

**DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YAZDIKLARI ÖYKÜLERİN
METİN ÜST YAPI UNSURLARI DOĞRULTUSUNDA
ÇÖZÜMLENMESİ**

**Songül KÜRECI
Yüksek Lisans Tezi**

**Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Muhammet ÖZDEN**

Kütahya, 2017

Yemin Metni

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “4. Sınıf Öğrencilerinin Yazdıkları Öykülerin Metin Üst Yapı Unsurları Doğrultusunda Çözümlemesi” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlâk ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların “Kaynaklar” bölümünde gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

22/05/2017

Songül KÜRECİ

Kabul ve Onay

Songül KÜRECI'nin hazırladığı “4. Sınıf Öğrencilerinin Yazdıkları Öykülerin Metin Üst Yapı Unsurları Doğrultusunda Çözümlemesi” başlıklı Yüksek lisans tez çalışması, jüri tarafından lisansüstü yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği ile kabul edilmiştir.

22/05/2017

Yrd. Doç. Dr. Muhammet ÖZDEN (Danışman)

Yrd. Doç. Dr. Sibel DAL

Yrd. Doç. Dr. Esra KARAKUŞ TAYŞI

Doç. Dr. Baykal BİÇER
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Önsöz

Bu araştırmada ve Yüksek lisans öğrenciliğim boyunca göstermiş olduğu akademik destek ve katkılarının yanı sıra manevi desteğini, emeğini ve sabrını esirgemeyen değerli hocam ve tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Muhammet ÖZDEN'e sonsuz teşekkürler. Araştırmanın uygulama aşamasında bana yardımcı olan okul idarecileri, öğretmenleri ve öğrencilerine çok teşekkür ederim.

Tez savunma jurimde yer alarak değerli görüş ve önerileriyle araştırmama önemli katkılar sağlayan Sayın Yrd. Doç. Dr. Sibel DAL'a teşekkürlerimi sunarım.

En zorlu zamanlarımda bile maddi ve manevi her türlü desteği gösteren annem Ayşe ATAÇ ve babam Mustafa ATAÇ'a, kardeşlerim Mukaddes, Mercan, Durdu, Nilgün ve Mehmet ile yeğerlerim Okan, Muhammed, Cengizhan, Yağmur, Ceren, Yasin, Zeynep ve Selin'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak manevî desteği ile hayatımın anlamı biricik oğlum Kerem Kürşat KÜRECİ'ye ve eşim Cesarettin KÜRECİ'ye ne kadar teşekkür etsem azdır.

Songül KÜRECİ

İçindekiler

Yemin Metni	ii
Kabul ve Onay	iii
Önsöz	iv
İçindekiler	v
Şekiller Dizini	viii
Tablolar Dizini	ix
Özet	xi
Abstract	xii
Birinci Bölüm.....	1
Giriş	1
Kavramsal Çerçeve	1
Dilin Önemi	1
Türkçe Dersinin İlköğretimdeki Yeri ve Önemi	6
Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-5. Sınıflar)	7
Türkçe Öğretiminde Öğrenme Alanları	8
Konuşma	8
Okuma.....	9
Dinleme.....	9
Görsel Okuma ve Görsel Sunu.....	9
Yazma	10
Metin	12
Türkçe Dersinde Metinlerin Kullanımı ve Önemi	13
Metin Türleri.....	14
Metinsellik Ölçütleri	16
Metin Yapısı.....	17
Üst Yapı ve Öykü İlişkisi.....	19
Öykü Haritası	20
Giriş, Gelişme ve Sonuç.....	20
Karakterler	23
Mekân	24
Zaman	24
Olay Örgüsü	25

Başlatıcı Olay.....	26
Anlatıcı Tipleri.....	26
İlgili Araştırmalar.....	27
Problem Cümlesi.....	31
Alt Problemler.....	31
Araştırmanın Amacı ve Önemi	32
Sınırlılıklar	33
Tanımlar.....	33
İkinci Bölüm	34
Yöntem.....	34
Araştırma Modeli.....	34
Araştırma Ortamı ve Katılımcılar	34
Veri Toplama Araçları.....	36
Verilerin Analizi	37
Üçüncü Bölüm	39
Bulgular	39
Öğrencilerin Yazdıkları Öykülerdeki Karakterlerin İşlev ve Tanıtım Özelliklerine İlişkin Bulgular	39
Öğrencilerin Yazdıkları Öykülerde Kullandıkları Mekân Ögesinin Özelliklerine İlişkin Bulgular	64
Öğrencilerin Yazdıkları Öykülerde Zaman Ögesinin Özelliklerine İlişkin Bulgular.....	79
Öğrencilerin Yazdıkları Öykülerdeki Giriş Bölümüne İlişkin Bulgular.....	95
Öğrencilerin Yazdıkları Öykü Metinlerindeki Olay Örgüsünü Başlatma Noktasına İlişkin Bulgular	98
Öğrencilerin Yazdıkları Öykü Metinlerindeki Gelişme Bölümüne Başlama Biçimlerine İlişkin Bulgular.....	103
Öğrencilerin Yazdıkları Öykü Metinlerinde Sonuç Bölümüne Başlama Biçimlerine İlişkin Bulgular	110
Öğrencilerin Yazdıkları Öykü Metinlerindeki Anlatıcı Tipine İlişkin Bulgular.....	114
Dördüncü Bölüm.....	119
Sonuç, Tartışma ve Öneriler	119
Kaynakça.....	124
Ekler.....	138
Ek-1: Araştırma İzni	138
.....	138

Ek-2: Öğrenci Kişisel Bilgi Formu	139
Ek-3: Öykü Yazma Sürecinde Kullanılan Görseller	141
Özgeçmiş	149

Şekiller Dizini

Şekil 1- Öykü Haritası Elementleri	22
--	----

Tablolar Dizini

Tablo 1 Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Özellikleri	36
Tablo 2 Karakterlerin Tanıtımına İlişkin Kodlama Örneği.....	38
Tablo 3 Öğrencilerin Yazdıkları Öykü Metnindeki Karakter Ögesi	39
Tablo 4 İlter'in Öykü Metnindeki Karakter Ögesi.....	42
Tablo 5 Ayşe'nin Öykü Metnindeki Karakter Ögesi	44
Tablo 6 Bilge'nin Öykü Metnindeki Karakter Ögesi.....	45
Tablo 7 Nida'nın Öykü Metnindeki Karakter Ögesi.....	47
Tablo 8 Ömer'in Öykü Metnindeki Karakter Ögesi	49
Tablo 9 Burak'ın Öykü Metnindeki Karakter Ögesi.....	50
Tablo 10 Binnur'un Öykü Metnindeki Karakter Ögesi	51
Tablo 11 Kazım'ın Öykü Metnindeki Karakter Ögesi.....	53
Tablo 12 Ceyda'nın Öykü Metnindeki Karakter Ögesi	54
Tablo 13 Defne'nin Öykü Metnindeki Karakter Ögesi.....	56
Tablo 14 Kerem'in Öykü Metnindeki Karakter Ögesi	57
Tablo 15 Emine'nin Öykü Metnindeki Karakter Ögesi.....	59
Tablo 16 Ahmet'in Öykü Metnindeki Karakter Ögesi	60
Tablo 17 Zeynep'in Öykü Metnindeki Karakter Ögesi	62
Tablo 18 Neslihan'ın Öykü Metnindeki Karakter Ögesi	63
Tablo 19 Öğrencilerin Yazdıkları Öykü Metnindeki Mekân Ögesi	65
Tablo 20 İlter'in Öykü Metnindeki Mekân Ögesi.....	65
Tablo 21 Ayşe'nin Öykü Metnindeki Mekân Ögesi	66
Tablo 22 Bilge'nin Öykü Metnindeki Mekân Ögesi.....	67
Tablo 23 Nida'nın Öykü Metnindeki Mekân Ögesi	69
Tablo 24 Ömer'in Öykü Metnindeki Mekân Ögesi	70
Tablo 25 Burak'ın Öykü Metnindeki Mekân Ögesi	71
Tablo 26 Binnur'un Öykü Metnindeki Mekân Ögesi	71
Tablo 27 Kazım'ın Öykü Metnindeki Mekân Ögesi.....	72
Tablo 28 Ceyda'nın Öykü Metnindeki Mekân Ögesi	73
Tablo 29 Defne'nin Öykü Metnindeki Mekân Ögesi	74
Tablo 30 Kerem'in Öykü Metnindeki Mekân Ögesi	75
Tablo 31 Emine'nin Öykü Metnindeki Mekân Ögesi.....	76
Tablo 32 Ahmet'in Öykü Metnindeki Mekân Ögesi	77
Tablo 33 Zeynep'in Öykü Metnindeki Mekân Ögesi	78
Tablo 34 Neslihan'ın Öykü Metnindeki Mekân Ögesi	79
Tablo 35 Öğrencilerin Yazdıkları Öykü Metnindeki Zaman Ögesi	80
Tablo 36 İlter'in Öykü Metnindeki Zaman Ögesi.....	81
Tablo 37 Ayşe'nin Öykü Metnindeki Zaman Ögesi	82
Tablo 38 Bilge'nin Öykü Metnindeki Zaman Ögesi.....	83
Tablo 39 Nida'nın Öykü Metnindeki Zaman Ögesi	84

Tablo 40 Ömer'in Öykü Metnindeki Zaman Ögesi	85
Tablo 41 Burak'ın Öykü Metnindeki Zaman Ögesi	86
Tablo 42 Binnur'un Öykü Metnindeki Zaman Ögesi	86
Tablo 43 Kazım'ın Öykü Metnindeki Zaman Ögesi.....	87
Tablo 44 Ceyda'nın Öykü Metnindeki Zaman Ögesi	88
Tablo 45 Defne'nin Öykü Metnindeki Zaman Ögesi	89
Tablo 46 Kerem'in Öykü Metnindeki Zaman Ögesi	90
Tablo 47 Emine'nin Öykü Metnindeki Zaman Ögesi.....	91
Tablo 48 Ahmet'in Öykü Metnindeki Zaman Ögesi	92
Tablo 49 Zeynep'in Öykü Metnindeki Zaman Ögesi	93
Tablo 50 Neslihan'ın Öykü Metnindeki Zaman Ögesi	94
Tablo 51 Araştırmada İncelenen Öykü Metinlerindeki Başlama Şekilleri	95
Tablo 52 Araştırmada İncelenen Öykü Metinlerindeki Olay Örgüsünü Başlatma Noktaları	99
Tablo 53 Araştırmada İncelenen Öykü Metinlerindeki Gelişme Ögesi.....	103
Tablo 54 Araştırmada İncelenen Öykü Metinlerindeki Sonuç (Çözüm) Bölümüne İlişkin Bulgular	110
Tablo 55 Öykü Metinlerindeki Anlatıcı Tipleri.....	114

Özet

4. Sınıf Öğrencilerinin Yazdıkları Öykülerin Metin Üst Yapı Unsurları Doğrultusunda Çözümlemesi

Bu araştırmanın amacı, ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin yazdıkları öykülerin metin üst yapı unsurları doğrultusunda çözümlemesidir. Araştırmada temel nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırma 2014-2015 öğretim yılında İç Batı Anadolu Bölgesi'nde bulunan bir devlet okulunda 4. sınıfta okuyan 15 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma katılımcılarını belirlemek üzere tipik durum örnekleme ve benzeşik örnekleme stratejileri kullanılmıştır. Veriler ise öğrencilerin yazdıkları öykülerden elde edilmiştir. Verilerin analizinde nitel içerik analizi yaklaşımı kullanılmıştır. Araştırmada öğrencilerin figüran karakterlerin toplumsal tanıtımını yazmada, karakterlere isim vermede, mekân karakter ve mekân olay arasında bağlantı kurmada, mekân betimlemelerini yapmada, zaman karakter arasındaki bağlantı kurmada sorun yaşadıkları bulunmuştur. Öte yandan katılımcıların karakterleri kullanabilme, mekânı etkili biçimde betimleme, zamanı etkili bir şekilde aktarabilme, giriş bölümünü başlatma, olay örgüsüne hâkim olma, başlatıcı olaya ayrıntılı yer verme, olayı bitirme ve anlatıcı tipini kullanma unsurlarını istenilen düzeyde kullandıkları saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Metin, öykü, öykü unsurları, öyküleyici metin, üst yapı, metin çözümleme.

Abstract

The Analyze of 4th Grade Students' Writings in terms of Superstructure Elements

The aim of this research is to analyze stories that 4th grade-students wrote, according to text superstructure factors. In research, basic qualitative researching pattern was used. The re search was carried out with 15 4t grade-students that studied in a public school located in Western Anatolia region participation, in 2014-2015 educating year. Typical situation sampling strategy and homogeneous sampling strategy were used in an attempt to pinpoint the attendees to the research. The data were acquired from stories students wrote. In the process of analyzing the data, the approach of qualitative content analysis was used. It was found in the research that students had difficulty writing the social introduction of side characters, naming characters, establishing a correlation between place and character, and between place and case, describing places, and establishing a correlation between time and character. On the other hand, the attendees were pinpointed to use the following factors at a satisfactory degree: using characters, describing place efficiently, wriyingtime efficiently, starting prologue, mastering story arc, including initiative case in a detailed way, finishing case, andusing viewpoint.

Keywords: Text, story, narrative factors, narrative text, superstructure, text analyzing.

Birinci Bölüm

Giriş

Bu bölümde araştırmanın kavramsal çerçeve, problem durumu, amacı ve önemi, alt amaçlar, sınırlılıklar üzerinde durulmuştur.

Kavramsal Çerçeve

İnsanın kendini anlatabilmesi çevresindeki olayları anlamlandırabilmesi, içinde bulunduğu ortama uyum sağlayabilmesi ve diğer insanlarla iletişim kurması dil ile mümkündür. Dil, iç dünyamızın bir yansıması ve düşündüklerimizin dışa vurumudur. Duygu ve düşüncelerimizin aktarımında dilin doğru ve etkili kullanılması için beceri haline getirilmesi önemlidir. Dil becerileri içinde yazma, hayatımızın her alanında ihtiyaç duyduğumuz bir beceridir. Yazma becerisi ilkokulda öğrencilere kazandırılır ve metinler yoluyla sürekli devam eder ve geliştirilir. Öğrenciler metinlerde yer alan bilgileri belirli yapı içinde sunar. Burada amaç okurun metni anlamasını sağlamak ve bilgileri bütünlük içinde sunmak amaçlanır. Metinlerde bu görevi gerçekleştiren unsur üst yapıdır. Metnin üst yapısı, metnin türüne göre bulunması gereken genel yapısal nitelikleri ve metni oluşturan elementleri belirler. Metnin elementleri yazarın düşüncelerini tutarlı bir biçimde sunmasına imkân sağlarken okura da düzenli bilgi ve fikir akışı sağlar (Coşkun ve Tiryaki, 2011).

Dilin Önemi

İnsanların birbiri ile iletişimini sağlayan dil, kültür öğelerinin en önemlisidir (Hopurcuoğlu, 2010). Türkçe Sözlük'te (2005) dil, insanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban şeklinde belirtilmektedir. Aksan'a (1995) göre ise dil duygu, düşünce ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan unsurlar ile kurallardan faydalanılarak diğer insanlara aktarılmasını sağlayan çok yönlü, gelişmiş bir anlatım şeklidir. Ergin (1998) dili, insanların anlaşmasını sağlayan doğal bir vasıta, kendine ait yasalar doğrultusunda gelişen canlı bir varlık, gizli antlaşmalar sistemi ve seslerden örülmüş sosyal bir kurum olarak ifade etmektedir.

Chomsky'ye göre dil, insanın doğuşundan itibaren elde ettiği bir algılamadır (Bacanlı, 2002; Erkman Akerson, 2010). Humboldt dili, oluşturulup yapılan bir iş ve yapıt olmayıp kendisini sürekli yenileyen ve geliştiren zihin etkinliği olarak belirtmiştir (Aksan, 2007). Eker (2006) dili öğrenilen değil, edinilen bir dizge olarak ifade etmiştir. Öğrenme bilinçli bir şekilde oluşurken, edinme kendiliğinden oluşma sürecidir. Dil de öğrenilmez, zamanla kendiliğinden oluşur. Tokgöz'e (2006) göre dil, insanların birlikte yaşama mecburiyetinden ortaya çıkan, karşılıklı etkileşimle gelişen, birlikte edinilen ortak yaşantılar sonucu doğal olarak öğrendiğimiz bir dizgedir.

Dil düşünce gibi, insanı diğer canlılardan ayıran özelliklerden biridir. Kişinin sosyal çevrede yaşamasına olanak sağlar ve duygularını, düşüncelerini, isteklerini, arzularını ifade etmesine izin verir. Dilin insan ve sosyal hayattaki önemi yalnızca bir iletişim aracı olarak görülmemelidir. İnsanların toplum, toplumların millet olmasını sağlayan en önemli etken dildir. İnsanların düşünebilmesi ve düşüncelerini ortaya çıkarabilmesi dil yardımıyla mümkün olabilir. Böylece insanlar kendi toplumlarına ait tarih, kültür ve sanat öğelerini oluştururlar. Bununla birlikte dil nesiller arası etkileşimi de sağlar. Bu etkileşimle örf ve âdetleri, kültürleri sözlü veya yazılı olarak gelecek nesillere ulaştırarak geçmiş ile gelecek arasındaki bağı kurar (Temur, 2004).

Dil üzerine yapılan tanımların farklılığından da anlaşıldığı üzere dilin ifade edilmesinde kesin bir yargıya varılamamıştır. Dil bilimcilerin ve eğitimcilerin dil konusundaki farklı görüşlerinden yola çıkılarak dilin, insanın sosyal bir varlık olması sonucu oluşan kendi içerisinde kuralları olan, sürekli kendisini yenileyerek canlılığını koruyan bir sistem olduğu söylenebilir. Ayrıca dil üzerine yapılan bu tanımlarda dilin iletişim ve kültür aktarımı boyutlarına yer verilmiştir. Öte yandan dil ile düşünce arasında bir ilişki olup olmadığı ya da varsa ne türden bir ilişki olduğu dil bilimciler tarafından uzun süre tartışılan bir konu olmuştur.

Dil ile düşünce arasındaki ilişkiye yönelik tartışmalar, kimi zaman dil ile varlık kimi zaman da dil ile gerçek arasındaki ilişki üzerinde yürütülmüş ve görüş ayrılıkları günümüze kadar süregelmiştir. Dil, düşündüklerimizin aktarılmasında kullanılan bir araç ya da düşüncenin değişik bir şekilde varlık bilimsel görünümü tartışması sürekli devam eden bir olgudur. Yapılan araştırmalarda insanoğlunun zihninden geçirdiklerini veya hissettiklerini dile getiremediklerini, dil ile

düşünmeyi nitelik olarak farklı iki eylem olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Chomsky (2007), düşünmemizde dilin yanı sıra görsel imgeler, durumlar ve olayların da etkili olduğunu, dilsel olmayan bir çeşit düşüncenin de varlığını kabul eder. Adalı (2009) ise dil ile düşünme arasında kuvvetli bağların olduğunu ancak işlevlerinin farklı olduğunu belirtmiştir. Kısacası dilin, düşünsel faaliyetlerin bir ürünü olmasından öte düşünceyi yönlendiren, sıralayan bir görevi vardır. Bu bağlamda Yıldız ve arkadaşları (2010), insanların düşüncesinden doğan dilin, doğduktan sonra düşüncelerin ortaya çıkmasında önemli bir rolünün olduğunu ifade etmektedir. Sonuç olarak düşünce ve dil arasındaki ilişki için:

Dil, zihnin aynasıdır. Düşünce dilde yansır, dilde dile gelir. Kısacası dil ile düşünce karşılıklı olarak birbirlerini etkilerler, geliştirirler. Dilin gelişmesi düşüncenin, düşüncenin gelişmesi de dilin gelişmesi demektir. Dili, düşünce yaratmış olmasına rağmen, dil olmadan düşüncenin gelişmesi, açık ve anlaşılır olması mümkün değildir (Gündoğan, 2000).

Bireyin doğasında dil ile iletişim kurma, isteklerini duygu ve düşüncelerini iletme ihtiyacı vardır. Bireyin doğumdan itibaren başlayan ve yaşam boyu devam eden sürece dil gelişimi olarak adlandırılırken dil ile öğrenme arasında da önemli bir ilişki olduğu gözardı edilemez (MEB, 2013). Dil gelişimi seslerin, kelimelerin, sayıların, sembollerin kazanılması, saklanması ve dilin kurallarına uygun olarak kullanılmasını içeren bir süreçtir (Senemoğlu, 2006).

Dil gelişimi, insanın doğduğu anda başlayıp yaşamın her çağında devam eden bir süreçtir (Hopurcuoğlu, 2010; Temur, 2004; Tokgöz, 2006; Ünal Gürocak, 2007). Dil gelişiminin ortaya çıkışıyla ilgili farklı görüşler bulunmaktadır. Bunlar Psikolinguistik Görüş, Davranışçı Görüş, Anlamsal yani Bilişsel Görüş, Sosyolinguistik Görüş ve Etkileşimci Görüş olmak beş temel çatı altında gruplanabilir (Dağabakan ve Dağabakan, 2007). Psikolinguistik görüşü (Doğuştancı Kuram) savunan dil bilimciler biyolojik ve psikolojik faktörlerin dil üzerine etkisini incelemişlerdir (Bacanlı, 2000). Chomsky, çocuğun beyninin ve sinir sisteminin doğuştan itibaren konuşmaya hazır olduğunu ifade etmektedir (Acarlar, 1991; Bacanlı, 2000). İnsanın hangi dili konuşacağı (Bacanlı, 2000) ve o dilin hangi sözcüklerini öğrenmesi gerektiği doğuştan gelen zihinsel bir süreçtir (Cüceloğlu, 1991).

Dil edinimiyle ilgili bir diğer görüş de dilin öğrenilmesinde çevrenin etkili olduğunu savunan Skinner ve Rachlin tarafından öne sunulan davranışçı görüştür

(Şahin, 1995). Bu kurama göre çocuk konuşmayı yani dili, çevre yardımıyla diğer davranışları öğrendiği gibi öğrenir ve geliştirir (Cüceloğlu, 1991). Bu görüşe göre dilin öğrenilmesinde klasik ve edimsel koşullanma, pekiştirme, sönme, genelleme, taklit ve sosyal öğrenme kuramları etkili olmaktadır (Cüceloğlu, 1991; Dereli, 2003).

Bilişsel görüşçü Piaget ve Bloom'a göre, dilin kazanımı zihinsel (düşünsel) gelişime dayalıdır (Cüceloğlu, 1991; Mangır, 1987' den akt. Hopurcuoğlu, 2010; Koşucu, 1996; Selçuk, 1996; Şahin, 1995). Dil gelişiminde Bloom, çocuğun dilin anlamına ait bilgileri kullandığını vurgularken (Koni, 1987' den akt. Hopurcuoğlu, 2010), Piaget ise düşüncenin gelişiminin dili etkileyen önemli faktör olduğunu ifade etmiştir (Mingır, 1987' den akt. Hopurcuoğlu, 2010).

Sosyolinguistik görüşçü John Dewey çocukların dil öğrenmelerindeki asıl amacın başkalarının davranışlarına yön verme ve sosyalleşme isteği olduğunu belirtmiştir (Solmaz, 1997). Sosyal Etkileşim görüşüne göre ise dil edinimi sosyal ve kültürel ortamlardan etkilenmekte ve dili öğrenme gerçekleşmektedir (Dağabakan ve Dağabakan, 2007).

Çocuklar doğduğu andan başlayarak çevrelerindeki sesleri algılamaya, sesler çıkarmaya ve içinde yaşadıkları toplumda konuşulan dilin temel yapısını ve kurallarını kazanmaya başlamaktadırlar. Kazanılan dilin doğal olarak öğrenilmesi kurullarla birlikte yaşanan süreye bağlıdır. Dil gelişimi aşama aşama gelişme gösteren bir süreçtir. Çocuklar dil edinim aşamasında çevresindeki modelleri dinleyerek bu modellerin tepkilerini algılayıp taklit ederek, deneyimlerini ve düşüncelerini aktararak öğrenmektedir. Bu aşamada çocuğun ilk modelleri anne baba ve diğer aile bireyleri, daha sonra yaşının büyümesiyle birlikte sosyal çevrede ve okul ortamında etkileşim içinde olduğu diğer bireylerdir (Birgüloğlu Şahbaz, 2013; Dağabakan, 2008; Hopurcuoğlu, 2010; MEB, 2013; Tokgöz, 2006; Ünal Gürocak, 2007).

Günümüzde ise dil kazanımı, çocuğun doğumdan itibaren ailesiyle olan etkileşiminden başlayıp yetişkinliğe kadar sürekli olarak devam eden bir süreç olarak açıklanmaktadır (Dağabakan ve Dağabakan, 2007). İncelenen bu farklı görüşler, insanın dili öğrenmek için doğuştan hazır bir yetenekle dünyaya geldiğini, bu yeteneğe bağlı olarak içinde büyüdüğü aile ya da toplumun dilini benimsediğini sonucunu ortaya çıkarmaktadır (Aktaş ve Gündüz, 2013; Yakıcı,

Yücel, Doğan ve Yelok 2005; Yıldız, 2008). Çocuklardaki dil gelişiminin önemli bir özelliği de ilk dönemlerin ortak bir yapıda olmasıdır (Erkman Akerson, 2010; MEB, 2013). Hangi ülkeden ya da kültürden olursa olsun tüm çocukların dil gelişim dönemleri aynıdır. Kısaca evrenseldir (Tokgöz, 2006).

Bebekler birkaç haftadan itibaren sesleri algılamaya ve bu seslere tepki vermeye başlarlar. Birinci ayda, sesin geldiği yöne doğru başlarını çevirebilir, üçüncü ayda annelerinin sesini diğer insanların sesinden ayırabilirler. 12-15 ayda çocuk ilk sözcüğünü söyler. 18. ayında iki kelime genişliğinde anlamlı cümleler kurabilirler. Bu dönemde ortalama 20-30 kapasiteli kelime hazinesine sahiptirler. 21 aylık bir çocuk şarkılı oyunlara ilgi gösterir. 24. ayda çocuğun kelime hazinesi yaklaşık 200-300 kelimedir. Çocuklar üç yaşında 900-1000'e varan bir kelime hazinesine sahiptirler ve kelimelerle oynayabilir. 4 yaşında ise ortalama 1500-2000 kelime dağarcığıyla oldukça çok soru sorarlar. Çocuklar dil kurallarının büyük bir çoğunluğunu 5-6 yaşlarında tamamlarlar. Bu dönemde duygularını ifade etmeye başlarlar ve 20-24 bin kelime hazinesine sahiptirler. Ortalama bir yılın sonunda yetişkinlerin anlayıp tanıdıkları sesleri üreten çocuklar, ilköğretim birinci kademenin sonunda aşağı yukarı 50 bin kelimelik konuşulan dili anlama kapasitesine ulaşırlar (Dağabakan ve Dağabakan, 2007).

İlk yıllardaki bu evrensellik 18-32 aydan sonra, çevre farklılıklarından dolayı son bulur. Dilin bir başka özelliği de dil ve kritik yaş ilişkisidir. Tüm çocukların, ana dillerini öğrenme yaş aralığı 2-5'tir. Araştırmalara göre her çocuk, doğduğunda eşit dil yeteneğine sahiptir. Ancak dil gelişimi için ihtiyaç duyulan ses uyarımlarını alamadıklarında dil becerilerinde sönme davranışı görülmüştür. Yeterli iletişim ortamlarının kurulmaması çocuğun konuşmayı öğrenmesini geciktirmektedir (Birgüloğlu Şahbaz, 2013; MEB, 2013). Öte yandan, dil gelişimini sadece biyolojik donanım olarak açıklamak yetersizdir. Dil, hem donanım hem de kazanım ile ilgili bir alandır. Dil, zamanla edinilen belli aşamalardan geçen kurallar bütünüdür. Çocuk dil edinimini bilişsel süreçler, taklit veya model alma gibi yollarla gerçekleştirebilir.

Gelişim alanlarının hepsi birbiriyle bağlantılı olduğundan, dil gelişimi de diğer gelişim alanlarıyla bağlantılıdır. Bu nedenle dil gelişim aşamalarında ortaya çıkan sorunlar, diğer gelişim alanlarında da sorun yaşanmasına sebep olabilir. Fiziksel yönden gelişimini tamamlayan çocuğun, motor yetenekleri gelişir ve

olgunlaşır. Motor yeteneklerin olgunlaşması da dilin kullanılmasında ve seslerin çıkarılmasında önemli bir faktördür. Sosyal çevre ile etkileşimde bulunarak yetişen çocuğun anlatım yeteneğinin daha anlaşılır olduğu ve anlatımlarında kullandığı kelime sayısının daha zengin olduğu görülmektedir. Duygusal yönden sorunsuz ve mutlu bir sosyal çevre çocuğun dil gelişimini olumlu yönde etkiler (Birgüloğlu Şahbaz, 2013; MEB, 2013). Görüldüğü üzere bireylerin bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişimleri, dil ve dil becerilerini etkili ve işlevsel kullanma boyutlarında oldukça önemlidir. Bu alanlardaki gelişimin dil gelişimiyle birlikte uyumlu ve sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi açısından Türkçe dersi ilköğretimde önemli bir yere sahiptir.

Türkçe Dersinin İlköğretimdeki Yeri ve Önemi

Türkçe dersinin okuma, yazma, dinleme, konuşma, görsel okuma ve görsel sunu olmak üzere beş temel dil becerisi özelliği vardır. Türkçe dersi tüm derslerin temelidir. Çünkü bu derste edinilen okuma, yazma, dinleme, konuşma, görsel okuma ve görsel sunu becerilerinin tüm derslerin ortak etkinlik alanını oluşturur. Temelde iyi alınan bu bilgilerle sağlanan ve geliştirilen beceriler, öğrencilerin tüm okul hayatı boyunca başarılarında etkilidir (Erdost, 2012).

Bireyin yaşamı boyunca ihtiyaç duyduğu anlama ve anlatma becerileri Türkçe öğretiminin öneminin artmasındaki en büyük unsurdur. Bu sebeple erken yaşlarda öğrencilere okuma, konuşma, görsel okuma ve görsel sunu, yazma ve dinleme becerilerinin etkili bir şekilde kazandırılması gerekmektedir (Aksan, 2004; Yıldız, 2003). Türkçe eğitiminin verilmesi yalnızca eğitim kurumlarıyla sınırlandırılmasa da bu eğitimin önemli bir bölümü okullarda Türkçe derslerinde verilmektedir (Durukan, 2008).

İlköğretim döneminde Türkçe dersleri diğer tüm derslere katkı sağlamaktadır. Çünkü öğrencinin düşünme ve karar verme sistemini geliştirme; duygu, düşünce ve hayallerini etkili bir şekilde ifade etme; milli ve manevi kültürünü tanımasını sağlamada diğer derslerdeki başarısını etkilemesi açısından ana dilini öğrenme çok önemlidir (Akyol, 2006; Erdost, 2012; Yaman, Taflan ve Çokal, 2009). Bu nedenle ilköğretimde Türkçe öğretiminin eğitim hedeflerine ulaşması için Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın (TDÖP) önemi büyüktür.

Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-5. Sınıflar)

İlk okuma ve yazma öğretimi yanı sıra temel dil becerileri olan dinleme, konuşma, okuma, görsel okuma ve görsel sunu, yazmanın temel düzeyde kazandırılmasının ve çocuklarda ana dili sevgisi ve bilincinin uyandırılmasının amaçlandığı ilk eğitim basamağını ilköğretim oluşturmaktadır. Bu nedenle ilköğretimde Türkçe öğretimi büyük öneme sahiptir (Aydın, 2009).

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 2009 yılı TDÖP’te, Türkçe dersinin hedefi, bireylere ana dillerini kazandırmaktır (MEB, 2009). Bu hedefe ulaşmada izlenecek yol 2009 TDÖP’te (1-5. Sınıflar) belirlenmiştir. Türkçe öğretiminin amacı, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’nda ifade edilen Türk millî eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda öğrencilerin;

- Dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunu becerilerini geliştirmek,
- Türkçeyi sevmelerini, doğru, güzel ve etkili kullanmalarını sağlamak,
- Düşünme, anlama, sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma ve değerlendirme gibi zihinsel becerilerini geliştirmek,
- Metinler arası okuma becerilerini geliştirerek söz varlığını zenginleştirmek,
- Bilimsel, yapıcı, eleştirel ve yaratıcı düşünme, kendini ifade etme, iletişim kurma, iş birliği yapma, problem çözme ve girişimcilik gibi temel becerilerini geliştirmek,
- Bilgiyi araştırma, keşfetme, yorumlama ve zihninde yapılandırma becerilerini geliştirmek,
- Bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretme becerilerini geliştirmek,
- Bilgi teknolojilerini kullanarak okuma, metinler arası anlam kurma ve öğrenme becerilerini geliştirmek,
- Kitle iletişim araçlarıyla aktarılanları sorgulamalarını sağlamak,
- Kişisel, sosyal ve kültürel yönlerden gelişmelerini sağlamak,
- Millî, manevi, ahlaki, tarihî, kültürel, sosyal, estetik ve sanatsal değerlere önem vermelerini sağlamak; millî duygu ve düşüncelerini güçlendirmek,
- Yazılı ve sözlü ürünlerle Türk ve dünya kültürünü tanımalarını sağlamak,
- Okuma ve yazma sevgisi ile alışkanlığını kazanmalarını sağlamaktır (TDÖP, 2009, s. 12).

Tüm bunlardan yola çıkarak TDÖP’nin öğrencilerin çağın gereklerine uygun, yaşam boyu kullanabilecekleri eleştirel okuma, medya okuryazarlığı gibi üst düzey beceriler kazandırmayı hedeflediği anlaşılmaktadır. Yine bu temel becerilerin yanı sıra program, öğrencilerin dil becerilerini de etkili bir şekilde kullanabilmesini amaçlamaktadır. Bu kapsamda programda dil becerilerinin kazandırmaya dönük olarak sözlü iletişim, okuma ve yazma öğrenme alanlarına yer verilmiştir (TDÖP, 2009).

Türkçe Öğretiminde Öğrenme Alanları

TDÖP dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunudan oluşan beş öğrenme alanı üzerinde oluşturulmuştur. TDÖP (1-5. Sınıflar), öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri sözlü iletişim, okuma ve yazma ile ilgili dil becerilerini ve zihinsel becerileri kazanmalarını, bu becerileri kullanarak kendilerini bireysel ve sosyal yönden geliştirmelerini, etkili iletişim kurmalarını, Türkçe sevgisiyle, istek duyarak okuma ve yazma alışkanlığı edinmelerini sağlayacak şekilde bilgi, beceri ve değerleri içeren bir bütünlük içinde yapılandırılmıştır (MEB, 2009). TDÖP’te Türkçe öğretiminin yanında düşünme, anlama, sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma, değerlendirme gibi zihinsel becerilerin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Birinci sınıftan beşinci sınıfa kadar kazanımların yapısı ve hiyerarşisi, öğrencilerin *dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunu* öğrenme alanlarında temel becerileri kazanmaları ile birlikte üst düzey bilişsel becerileri geliştirecek şekilde düzenlenmiştir (MEB, 2009). Aşağıdaki başlıklarda bu öğrenme alanlarının genel özellikleri açıklanmıştır.

Konuşma

Konuşma; bireyin toplumsal yaşamda iletişim kurmasını, bir dilin yardımıyla deneyimlerini aktarmasını, duygu, düşünce, hayal, bilgi ve gözlemlerini ifade etmesini sağlayan bir araçtır (Demirel, 2006; MEB, 2009; Sever, 2004). TDÖP’te çocuklara ses, hece, sözcük ve cümle gibi dil birimlerini kullanarak konuşma becerisinin geliştirilmesiyle öğrencilerin, Türkçenin estetik zevkine vararak kendilerini doğru ve rahat ifade edebilmeleri, sosyal yaşamda karşılaşacakları sorunları konuşarak çözebilmeleri, yorumlayıp değerlendirebilmelerine yönelik bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır (MEB, 2009; Sever, 2000). Bu amaçlarla sözlü iletişim öğrenme alanında birikimlerden, çeşitli görsel ve işitsel materyallerden yararlanma, düşüncelerini mantık akışı ve bütünlük içinde sunma, karşılaştırma yapma, sebep-sonuç ilişkisi kurma, sınıflandırma, değerlendirme, özetleme gibi anlamayı ve zihinsel becerileri geliştirici kazanımlar oluşturulmuştur (MEB, 2009).

Okuma

Okuma, farklı kaynaklarda yer alan basılı ya da yazılı sözcükleri duyu organları yardımıyla algılama, bunları anlamlandırıp kavrama; zihinsel ve düşünsel bir davranış, araştırma, yorumlama ve eleştirel düşünmeyle tepki verme sürecidir (MEB, 2009). Demirel'e (2000) göre okuma bilişsel davranışların psiko-motor becerilerin birlikte çalışmasıyla yazılı simgelerden anlam çıkarma etkinliğidir.

Programda yer alan okuma öğrenme alanında metinlerin anlaşılması ve çözümlenmesi, anlamlandırılması, okunan metinlerin değerlendirilmesi ve okumanın bir alışkanlık hâline dönüştürülmesine yönelik çeşitli kazanımlara yer verilmiştir. Okuma öğrenme alanındaki kazanımlar anlama, akıcı okuma ve söz varlığı olmak üzere üç alt grupta yapılandırılmıştır (MEB, 2009).

Dinleme

Dinleme insanlar arasında karşılıklı iletişim yoluyla oluşan bir eylemdir. İletişim ve öğrenmenin en temel yolu dinlemedir. Alıcı olan kişinin anlatılanları anlaması ve bu anlatılanları yaşamına aktarabilmesi için öncelikle iyi bir dinleyici olması gerekmektedir (Bozkurt, 2011). Dinleme alanında öncelikle öğrencilerin zihinsel olarak hazırlanması, dinlediklerini iyi anlaması ve zihninde yapılandırması gerekmektedir. TDÖP'te (2009) belirtildiği gibi öğrencilere dinlediklerinin konusunu, ana fikrini belirleme, dinlediklerini sınıflama, sorgulama, ilişki kurma, çıkarımlar yapma, sonucu tahmin etme, özetleme, değerlendirme, arkadaşlarıyla paylaşma gibi faaliyetler yaptırılarak öğrencilerin dinleme ve zihinsel becerilerini geliştirmeleri sağlanabilir (TDÖP, 2009).

Görsel Okuma ve Görsel Sunu

TDÖP'te (2009), ilk defa görsel okuma ve görsel sunu öğrenme alanı olarak ele alınmıştır. TDÖP'te belirtilen bu öğrenme alanı şekil, sembol, resim, grafik, tablo, beden dili, doğa ve sosyal olayları okuma, anlama ve zihinde yapılandırmayı kapsamaktadır (MEB, 2009). Öğrencilerin hazır bulunuşlukları görsel okuma ile gelişir. Böylece öğrenciler hayata hazırlanır. Görsel okuma ile soyut bilgileri anlamak olayları zihinde canlandırmak daha kolay olmaktadır.

Öğrencinin görsel okuma becerisi alıcı kelime hazinesinin gelişimine de önemli derecede katkı sağlar (Baş ve Örs, 2015).

Öğrenciler, duygu ve düşüncelerini ifade etmek, bilgilerini aktarmak için şema, resim, fotoğraf, desen gibi görsellerden; rol oynama, tiyatro, oyun, taklit gibi görsel etkinliklerden ve video, ses-görüntü kasetleri, bilgisayar gibi araçlardan faydalanabilirler. Görsel sunu yapmak yazılı ve sözlü ifadelerle iletişimi kuvvetlendirmektedir. Görsel sunu öğrencilerin düşünme ve anlama becerilerini geliştirmekte, bilgilerini mantıksal olarak düzenlemeyi kolaylaştırmaktadır. Yeni kavramların anlamı resim, şekil ve grafik sunumlarla daha kolay anlaşılabilir. Görsel sunu kavramları, sınıflamayı, sıralamayı ve karmaşık konuları sunmayı kolaylaştırmaktadır. Ayrıca öğrencilerin ön bilgileriyle yeni bilgileri bütünleştirme ve zihninde yapılandırma sürecini hızlandırmaktadır (TDÖP, 2009, s.9).

Yazma

Yazma, iletişimi etkili kılan araçlardan biridir. İşeri (2008), yazma işini bireyin amaca uygun olarak kendini doğru anlatabilmesi ve böylece iletişim kurması olarak ifade etmektedir. Başka bir ifade ile yazma, dili etkili bir şekilde kullanarak her türlü olay, düşünce, durum ve duyguları planlı bir şekilde diğer insanlara ve geleceğe ulaştırmaya imkân veren anlatım yoludur (Aktaş ve Gündüz, 2004; Sever, 1998). Yazma, elde edilen bilginin anlatılması ile ilgili süreçlerden oluşan bir beceridir (Carter, Bishop ve Kravits, 2002). Yazma, düşünceleri aktarma aracı (Güneş, 2007), düşünceleri aktarmada gerekli olan işaretleri yazım kurallarına uygun kullanma, okunaklı olarak düşünceleri var edebilmedir (Akyol, 2000).

Yazma becerisinde öğrencilerin duygu, düşünce, hayal, tasarı ve izlenimleri ile bir konuda görüşlerini ve tezlerini dilin imkânlarından yararlanarak yazılı anlatım kurallarına uygun şekilde anlatmaları, yazmayı kendini ifade etmede bir alışkanlığa dönüştürmeleri ve yazma yeteneği olanların bu becerilerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır. Yazma becerisinin bilgi, birikim ve dili etkili kullanmayı gerektirdiği göz önüne alınarak bu sürecin konuşma, dinleme ve okuma ile ilgili çalışmalarla bütünleştirilmesi ve desteklenmesi gerekmektedir. (MEB, 2009). Öte yandan Aşılıoğlu (1993), öğrencilerin çevreyi algılamalarını ve anlatımlarında kendi görüşünün, düşüncesinin yanında hayal gücünü de kullanmalarına imkân vermek gerektiğini belirtmektedir. Öğrencinin özgün yazması da görüş, düşünce ve hayal gücünü kullanmasına bağlıdır. Öğrencilere

yazma becerilerinin kazandırılmasında yazma eğitiminin genel amaçlarını bilen öğretmenlere büyük görev düşmektedir. Yazma eğitiminin amaçları öğrencilere;

- Yazma istek ve zevkini kazandırarak yazma etkinliğini benimsetmek,
- Okuyucuya bilgi vermenin yanında zevk almasını da sağlamak,
- Doğru yazma bilincini oluşturmak,
- Metin oluşturma becerilerini elde etmelerini sağlamak,
- Yazım kurallarını öğrenmelerini sağlamak,
- Yazım türlerini tanımalarını, olaylara ve düşüncelere mantıklı bir şekil verirken kendisini de yazılı ifade edebilmesini sağlamak,
- Yazarken giriş, gelişme ve sonuç bölümlerini oluşturmaları ve buna uygun başlık koymalarını sağlamak,
- Öykü, roman gibi yaratıcılık isteyen yazım türleri için konu bulma, dikkat çekici bir anlatımla yazabilme,
- Yazınsal metinlerde ve paragraflarda kullanılan anlatım şekillerini öğrenmelerini ve yazıda uygulayabilmelerini sağlamak,
- Bir konu hakkında eleştirel yazı yazabilmelerini sağlamak,
- Yazım ve anlatım bakımından yazdığı ya da yazılan metinleri okuyup gerekli düzeltmeleri yapma alışkanlığı kazandırmak,
- Yazma becerisini tüm öğrenme alanlarında kullanmalarını sağlamak,
- Okulda olduğu gibi günlük yaşantısında da yazma alışkanlığını devam ettirmek (Aktaş ve Gündüz, 2004; Coşkun, 2009; Keçik ve Uzun, 2001; Maltep, 2006).

Yazma sürecinin amacına ulaşabilmesi için gelişigüzel yapılan etkinliklerden kaçınılması gerekmektedir. Yazı yazma sürecinde dikkat edilmesi gereken nokta bireyin yazısında anlatmak istediklerini bir düzen içinde ortaya koyabilmesidir. Bu düzeni sağlamak için bireyin yazı yazma sürecinde yazma öncesinde, anında ve sonrasında yapılması gereken bazı etkinlikler bulunmaktadır (Tazebay ve Çelenk, 2008; Tonyalı, 2010). İpşiroğlu (2006) yazma sürecini, ön hazırlık, hazırlık, tasarım hazırlama, yazma süreci ve öz denetim şeklinde beş aşamada ele almıştır. Ön hazırlık aşamasında, yazılacak konu ile ilgili çağrışımlardan hareket etme; hazırlık aşamasında, bu çağrışımlardan yola çıkarak eksiklikler hakkında araştırma yapma; düzenleme aşamasında, elde ettiği verilerden hareketle yazma eylemini planlı hale getirme; yazma sürecinde,

düşünceleri şekillendirme ve yazıya aktarma; öz denetim aşamasında ise, yazılanları Aışen geçirerek değerdendirme şeklinde belirtmiştir. Buna göre yazma sürecinin aşamaları incelendiğinde yazma eyleminin, sembollerle ifade edilmesinden öte, bireyin zihinsel ve duyuşsal olarak etkin katılımını gerektiren bir süreçte gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.

Metin

Bir yazı biçimi, anlatım ve noktalama özellikleriyle kelimelerin bütünü, tekst (TDK, 2009) olarak tanımlanan metin kavramı Latince textus (Günay, 2007), Fransızca texte ya da İngilizce text (Akbayır, 2007) anlamına gelmektedir. Metin kavramı kaynaklarda farklı biçimlerde tanımlanmaktadır. Günay'a (2007) göre metin, başı ve sonu ile kapalı bir yapı oluşturan dilsel şekillerin arka arkaya geldiği anlamlı bir yapıdır. Akbayır (2007) ise metni oluşturan ögeleri birbirlerine aşama aşama eklenmesi olarak tanımlamıştır. Bu tanımlardan da anlaşılacağı üzere zihindeki ilk çağrışım metnin yazılı bir şekle sahip olduğunu gösterse de metinler sözlü olarak da oluşturulabilir. Öte yandan Akyol (2010) resimler, fotoğraflar, filmler, şarkılar, dramalar, haritalar, grafikler vb. işaret ve çizimlerin de herhangi bir anlam taşımasından dolayı metin özelliği taşıdığını ifade etmektedir.

Güneş (2007) ise metni, art arda sıralanan cümleler, sözle ve görsellerden meydana gelen anlamlı yapılar olarak ifade etmektedir. Metinlerde duygu, düşünce ve bilgiler mantıksal bir düzende sıralanmaktadır. Yazılı veya sözlü olarak üretilen her metnin en temel görevi iletişimdir (Günay, 2013). İletişim görevinin yerine getirilebilmesi için ortaya konan metinlerin belirli ölçütlere uygun olarak hazırlanması gerekmektedir. Metinlerin bu ölçütlere uygun olması, öğretimsel olarak büyük önem arz etmektedir. Öğretmenin en önemli ders araç gerecinin ders kitabı olduğu düşünüldüğünde, Türkçe derslerinde hedeflenen kazanımlara ulaşmak için ders kitaplarındaki metinler dil öğretim sürecinde önemli görev üstlenmektedir. TDÖP'daki kazanımlara göre hazırlanan kitaplarla öğrenciler yaş ve düzeylerine uygun olarak dil becerileri ile birlikte anlama ve anlatma yeteneklerini de geliştirirler. Bu nedenle Türkçe ders kitaplarında kullanılacak olan metinlerin belirli ölçütlere sahip olması gerekmektedir.

Türkçe Dersinde Metinlerin Kullanımı ve Önemi

Kitap, eğitim öğretim sürecinde öğrencinin öğrenme yaşantılarına temel oluşturan yazılı ve basılı gereçlerden biridir. Eğitim öğretim sürecinde öğretmen ve yazı tahtasıyla beraber verilen bilgilerin %99'unu aktaran unsur ders kitaplarıdır (Alkan'dan akt: Temur, 2002). Ders kitabı, eğitim öğretim sürecinde kullanılma kolaylığı, kolaylıkla ulaşılabilmesi, bilgilerin doğrudan verilmesi ve her an başvurulabilmesi özellikleri ile teknolojik araç gereçlere rağmen öğretmenlerin vazgeçemediği, dersin hedefleri doğrultusunda öğrenciyi motive etmesi ve öğrencinin bilişsel, duyuşsal, psikomotor becerilerinin gelişimini destekleyen önemli araçlardan birisidir. İyi hazırlanmış bir ders kitabı eğitim öğretim sürecinde öğretmen ve öğrencilere kılavuzluk eder (Bulut, 1999; Kırkılıç ve Akyol, 2007; Semerci, 2004). Ders kitapları ana dili eğitiminde büyük öneme sahiptir. Türkçe öğretiminin vazgeçilmez aracı olan ders kitaplarında yer alan seçkin edebi örnekler ile öğrencilerin dil kurallarını öğrenmeleri ve öğrendiklerini davranışa dönüştürmelerine araç olur. Görsel ve eğitsel özellikleri, içerik ve yöntem bakımından kısıtlı olan ders kitaplarını sevmeyen öğrenciler okuma yazma etkinliklerini de sevmemektedir (Coşkun, 2002). Metin üzerinde yapılan etkinlikler aracılığıyla öğrencilere dinleme, konuşma, okuma ve yazma alanlarında çeşitli beceriler kazandırılır. Bu sebeple ders kitaplarında bulunan metinlerin içerik ve nitelikleri önem teşkil etmektedir (Özbay, 2002; 2006). Bundan dolayı öğretmen, öğrencilerini, metinler yoluyla çalışmanın içine çekerek, düşündürecek, bulduracak, konuşturacak, yazdıracak ve bir sonuca ulaştıracak davranışların kazandırılmasını sağlamalıdır (Altay, 2000).

Türkçe dersinde yer alan öğrenme alanlarının öğretimi metinler yoluyla yapılmaktadır. Bu öğretimin metinlerden yararlanılarak yapılması Türkçe ders kitaplarının önemini de arttırmaktadır (Durukan, 2008). TDÖP'te (1-5.sınıflar) (MEB, 2009, s.169-170) bulunan metinlerin nitelikleri şu şekildedir:

- Metinler, Türk millî eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olmalıdır.
- Laik, sosyal ve hukuk devleti anlayışına ters düşen ifadeler yer verilmemelidir.
- Metinler millî kültür ve değerlerimize uygun olmalıdır.
- Metinler Türkçenin güzellik ve inceliklerini yansıtmalı ve edebî değer taşımalıdır.
- Metinler bilimsel ve farklı bakış açılarına yönlendirici olmalıdır.
- Metinlerde bilimsel hata ve bilimselliğe aykırı ifadeler bulunmamalıdır.
- Metinler Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın temel becerilerini ve kazanımlarını gerçekleştirecek nitelikte olmalıdır.
- Metinlerde insan hak ve özgürlüklerine, demokratik değerlere ve hukukun üstünlüğüne aykırı öğeler yer almamalıdır.

- Metinlerde siyasi ve ideolojik anlama gelebilecek ifadeler yer almamalıdır.
- Metinlerde mantık dokusu ve konu bütünlüğü olmalıdır.
- Metinler, Türkçenin anlatım zenginliklerini ve güzelliklerini yansıtmalıdır.
- Metinlerde öğrencilerin sosyal, zihinsel ve psikolojik gelişimini olumsuz yönde etkileyebilecek cinsellik, karamsarlık, şiddet vb. içeren öğeler yer almamalıdır.
- Metinler çocuğun yaşına, sınıf seviyesine ve ilgi alanlarına uygun olmalı, çocukta merak uyandırmalı, okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırmalıdır.
- Metinler, öğrencinin kişisel gelişimine katkıda bulunacak ve onlara estetik bir duyarlılık kazandıracak nitelikte olmalıdır.
- Metinler öğrencilerin hayal dünyalarını, yaratıcılıklarını zenginleştirecek ve öğrencilere eleştirel bakış açısı kazandıracak nitelikte olmalıdır.
- Metinlerde yer alan ifadeler anlatım, yazım ve noktalama yönünden Türkçenin kurallarına uygun olmalı, olmayanlar düzeltilmelidir.
- Metinlerdeki düzenlemelerde Türk Dil Kurumu Sözlük ve Yazım Kılavuzu'nun son basımı esas alınmalıdır.
- Şiir türündeki metinler öğrenci seviyesine uygun, şiir dilinin özelliklerini yansıtan, söz varlığını zenginleştiren, türünün güzel örneklerinden seçilmelidir.
- Yabancı dillerden alınmış, dilimize yerleşmemiş kelimeler yerine Türkçeleri tercih edilmelidir.
- Metinlerde düzenleme metnin özünü, anlam bütünlüğünü ve verilmek istenen mesajı bozmayacak şekilde yapılmalıdır.
- Metinler öğrencinin seviyesi göz önünde bulundurularak söz varlığını geliştirecek nitelikte kelime ve kelime grubu içermelidir.
- Çeviri metinlerin seçiminde Türkçenin doğru, güzel ve etkili kullanılmış olmasına özen gösterilmelidir.
- Türkçe dersinin amaçları doğrultusunda seçilen bilgilendirici metinlerde bilgi, doğrudan verilebileceği gibi öyküleyici anlatım yoluyla da verilebilir.

Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin, sıradan bir okuma malzemesi olmadan ziyade çeşitli işlevlere sahip olması gerektiği görülmektedir. Ayrıca Türkçe ders kitaplarına seçilecek metinlerde içerik ve biçim sorununun (Dilidüzgün, 2011) olmaması ve öğrencinin bilişsel gelişimine uygun olması (Onan ve Arısoy, 2013) gerekmektedir. Canlı'ya (2015) göre Türkçe ders kitaplarına metin seçiminde, türsel özellikleri yansıtan metinlerin seçimi ve metin türü farkındalığı oluşturmada son derece önemlidir.

Metin Türleri

Türkçe dersinde temel araç olan ders kitaplarındaki metinler, öğrencilerin anlama ve anlatma etkinliklerine yön veren ana unsurlardandır. Konu, anlatım, dil, plân vb. yönlerden benzerlikleri olan, farklı ve belli özellikleriyle tanımlanabilen türler, ders kitaplarında yer alan metinlerin seçiminde dikkat edilmesi gereken bir ölçüttür. Edebi eserlerin biçimi ve konusuna göre ayrılmasına *tür* denir (Baş, 2003). Edebi türler, toplumlarda zamanla görülen değişikliklere karşı oluşan ihtiyaçlardan ortaya çıkmıştır (Kavcar, Oğuzkan ve Atasoy, 2007). Bu değişim ve

gelişmeler Türkçe ders kitaplarında yer alacak türlerin farklı tasniflerinin yapılmasına neden olmuştur (Baş, 2003; Özbay ve Çeçen, 2012).

Alanyazında metin türleri farklı şekillerde sınıflandırılmıştır. Kıran ve Kıran (2003) metin türünü betimsel, anlatımsal, açıklayıcı ve kanıtlayıcı metin olarak dört farklı türde ifade etmektedir. Akbayır (2006) ise, öğretici ve yazınsal metin olarak sınıflamıştır. Çeçen (2011) ve Temizkan (2009), metinleri içinde deneme, makale vb. türlerin olduğu *bilgilendirici*, öykü, roman vb. türleri içine alan olaya dayalı yani *öyküleyici* ve nesirden farklı bir anlatımı olan *şiir* olarak sınıflamışlardır.

TDÖP’te metin türleri anlatım özelliklerine göre ele alınmıştır. Temalarda *öyküleyici*, *bilgilendirici* ve *şiir* olmak üzere üç metin türünün işlenmesi gerektiği belirtilmiştir. İlköğretim 4. sınıf düzeyinde öğrencilerin; öykü edici metinler kapsamında öykü, masal, fabl, anı türlerinden; bilgilendirici metinler kapsamında kronolojik sıralamaya, tanımlamaya/betimlemeye, karşılaştırmaya, sebep-sonuca ve problem çözmeye dayalı metin türleri ile uygun şiirlere yer verilmesi amaçlanmıştır (MEB, 2009).

Bilgilendirici Metinler, hayal dünyasından ziyade dış dünyada var olan gerçekleri olduğu gibi yansıtmaya çalışan metinlerdir. Kurmaca metinlerde olduğu gibi süslü ve sanatsal bir dil yerine objektif yargılar barındırırlar (Yasul, 2014). Bilgilendirici metinler; tanımlama, sıralama, karşılaştırma, sebep-sonuç ilişkisi ve problem çözme olmak üzere beş farklı yapıda ele alınır (Akyol, 2010).

Öyküleyici Metinler, Günay’ın (2007, s.231) ifadesi ile “*anlatısal metinlerdir.*” Anlatısal metinler, yazarın belli bir bakış açısı ile birbiriyle bağlantılı olaylar dizisini belirli bir zaman içinde kurguladığı metinlerdir. Gerçeğin anlatısı ve kurmacanın anlatısı şeklinde ikiye ayrılır. Gerçeğin anlatısı gerçek dünyaya, kurmacanın anlatısı hayal gücüne dayanır. Öyküleyici metinler, çocukların farklı karakterleri değerlendirmelerini sağlar; değer yargılarının netlik kazanmasına kolaylaştırır ve böylece içinde buldukları toplumsal ve kültürel ortama uyum sağlamalarına yardımcı olur (Gürel, Temizyürek ve Şahbaz, 2007).

Şiir ise yapısal özelliği ile çocuğun dilsel ve bilişsel gelişiminde önemli bir yere sahiptir (Yasul, 2014). Nas’a (2003) göre şiir, çocuğun iç dünyasını yansıttığı

en uygun yazınsal türdür. Şiirin kafiyeli ve ritmik olması çocuğun bilgiyi kolay bir şekilde yapılandırmasına ve hafızasını geliştirmesine katkı sağlar.

Metinsellik Ölçütleri

Yazınsal metinler dil öğretiminde amaca ulaşmak için kullanılan bir araç olduğundan seçilecek metinlerin edebi eser özelliğinin bulunması büyük önem taşımaktadır. Yazınsal metinler dilin en iyi ve doğru kullanıldığı, insan hayatını aktarması yönüyle, günlük hayatta en çok kullanılan sözcüklerin yer aldığı metinlerdir (Aydın ve Torusdağ, 2014). Beaugrande ve Dressler (1981) dilsel bir ürünün metin olabilmesi (Ceran, 2015; Coşkun, 2005; Güven, 2014) ve metnin okur tarafından anlamlandırıldığı düşüncesini gözönünde bulundurularak (Çelik, Demirgüneş ve Baştuğ, 2014) belirlenen metinselliğin yedi ölçütü olması gerektiğini belirtmiştir. Bu ölçütler; bağdaşıklık, tutarlılık, amaçlılık, kabul edilebilirlik-ikna edicilik, bilgilendiricilik-öğreticilik, durumsallık-duruma uygun olma, metinler arasıdır (Coşkun, 2005; Çelik ve diğ., 2014; Lüle Ahmet, 2011; Güven, Halat ve Bal, 2014).

Bağdaşıklık, bir yazının metin olmasını sağlayan, metin içi iletişimi oluşturan dil ve dil bilgisi ile ilgili özelliklerin bütünüdür (Günay, 2013). Bağdaşıklıkla okuyucu metni bir bütün olarak algılar (Can, 2014). Coşkun (2005) ise bağdaşıklığı metindeki kelimelerin ve cümlelerin bir silsile hâlinde, birbirlerine bağlanma durumu olarak ifade etmektedir. *Tutarlılık*, metindeki mantıksal uyum yani bağlantıdır (İşeri, 2011; Lüle Ahmet, 2011). Gutwinski (1976) ise tutarlılık kavramının cümleler ve paragraflar arasındaki ilişkiyle ilgili olduğunu ifade etmektedir (Akt.: Coşkun, 2009). Tutarlılık, hedef metinlerin yapılandırılışını belirttiğinden dolayı metinselliğin değişmeyecek tek ölçütünün olmasını zorunlu kılar (Taşıgüzel, 2004). *Amaçlılık*, metinde yazarın okura anlatmak istediği mesajı yazıyla ortaya koyabilmesi durumudur (Coşkun, 2005; Güven ve diğ., 2014; Lüle Ahmet, 2011). Okur metinde sadece cümlelerin anlamını değil, yazarın bu cümleleri kullanmasındaki amacını da anlayabilmelidir (Coşkun, 2005). *Kabul edilebilirlik-İkna Edicilik*, yazarın amacını ortaya koymasıyla birlikte bu düşüncesini delillerle açıklayabilmesi durumudur. Yazar ortaya koyduğu bu delillerle hedef kitleyi aktarmak istediği mesaj konusunda ikna etmeye çalışır (Coşkun, 2005; Güven, 2014). Böylece metnin hedef kitle ile uygun

bir iletişim kurması sağlanır (Keçik ve Uzun, 2004). *Bilgilendiricilik-Öğreticilik*, bir metnin okuyucunun ilgisini çekebilecek ve devam ettirebilecek, eski ve yeni bilgiler sunması, bu bilgileri birbirleriyle karşılaştırarak zihninde tartışabilmesidir (Güven, 2014; Lüle Ahmet, 2011). Metinde eski ve yeni bilgilerin dengeli dağıtılması önemlidir. Metinde yeni bilgilerin çok olması anlaşılmasında sorun oluştururken, eski bilgilerin ağırlıkta olması ise metnin değerini kaybetmesine neden olabilir (Coşkun, 2005). *Durumsallık-Duruma Uygun Olma*, metnin konusu, amacı ve okur tipine uygunluğu ile arasındaki uyumdur (Coşkun, 2005; Çelik ve diğ., 2014; Güven ve diğ., 2014; Lüle Ahmet, 2011). *Metinlerarasılık*, okurun belleğindeki bir metnin ya da metinler grubunun başka metinlerle kurulan ilişkisini belirtir. Her metin kendinden önce yazılmış olan metinlerle doğrudan ya da dolaylı olarak ilişkili olup bir etkileşim içerisindedir (Günay, 2013).

Metinsellik ölçütlerini içinde barındıran metinler, cümleler arasındaki ilişkiler, bütünsel ya da biçimsel özellikler gibi yapısal farklılıklar taşır. Böylece farklı tür ve yapılar da özgün metinlere dönüşürler (Ceran, 2015). Yazılı bir metinde yer alan mesajların okur tarafından çözümlenebilecek bir yapıda olması için metnin bazı ölçütlere yapısal olarak uyum göstermesi gerekir. Van Dijk ve Kitch (1983) metni; küçük yapı, büyük yapı ve üst yapı olmak üzere üç başlıkta ele almaktadır (Akt.: İskender ve Yiğit, 2015). Metinsellik ölçütlerinden bağdaşıklık, küçük yapıya; tutarlılık, kabul edilebilirlik, bilgilendiricilik, amaçlılık, durumsallık büyük yapıya; metinler arasılık da metnin üst yapısına gönderim yapar (Gençer, 2013). Literatürde de metin yapısı; küçük yapı, büyük yapı ve üst yapı olarak değerlendirilmektedir (Coşkun ve Tiryaki, 2011; Kekevi, 2015; Temizkan, 2015; Temizkan ve Atasoy, 2014).

Metin Yapısı

Metin yapısını oluşturan yazar, sözcükler ve cümleleri kullanmada yeterli bir özgürlüğe sahip değildir. Metin oluşturmadaki amacına ulaşmaya çalışan yazar aynı zamanda kendi alanını da daraltmaktadır. Bu daralma yazarın metin öğeleri ile ilgili bilgi birikimine göre daralıp genişleyebilir. Metnin yapı bilgisine sahip olmak, metnin kurallarına uygun işlenmesi, anlaşılır şekilde oluşturulması ve değişik bir bakış açısıyla işlenmesiyle mümkündür (Çoban ve Karadüz, 2015). Metinde yer alan tüm bilgiler, yazar tarafından belli bir yapı içinde hazırlanır ve

sunulur. Söz konusu yapı “küçük yapı, büyük yapı ve üst yapı şeklinde adlandırılır (Coşkun ve Tiryaki, 2011; Günay, 2007; Temizkan ve Atasoy, 2014). Metin türünde üst yapı metnin genel çerçevesiyle, küçük yapı ve büyük yapı ise metnin içeriğiyle ilgilidir (İskender ve Yiğit, 2015).

Küçük yapı: Metinde yer alan cümleler arasındaki düzenlemeyi ele alır. Metnin küçük yapısında; başlık, alt başlık, gönderim, değiştirme, önermeler, kavramlar, eksilti, bağlaç ve sözcüksel bağdaşıklık gibi ögeler yer almaktadır (Günay, 2007; Ülper, 2008). Dikkatli bir şekilde oluşturulan metinlerde cümleler gelişigüzel düzenlenmemiş, birbiri ile bağlantılı ve metnin tamamıyla uyumlu bir ilişki içindedir. Cümlelerin birbiri ile olan bağlantısı, sözdizimsel kuralları, metinde yer alan bölümleri gösteren belirleyiciler, gönderimler, cümle yapıları, anlatım özellikleri metnin genel dil yapısını ortaya çıkaran motif ve temaların oluşturulması küçük yapı ile ilgilidir (Günay, 2007).

Büyük yapı: Metnin tamamının genel anlamını, sözdizimsel dizgelerini ve diğer önemli bölümlerin ele alındığı yapıdır (Çoban ve Karadüz, 2015; Dilidüzgün, 2008). Kısacası, farklı boyuttaki metin öğelerinin düzenlenmesi ile ilgilidir. Büyük yapıda metnin uyumu önemlidir. Paragraf, fasikül, cilt gibi ana bölümleri veya tutarlılık kavramı büyük yapıda ele alınır (Çoban ve Karadüz, 2015; Temizkan ve Atasoy, 2014).

Üst yapı: Tercih edilen metnin türü ile ilgili olup belli bir türün kendine özgü özelliklerini kapsar. Metindeki genel özelliklerin değerlendirildiği, okuyucunun metni anlamasını kolaylaştıran, yazarın da bilgileri aktardığı bölümdür (Çoban ve Karadüz, 2015; Temizkan ve Atasoy, 2014). Üst yapı, metnin aktarmak istediği genel anlamı düzenleyen, ana çizgilerine indirgenmiş farklı türlerden oluşan bir şemadır. Metnin üst yapısı, metnin hazırlanış biçimi, üretim planı veya metnin genel düzenleniş biçimini veren soyut bir formdur. Dilin büyük ölçekli yapı içeriği için bir form oluşturan ve yol gösteren plandır (Dilidüzgün, 2010). Kısacası üst yapı metnin bütüncül anlamda biçimsel özelliğini ortaya koymasından dolayı biçimsel niteliktedir. Bir cümlenin aktarmak istediği anlamla sözdizimsel özellikleri arasındaki fark ne ise üst yapı ile içerik de birbirinden farklıdır. Ancak üst yapı biçimsel niteliği ortaya koymasının yanında içeriği düzenlemesinden dolayı anlamsal boyuttan da kopuk değildir (Ülper, 2011).

Üst Yapı ve Öykü İlişkisi

Üst yapı, bir metin türünde bulunması gereken özellikleri belirten bir kavramdır. Yazar metnin üst yapısını yazmaya başlarken belirlediği metnin türünü (şiir, öykü, roman, masal vb.) çizdiği çerçevede oluşturur (Coşkun, 2005). Üst yapı bakımından metinler roman, şiir, tiyatro vb. türler olarak belirtilir. Bu metinler incelenirken bu türlerin genel özellikleri üst yapı ile değerlendirilir (Günay, 2007).

Metin üst yapısı, metnin türüne göre bulunması gereken genel yapısal özellikleri ve metni oluşturan öğeleri belirler. Metnin öğeleri yazara düşüncelerini tutarlı bir biçimde aktarma imkânı sağladığı gibi okuyucuya da düzenli bilgi ve fikir akışı sağlar (Coşkun ve Tiryaki, 2011). Yazar, çalışacağı türü seçerken oluşturacağı metnin amacına ve hedef kitlesine dikkat eder. Yazar tarafından belirlenen tür, onun anlatmak istediğini nasıl ve hangi açıdan anlatacağı ile ilgilidir. Yani seçilen tür yazara bir çerçeve sunar. Bu çerçevenin kenarlarını ise yazarın seçtiği türün öğeleri oluşturur. Öykü türündeki metinler için de bu durum söz konusudur (Temizkan ve Atasoy, 2014).

Öykü (öykü); gerçek ya da gerçeğe yakın olayları kısaca anlatan yazınsal türlerdir (Uzuner, 2007). Bu tanım öyküyü anlatan en genel tanımdır. Farklı kaynaklarda öyküye ait değişik tanımlar şu şekilde belirtilmiştir.

Türkçe Sözlük'te (2005), gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düzyazı türü, öykü anlamında ifade edilen öykü, en eski anlatı türlerinden biridir. Ünal (2006) ise öyküyü, olan veya olacak kanısı veren olayları, hayalde tasarlayarak okuyanı heyecanlandırmak, onda zevk uyandırmak amacıyla insan yaşamından değişik kesitler sunan, bunu yer ve zamana bağlayarak yapan kısa yazı türü şeklinde tanımlamaktadır. Bu tanımda görüldüğü üzere öykü, okuyucu için gerçek yaşamı, gerçek yaşamdaki kişileri, olayların algılanabilmesi şeklinde bir model olma özelliği taşımaktadır. Aşkın Balcı (2006) öyküyü, insan yaşamında olan ya da olasılığı bulunan veya olacak kanısı uyandıran olayları belli bir hacim içinde anlatan yazı olarak ifade etmektedir. Bu tanımda ise öykünün bir amaca hizmet ettiği ve içerik yönünden bulunması gereken özellikleri belirttiği sonucu çıkarılabilir. Aktaş'a göre (2000) öykülerin özünü olay unsuru oluşturmaktadır. Öykü edici metinlerden olay çıkarıldığında geriye birçok sözcük kalır. Literatürde

öykülerin belirli bir şematik yapıya dayandığı görülmektedir. Bu yapı öykü haritaları ve öykü elementleri olarak belirtilmiştir (Çoban ve Tabak, 2011; Temizkan ve Atasoy, 2014).

Öykü Haritası

Öykü yazılırken bağlı kalınan edebî yapıya öykü yapısı denir. Öykü haritası ise öykü yapısı modellerindeki öğelerin ortak kullanılmasıyla oluşur (Temizkan ve Atasoy, 2014). Gökçe ve Sis (2011) öykü haritasının sekiz elementten oluşan bir yapı olduğunu belirtmiştir. Bu elementler; mekân (yer), ana ve yardımcı karakterler, başlatıcı olay, ortaya konan problem, problemi çözme süreci, ana fikir (tema) ve tepkidir. Bu elementler yardımcı ile okuyucunun zihninde metnin daha iyi anlaşılması ve hatırlanması sağlar. Akyol (2011) ise, okuyucu üzerinde önemli ve önemsiz bilgileri ayırt etmede, önemli görülen öğelere dikkati çekmede, katılımı etkin kılmada, uzun süreli hafızada bilgilerin düzenli bir şekilde yerleşmesinde, hazırbulunuşluk düzeyinin etkin hale getirilmesinde, tahminler yapmada ve metinler arası okumada öykü haritası yönetiminin rolünün önemli olduğunu belirtmiştir. Öyküler başlangıç, gelişme ve sonuç bölümünden oluşmaktadır. Yine öykülerde çatışma türleri, olayların akış zinciri ve sahne öğeleri yer almaktadır. Karakterler, yazarın bakış açısı ve tema da öykü haritasının elementlerini oluşturmaktadır. Akyol'un (1999) Tompkins'ten uyarladığı ve literatürde en çok kullanılan öykü haritası aşağıda verilmiştir.

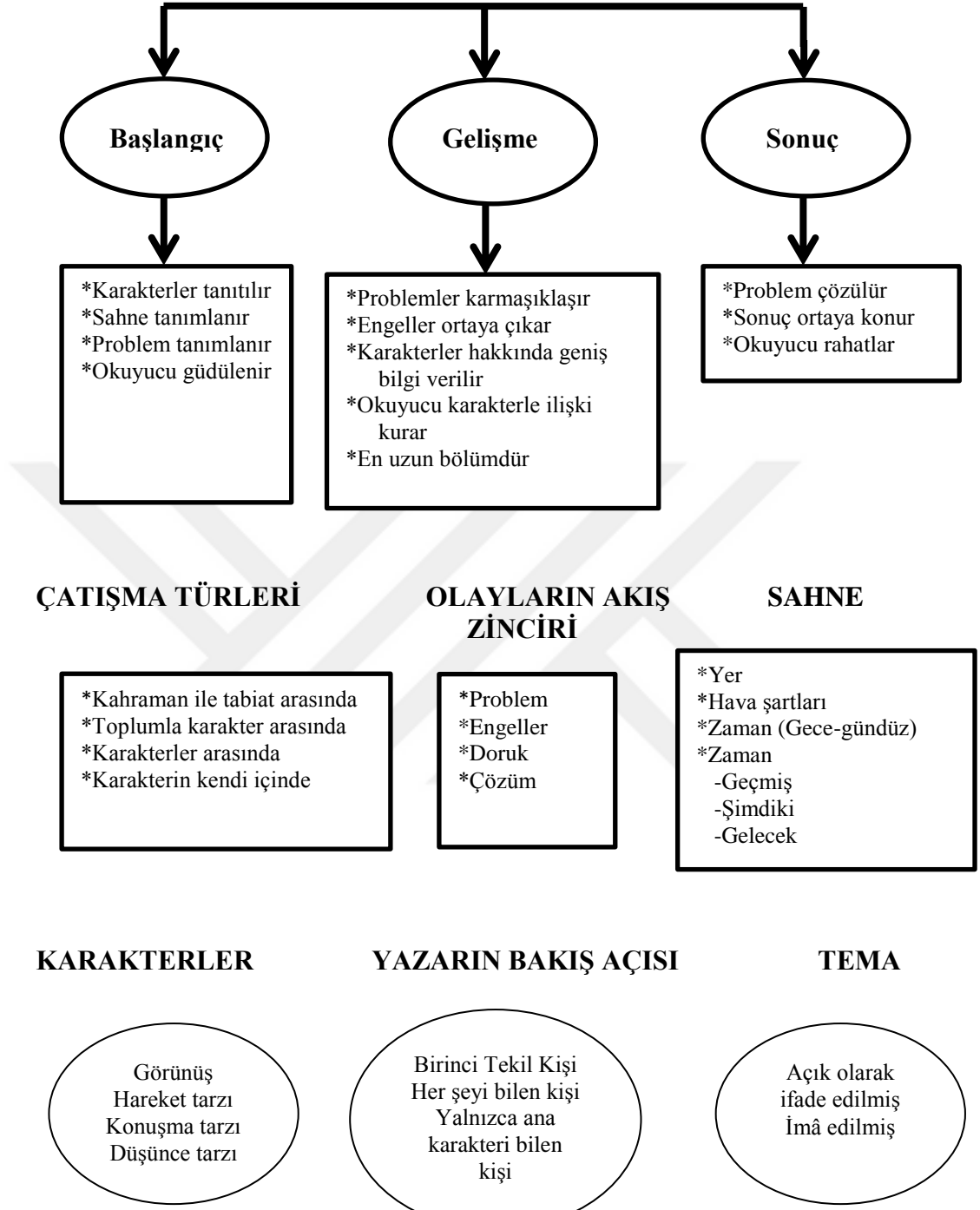
Giriş, Gelişme ve Sonuç

Öyküler genel olarak giriş (serim), gelişme (düğüm) ve sonuç (çözüm) şeklinde üç bölümden oluşur (Akyol, 1999, 2011; Kızılkıuş, 2009; Özbay, 2009; Temizkan ve Atasoy, 2014). Giriş bölümünde zaman belirlenir ve mekân ile karakterler tanımlanır. Bu bölümde öyküde ele alınacak olayın çerçevesi belirlenir ve okuyucu öyküye güdülenir. Gelişme bölümü öykünün en uzun bölümüdür. Karakter hakkında ayrıntılı bilgiler verilerek okuyucuya tanıtılmaktadır. Bu bölümde, öyküyü başlatan bir olay ortaya konur ve olayın çözümü aşamasında ana karakteri engelleyen durumlar gelişir, karakterin yaşantısındaki değişiklikler artar. Karakterlerin karşılıklı konuşmaları da bu bölümde geniş yer bulur. Bu bölümde olaylar gelişir ve düğümler oluşur. Sonuç bölümünde ise öyküde ele alınan tüm olaylar bir sonuca bağlanarak karakterlerin çözümle yüzleşmesi sağlanır.

Okuyucunun merakı giderilerek öykü sona erer (Akyol, 1999; Kızılkuş, 2009; Temizkan ve Atasoy, 2014). Öyküdeki giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin birbirleri ile arasında tutarlılık olmalıdır (Keskinkılıç ve Keskinkılıç, 2007).

HİKÂYELER

Şekil 1- Öykü haritası elementleri

**Tompkins'den (1998) uyarlanmıştır*

Şekil 1'de görüldüğü gibi öyküler başlangıç, gelişme ve sonuç bölümünden oluşmaktadır. Yine öykülerde çatışma türleri, olayların akış zinciri ve sahne öğeleri yer almaktadır. Karakterler, yazarın bakış açısı ve tema da öykü haritasının elementlerini oluşturmaktadır.

Karakterler

Öykülerde yer alacak karakterler, çocuğun gelişim özellikleri dikkate alınarak oluşturulmalıdır. Abartılı ve olağan dışı karakterlerin kullanımından uzak durulmalıdır (Kardaş ve Alp, 2013). Bununla birlikte çocuğun çevresinde yer alan gerçek veya gerçeğe uygun kişilerden karakterler seçilmelidir. Seçilen bu karakterlerin az olmasına da dikkat edilmelidir (Kıbrıs, 2010; Kızılkıuş, 2009). Ayrıca karakterlerin birbirleriyle olan diyaloglarında kısa ve özlü tümcelere yer vermeye özen gösterilmelidir. Öykülerde ana karakter, yardımcı ve figüran karakterler yer almaktadır (Kaya, 2016; Ünal, 2006). Öykülerde var olan sorunların ortaya çıkmasında ve çözümünde en önemli görev ana karaktere düşmektedir. Ana karakter okuyucuyu etkilemesi, öykünün içine çekecek olması ve olayın merkezinde yer almasından dolayı öykünün en önemli ögesidir (Kaya, 2016). Öykülerde yer alan olayların tamamı ana karakter etrafında gerçekleşir. Bunun dışında öykülerde ana karakterle beraber yardımcı ve figüran karakterler de yer alır. Yardımcı ve figüran karakterler sürekli sorun çıkartmaktan öteye geçmeyen kişilerdir. Bu karakterler ana karakter kadar öyküde etkin görev üstlenmezler (Erden, 2002; Kaya, 2016). Çocukların öykülerde okuduklarıyla gerçek yaşamları arasındaki olayları karşılaştırmalarında, farklı açılardan bakmalarında ve çok yönlü düşünmelerinde karakterlerin rolü göz ardı edilemez (Dilidüzgün, 2008).

Sever (2007), çocukların kitaplara olan ilgilerinin sürekliliği konusunda karakterlerin fiziksel ve karakteristik özellikleriyle ilginç aynı zamanda sevimli olmaları gerektiğini belirtmektedir. Çocuklar kitaplardaki, filmlerdeki veya oyunlardaki karakterlerle kendilerini özdeşleştirdikleri için onları her türlü özellikleriyle (fiziksel, ruhsal, davranışsal ve toplumsal) taklit ederler. Bundan dolayı karakterin yansıttığı özellikler gerçeğe uygun ve inandırıcı olmalıdır (Aygün, 2014). Temizkan ve Atasoy (2014), öykülerdeki karakter tanımlarının fiziksel, ruhsal ve toplumsal tanım olmak üzere üç başlık altında ele alınması gerektiğini belirtmektedir. Fiziksel tanım kişilerin biyolojik (boyu, göz ve ten rengi, vücut yapısı vb.) ve giyim kuşam gibi özelliklerinin anlatılmasını içerir. Ruhsal tanım kişilerin içinde buldukları ruh halleri, üzüntü ve sevinçleri, duygu, düşünce, hayalleri, beklentileri ve iç çatışmalarının anlatıldığı özelliklerdir. Toplumsal tanım ise kişilerin mesleklerini, eğitim durumlarını, aile

yapısını, doğdukları ve yaşadıkları yerleri anlatan özelliklerdir (Temizkan ve Atasoy, 2014).

Mekân

Öykülerde karakterler gibi mekân ögesinin de önemli bir yeri vardır. Olayların gerçekleştiği çevreye mekân denir (Ünal, 2006). Mekân, somut ve soyut mekânlar olarak iki gruba ayrılır. Somut mekânlar, açık ve kapalı mekân olarak gruplandırılır. Açık mekânlar, dört duvar arasında yer almayan (sokak, mahalle vb.) mekânlar olarak belirtilirken kapalı mekân ev, oda gibi dar ve iç mekân olarak tanımlanabilir. Soyut mekân fantastik, ütopyik, metafizik ve duygusal mekânlar olarak gruplandırılır. Fantastik mekân, gerçeği yansıtmayan, hayal ürünü olan mekânlardır. Ütopyik mekân, gerçekte var olan sorunlardan tamamen uzakta güzel, ideal ve hayali mekânlardır. Metafizik mekân, yaşanan dünyada olmayan (cennet, cehennem gibi) mekânlardır. Duygusal mekân ise, öykü yazarının içinde bulunduğu psikolojik duruma göre ortaya çıkan mekânlardır (Ertuş, 2014). Öykülerde mekân ögesi ne kadar iyi tanıtılırsa, karakterlerin ve öykünün anlatımı da o kadar doğal ve akıcı olur (Kantemir, 1997). Öykülerde olayların nerede gerçekleştiği, çevrenin fiziksel olarak hangi özellikleri taşıdığı gibi konularda bilgi verilir. Mekân ögesi karakterlerin çiziminde etkin bir role sahiptir (Kaya, 2016). Bazı öykülerde karakterler kişisel özellikleri yerine içinde yaşadığı çevreyle hatırlanır (Ünal, 2006). Tekin'e (2001) göre, öyküde kullanılan mekânın bazı görevleri vardır. Bunlar; olayların gerçekleştiği çevreyi anlatmak, karakterlerin özelliklerini tanıtmak, içinde bulunduğu toplumu ifade etmektir.

Zaman

Öyküyü oluşturan öğelerden biri de zamandır. Öyküde zaman olayların veya durumun gerçekleştiği dönem anlamına gelmektedir (Kaya, 2016). Zaman, bir iş veya oluşun içinde yer aldığı sanal bir dönemdir. Başlangıcı ve sonu olmayan bu kavram birtakım gruplara ayrılarak sınırlandırılabilir. Bu sınırlandırma olayların yaşanmış zamanı, yaşanan zamanı ve yaşanacak zamanı şeklinde belirtilebilir. Bu zamanlamalar dün, bugün ve yarın gibi bazı sözcüklerle ifade edilebilir. Çünkü dün, geçmiş; bugün, şimdiyi; yarın, geleceği belirtir. Kısacası işin veya oluşun gerçekleşme anını anlatmak için geçmiş zaman, şimdiki zaman ve gelecek zaman terimleri ile ifade edilir (Üstünova, 2005). Öykülerdeki zaman ile gerçek zaman

aynı değildir. Olayların aktarıldığı zaman anlatma zamanıdır. Bu yönüyle öykülerde zaman kurmaca yani fiktiftir. Öykünün zaman öğelerini incelerken, durum veya olayın hangi zaman diliminde oluştuğuna dikkat etmek gerekir (Karabulut, 2013). Kaya (2016) öykülerde olayın geçtiği zaman diliminin mutlaka belirtilmesi gerektiğine vurgu yapmıştır. Çünkü zaman ögesi öykünün anlaşılması, öyküye zenginlik katması ve öyküdeki olayları daha ilgi çekici hale getirmesi bakımından oldukça önemlidir. Bu bağlamda öyküdeki olay belli bir zamanda gerçekleşmeli ve kahramanlar herhangi bir zamanda yaşmalıdır (Kaya, 2016). Akyol (1999) ise, öykülerin her zamanda meydana gelebileceğini belirtmiştir. Örneğin geçmiş, şimdiki ve gelecek zaman; gece veya gündüz ya da farklı iklim şartları gibi durumlarda gerçekleşebilir. Sever (2004) Türkçe ders kitaplarında yer alacak öykülerdeki zaman unsurunun mekânı desteklemesi, okuyucuda ikilem yaratması, geriye dönüşlere yer vermemesi, kronolojik olarak sıralanması gerektiğini ayrıca zamanın silik olmaması ve okuyucunun zamanı fark edebilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Olay Örgüsü

Öykünün önemli öğelerinden olan olay örgüsü; konunun, tema, tür, kişiler vb. öğelerin dikkate alınarak örülmesi, işlenmesi, kurgulanması, ele alınan konunun biçimlendirilmesi ve konunun öykülenmesi anlamına gelmektedir (Özakman, 2001; Akt; Pamir, 2012). Temizkan ve Atasoy (2014) ise olay örgüsünü; metinde işlenen olayların aralarındaki belirli ilişkilere göre düzenlenmesi biçiminde belirtmektedir. Başka bir tanımda olay örgüsü düşünülen, tasarlanan, hayal edilen olay kesitlerinin estetik yönden düzenlenerek aktarılmasıdır (Aktaş, 2008). Olay örgüsü eser içinde başlama şekilleri, başlama noktası ve sona erme şekillerine göre incelenir. Olay örgüsü tek, paralel ve iç içe olay örgüsü olarak üç şekilde incelenir. Ana karakterle ilgili her şey tek olay örgüsünde aktarılır. Paralel olay örgüsü ise iki ayrı karakterin iki ayrı olayı yaşaması ve olaylarını aktarır. İç içe olay örgüsünde birbirinden ayrı olmak üzere anlatılan olaylar ele alınır (Ünal, 2006). Öykünün akışını belirleyip içerisinde çeşitli aksiyonlarını barındıran ve okuyucunun bilinçaltını etkileyen olay örgüsüdür (Pamir, 2012). Sever (2004), Türkçe ders kitaplarında yer alacak öykülerde olay örgüsünün; çocuğun ruhsal durumuna karşılık veren, gerçeğe uygun, belirli bir olayın olması yani tek olay örgüsünün olması gerektiğini,

okuyucuda merak uyandırarak ilgi çekiciliğin ve sürükleyiciliğin olması gerektiğini aynı zamanda olayın sonunun mantıklı bir şekilde bitmesi gerektiğini belirtmiştir. Öykülerdeki olay örgüsü sade ve kısa şekilde olmalı her davranış ve sözün bir önemi olmalıdır. Olay örgüsünde gizem, karmaşıklık gibi durumlar bulunmamalı, okuyucuyu kesinlikle yanıltılmamalıdır (Forster, 1985; akt. Kızılkuş, 2009).

Başlatıcı Olay

Öykü oluştururken diğer bir öğe de başlatıcı olaydır. Başlatıcı olay, öyküde problemin başlamasına neden olur ve hareketliliğin meydana gelmesini sağlar. Öyküdeki olaylar dizisini başlatır. Öykülerde başlatıcı olay, fiziksel (açlık, acı veya hastalık) bir sebebe dayanan içsel olay ya da davranıştır (Gökçe ve Sis, 2011; Kaya, 2016). Kısacası bir öyküdeki başlatıcı olayın temel görevi, öyküde var olan bir soruna açıklık getirmektir (Gökçe ve Sis, 2011). Işıtan ve Turan (2014) ise başlatıcı olayı, öyküde yer alan ana karakteri harekete geçiren olay olarak tanımlamıştır. Başka bir tanımda ise başlatıcı olay, öyküdeki olayı başlatan ve öyküde yer alan karakterlerin duygusal, bilişsel ve davranışsal tepkilerinin oluşmasına neden olan öykü ögesi şeklinde belirtilmiştir (Stein ve Glenn, 1979; Akt. Işıtkoğan, 2009). Başlatıcı olay öykünün diğer öğeleriyle etkileşim halindedir. Öykünün giriş bölümünde, karakterleri etkileyen başlatıcı olaya içsel cevap; gelişme bölümünde, olayla ilgili girişimler; sonuç bölümünde ise olaya tepkiler başlatıcı olayla ilgilidir (Duman ve Çiftci Tekinaslan, 2007). Akyol (1999), öyküde yer alan olayların sıralamasına dikkat edilmesini gerektiğini belirtmiştir. Öykünün giriş bölümünde ortaya konan çatışmayı *problem* olarak tanımlamıştır. Gelişme bölümünde bu problemi çözmeye çalışan karakterlerin karşılaştığı zorluklar ise *engellerdir*. Sonuç bölümünde var olan problemin çözüldüğü nokta ise *doruktur*. Artık başlatıcı olay, sonuca bağlanmıştır.

Anlatıcı Tipleri

Öykünün vazgeçilmez bir parçası da olayları okuyucuya aktaran kişi olan anlatıcıdır. Öykü yazarları, öykülerini sunarken bazı yöntemler kullanırlar. Bu yöntemlerden biri de bakış açısidir (Sözen, 2008). Bu bağlamda anlatıcı, öyküdeki olayları *hâkim*, *kahraman* ve *gözlemci (müşahit)* olmak üzere üç farklı bakış açısına göre aktarır (Sözen, 2008; Tekin, 2001; Türkan, 2011; Ünal, 2006).

Bu anlatıcı tiplerinden biri olan hâkim bakış açısı, geçmişte yaşanmış ve gelecekte yaşanacak olan her şeyi bilen, gören, duyan ve sezendir. Karakterlerin gizli kalan duygu ve düşüncelerini üçüncü tekil kişi ağzıyla dışa aktarır (Tekin, 2001). Bir diğer anlatıcı türü ise kahraman bakış açısıdır. Bu anlatıcı türü, öykünün olay örgüsündeki kahramanlarından biridir. Kişinin başından geçen olayı merkeze kendisini alarak “ben” diliyle anlattığı bakış açısıdır. Birinci tekil kişi ağzıyla olay anlatılır (Türkan, 2011; Ünal, 2006). Gözlemci bakış açısında anlatıcı olayları gözlemek için vardır. Gördüklerini ve gözlemlediklerini anlatan anlatıcıdır. Anlatılanları okuyucunun anlaması için çalışır (Tekin, 2001). Kısacası öyküde ayna görevi üstlenir. Bu anlatıcı geçmiş ve geleceğe yönelik bilgi vermediği gibi kahramanların ruh hallerine de ulaşamaz (Türkan, 2011). Gözlemci anlatıcı, birinci tekil kişi ağzıyla aktarabildiği gibi üçüncü tekil kişi ağzıyla da gözlemlerini aktarabilir (Tekin, 2001).

İlgili Araştırmalar

Araştırmayla ilgili olduğu düşünülen kimi çalışmalar aşağıda özet olarak sunulmuştur.

Duman ve Çiftci Tekinarıslan (2007), Öykü Haritası Yönteminin Hafif Düzeyde Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Becerileri Üzerindeki Etkisi başlıklı araştırmalarında öykü haritası yönteminin hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin okuduğunu anlama becerileri üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmada denekler arası çoklu yoklama modeli kullanılmıştır. Araştırmaya, Bolu ilinde yer alan bir ilköğretim okulunun özel eğitim sınıflarında bulunan öğrenciler arasından seçilen, hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan üç öğrenci katılmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından hazırlanan 15 öykü kullanılmıştır. Veriler, Uygulama Güvenirliği Veri Toplama Formu ile analiz edilmiştir. Araştırmada, öykü haritası yönteminin hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini geliştirmede etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kaya (2016), Üstbilişsel Beceri Odaklı Yazma Süreçlerinin Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Öykü Yazma Becerisine Etkisi başlıklı araştırmasında üstbilişsel beceri odaklı süreç temelli yazma yaklaşımının dördüncü sınıf öğrencilerinin öykü edici metin yazma becerilerini ne derecede geliştirdiğini, uygulama süresince

öğrencilerin ürünlerinde ve yazma performanslarında nasıl bir değişim olduğunu belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Zonguldak ili Ereğli ilçesindeki bir devlet ilkokulunda dördüncü sınıfta okuyan toplam 64 öğrenci oluşturmuştur. Toplanan nicel veriler Kolmogrov-Smirnov Z Testi, nitel veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin öykü edici metin yazma becerilerine ve öykü edici metin yazma çalışmalarında yazma süreçlerini kullanmalarına ilişkin deney grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğuna bulunmuştur.

Baştuğ ve Keskin (2013), Öğrencilerin Öykü Edici Metinlerdeki Problemi Belirleme Becerilerinin İncelenmesi başlıklı araştırmalarında öykü edici metinlerde öğrencilerin öykünün problemini belirleme becerilerini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma betimsel tarama modeline göre gerçekleştirilmiştir. Araştırma Konya il merkezinde bulunan, farklı sosyoekonomik çevrelerden ilköğretim 3., 4. ve 5. sınıflara devam eden 662 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri, “Okuduğunuz öykünün temel problemi nedir?” sorusuna öğrencilerin verdikleri yazılı cevaplarla toplanmış ve Kruskal Wallis Testi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada öğrencilerin öyküdeki problemi belirleme becerilerinin oldukça düşük düzeyde olduğu görülmüştür. Diğer taraftan 5. sınıf öğrencilerinin öykü problemi belirlemede, 3. ve 4. sınıflara göre daha başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kılıç (2012), İlköğretim Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Yazdıkları Öyküleyici Metinler Üzerine Bir İnceleme başlıklı araştırmasında ilköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin öyküleyici metin yazma beceri düzeyini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma ilişkisel tarama modeline göre gerçekleştirilmiştir. Araştırma 2011-2012 öğretim yılında Amasya ili Merzifon ilçesindeki sosyo-ekonomik düzeyi düşük, orta ve yüksek olan 5 ilköğretim okulundan toplam 150 yedinci sınıf öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öğrencilerin öyküleyici metin yazma becerisine istenilen düzeyde ulaşamadıkları görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin cinsiyet, anne ve babanın eğitim düzeyi, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi, eve sürelî yayın alınması ve okul öncesi eğitim alma durumuna göre anlamlı farklılıklar gösterdiği bulunmuştur.

Kuruyer (2010) İkili Kodlama Kuramı Destekli Öykü Haritası Öğretiminin Öykü Analizine ve Yazımına Etkisi başlıklı araştırmasında ilköğretim beşinci sınıf düzeyinde ikili kodlama kuramı destekli öykü haritası analizi ve yazma etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırma ön test-son test kontrol gruplu deneme modeli ile tasarlanmıştır. Araştırma 2009-2010 eğitim öğretim yılında 20'si deney grubu, 20'si kontrol grubu olmak üzere toplam 40 beşinci sınıf öğrencisiyle yürütülmüştür. Veriler bağımsız örneklemeler için t testi ve içerik analizi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda deney grubunun hem öykü haritası oluşturma düzeyinde hem de öykü edici metin yazma becerinde artış olduğu görülmüştür.

Özkara ve Şahin (2012), Öykü Haritalarının Öykü Edici Metinlerde Öğrencilerin Ana Fikir Bulma Becerileri Üzerine Etkisi başlıklı araştırmasında öykü edici metinlerde ana fikir bulma becerileri üzerinde öykü haritasının etkililiğini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma ön test son test kontrol gruplu model kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri Okuduğunu Anlama ve Ana Fikir Bulma Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Veriler t-testi tekniği ile analiz edilmiştir. Araştırmada, öykü haritası yönteminin uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubu arasında öykü edici metinlerde ana fikir bulma becerileri bakımından deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Ayrıca öykü edici metinlerde öykünün geçtiği yeri, öykünün zamanını, öyküdeki ana karakterleri ve öyküdeki anlatıcının sonuca vermiş olduğu tepkiyi belirleyebilme becerileri bakımından deney grubu lehine anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sidekli (2012), Yazma Becerisinin Geliştirmek İçin Öykü Piramidi başlıklı araştırmasında yazılı anlatım çalışmaları ile öğrencilerin bilgi, duygu, düşünce ve hayallerini doğru ve etkili bir şekilde anlatmaları amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımlarından eylem araştırması deseni benimsenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 45 (31 kız ve 14 erkek) sınıf öğretmeni adayları oluşturmuştur. Araştırma verilerini öğretmen adaylarının 9 hafta boyunca yazdıkları öykü çalışmaları oluşturmuştur. Veriler, içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının yazmış oldukları öykülerin bir kısmında başlık, konu ve ana fikir bulunmadığı, birçok öyküde giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin vurgulanmadığı, öykünün yaşandığı zamanın

belirtilmediği bulunmuştur. Ayrıca öykülerdeki temel yazma becerisi bakımından cümleler arasında sebep sonuç ilişkisinin kurulmadığı, yazım hatalarının olduğu ve birkaç öyküde ana fikrin vurgulanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Temizkan ve Atasoy (2014), Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Öykü Türündeki Metinlerin Üst Yapı Açısından Değerlendirilmesi başlıklı araştırmalarında Türkçe ders kitaplarındaki öykü metinlerini üst yapı açısından değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Araştırma tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri 5. sınıf Ada, 6. sınıf Doku, 7. sınıf Koza ve 8. sınıf Enderun Yayınlarına ait Türkçe ders kitapları incelenerek ve Öykü Türündeki Metinler İçin Üst Yapı Unsurları Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Veriler kategorisel analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada, ders kitaplarındaki öykülerin üst yapı düzenlenişlerinde önemli eksiklikler bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ülper (2008), Öğrenci Metinlerinde Üstyapı Değerlendirilmesine İlişkin Sorunlar: Giriş ve Sonuç Bölümleri Üzerine Bir İnceleme başlıklı araştırmasında kısa deneme türünde yazılan öğrenci metinlerinin üst yapı özelliklerini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada çözümleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada 62 öğrenci metninin giriş ve sonuç bölümü, geliştirilen değerlendirme ölçeğine göre çözümlenmiştir. Araştırmada, öğrenci metinlerinin giriş ve sonuç bölümlerinin düzenlenmesinde sorunlar olduğu ve öğrencilerin üst yapı düzenlemesi yapamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilere metnin üst yapısına dönük eğitim verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Yasul (2014), İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Öyküleyici Metin Yazma Becerilerinin Değerlendirilmesi (Muş İli Merkez İlçesi Örneği) başlıklı araştırmasında Muş il merkezinde öğrenim gören ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin öyküleyici metin yazma becerilerinin ne düzeyde olduğunu belirlenmeyi amaçlamıştır. Araştırma betimsel tarama modeline göre gerçekleştirilmiştir. Araştırma 2012-2013 öğretim yılında Muş il merkezindeki ilkokullarda öğrenim gören ve sosyo-ekonomik düzeyleri farklılık gösteren okullardan tesadüfi olarak seçilen 165 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri, Öykü Elementleri Değerlendirme Formu ve Yazılı Anlatım Değerlendirme Formu kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin öykü elementlerini kullanma becerisine istenilen düzeyde sahip olmadıkları

görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin öyküleyici metin yazma becerilerinin; cinsiyete, televizyon seyretme süresine, okunan kitap sayısına ve sosyal medyayı kullanma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermezken, anne ve babanın eğitim durumuna, ailenin gelir düzeyine, okul öncesi eğitim alma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Metinlerdeki üst yapı özelliklerinin incelenmesi ile ilgili araştırmalara bakıldığında, bu araştırmaların birbirinden farklı alanlarda gerçekleştirildiği görülmektedir. Alanyazında, Türkçe ders kitaplarının ya da yazılı metinlerin üst yapı özelliklerini incelemeyi hedefleyen çalışmalar bulunmakla birlikte, ilkökul öğrencilerinin yazdıkları metinlerdeki üst yapı özelliklerini inceleyen çalışmalara rastlanılmamıştır.

Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi “ilkokul 4.sınıf öğrencilerinin yazdıkları öyküleyici metinlerin üst yapı unsurları nedir?” biçiminde oluşturulmuştur.

Alt Problemler

- Öğrencilerin yazdıkları öykülerde karakterlerin işlev ve tanıtım özellikleri nelerdir?
- Öğrencilerin yazdıkları öykülerde kullandıkları mekân ögesinin özellikleri nelerdir?
- Öğrencilerin yazdıkları öykülerde zaman ögesinin özellikleri nelerdir?
- Öğrencilerin yazdıkları öykülerde giriş bölümü hangi şekilde yapılmıştır?
- Öğrencilerin yazdıkları öykülerde olay örgüsü başlatma noktaları nelerdir?
- Öğrencilerin yazdıkları öykülerde gelişme bölümüne başlama şekilleri nelerdir?
- Öğrencilerin yazdıkları öykülerde sonuç bölümüne başlama şekilleri nelerdir?
- Öğrencilerin yazdıkları öykülerde kullanılan anlatıcı tipleri nelerdir?

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin yazdıkları öykülerin metin üst yapı unsurları doğrultusunda çözümlenmesidir. Yazma, temel dil becerilerinden anlatma boyutunu oluşturan öğelerden biridir ve kazanılması zor bir beceri olarak düşünülmektedir (Cavkaytar, 2009; Coşkun, 2005; Temizkan ve Yalçınkaya, 2013). Yazma becerisinin geliştirilmesinde öykü edici anlatım önemlidir. TDÖP'te (2015) ilkokul dördüncü sınıf yazma kazanımları arasında anlamlı ve kurallı cümlelerle bilgilendirici ve öykü edici metin yazma becerisi bulunmaktadır. Bu kazanıma bağlı olarak, belirlediği konu etrafında bir taslak oluşturma oluşturduğu taslakta giriş, gelişme ve sonuç/serim, düğüm ve çözüm bölümlerine yer verme paragraflar arasında uygun geçiş ifadeleri kullanma, herhangi bir olayı veya etkinliği oluş sırası içinde yazma anlatımı zenginleştirmek için benzetme, kişileştirme, örnek gösterme gibi yöntemlerden yararlanma metne uygun bir başlık belirleme becerilerinin kazandırılması şeklinde alt kazanımlar yer almaktadır. Bu çalışma MEB'in TDÖP'te belirlediği bu kazanımlara ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin ne düzeyde ulaştığının tespit edilmesi ve değerlendirilmesi açısından önemlidir. Ayrıca MEB, TTKB gibi ilgili kurum ve öğretmenlere dönüt sağlaması bakımından da önem teşkil etmektedir.

Öykü edici metinlerin oluşturulması için öykünün öğeleri de göz önünde bulundurulmalıdır. Öykü öğelerini bir yapı ve şema tekniği olarak içinde bulunduran yöntem öykü haritasıdır. Bu bağlamda öykü haritası öğrencilere öykü yazma sürecinde yardımcı olacaktır. Bu çalışma öğrencilerin anlamlı ve kurallı cümlelerle öykü edici metin yazma becerilerinin incelenmesi bakımından önemlidir. Ayrıca araştırma öğrencilerin yazdıkları öykü metinlerinde üst yapı unsurlarını kullanabilme becerilerini belirleme bakımından da önemlidir.

Alanyazında, Türkçe ders kitaplarının, tanınmış yazarlara ait edebî eserlerin ya da yazılı metinlerin üst yapı özelliklerini incelemeyi hedefleyen çalışmalar yer almaktadır. Ancak ilkokul öğrencilerinin yazdıkları öyküleyici metinlerdeki üst yapı özelliklerini inceleyen araştırmaların sayısı sınırlıdır. Bu çalışmanın alanyazındaki söz konusu eksikliği giderme bakımından da önemli olduğu söylenebilir. Ayrıca alanyazında öyküleyici metinlerdeki üst yapı özelliklerini inceleyen çalışmalar nicel yaklaşımla değerlendirilirken, bu çalışma nitel ve yorumlayıcı bir yaklaşımla yapıldığı için önemlidir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma, 2014-2015 eğitim öğretim yılında İç Batı Anadolu Bölgesi'nde yer alan bir devlet ilkokulunun 4. sınıfında öğrenim gören ve Türkçe dersi akademik başarı düzeyleri birbirinden farklı 15 öğrenciden elde edilen verilerle sınırlıdır.

Tanımlar

Metin: Başı ve sonu ile kapalı bir yapı oluşturan dilsel göstergelerin art arda geldiği anlamlı bir yapı olarak tanımlanabilir (Günay, 2007).

Öykü: Gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düzyazı türü, öykü anlamında ifade edilen öykü, en eski anlatı türlerinden biridir (TDK Güncel Sözlük, 2005).

Öykü yapısı: Öykü yazılırken bağlı kalınan edebî yapıya denir.

Üst yapı: Metindeki genel özelliklerin değerlendirildiği, okuyucunun metni anlamasını kolaylaştırdığı, yazarın da bilgilerini aktardığı bölümdür (Çoban ve Karadüz, 2015; Temizkan ve Atasoy, 2014).

Öykü Elementleri: Öykülerin daha iyi anlaşılması, hatırlanması ve öğretilmesi için bazı araştırmacılar öyküleri tahlil etmişler ve öyküyü meydana getiren bileşenleri daha kapsamlı bir şekilde ortaya koymuşlardır. Öyküyü meydana getiren bu unsurlara ya da bileşenlere öykü ya da hikâye elementleri de denir. Bunlar; ana karakter, zaman, mekân, başlatıcı olay, problem ya da amaç, teşebbüs, sonuç ve tepki unsurlarıdır (Yasul, 2014).

İkinci Bölüm

Yöntem

Bu başlık altında, araştırma sürecinde izlenecek yöntemi somutlaştırmak amacıyla araştırma modeli, araştırma ortamı ve katılımcılar, araştırmada kullanılan veri toplama araçları ile verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin yazdıkları öyküleri metin üst yapı unsurları doğrultusunda çözümlmeyi amaçlayan bu araştırmada temel nitel araştırma deseni (Merriam, 1998, 2009) kullanılmıştır. Eğitimde nitel araştırma desenleri içinde en çok kullanılan desen, temel nitel araştırma desendir. Bu desen yorumlayıcı bir yaklaşımla nitel araştırma yapılmasını sağlar (Merriam, 2009). Araştırmada temel nitel araştırma deseni, ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin görsellerden hareketle öykü metni oluşturmaları ve bu öykülerin üst yapılarının temel düzeyde incelenmesi amacıyla kullanılmıştır. Öte yandan kullanılan desen elde edilen verilerin nitel bir yaklaşımla değerlendirilmesini sağlamıştır.

Araştırma Ortamı ve Katılımcılar

Araştırmanın uygulaması, 2014-2015 öğretim yılında İç Batı Anadolu Bölgesi'nde yer alan bir devlet okulunda gerçekleştirilmiştir. Araştırma yapılacak okulun seçilmesinde tipik durum örnekleme (Patton, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2013) kullanılmıştır. Tipik durumlar kimin ve neyin tipik olduğuna karar verecek seviyede bulunan program çalışanları ya da daha bilgili olan kaynak kişilerin yardımıyla seçilmektedir (Patton, 2013). Bu kapsamda bu araştırma için kaynak kişi rolünü üstlenmiş olan okul yöneticileri ve araştırma yapılan sınıfların öğretmenleri, okulu orta sosyo-ekonomik düzeyde bir okul olarak değerlendirmektedirler. Araştırmada tipik durum örnekleme, ilkokul düzeyinde ortalama bir durumu alarak, bu ortalama durumda (okulda) öğrenim gören öğrencilerin yazdıkları öykü metinlerinin üst yapı özellikleri hakkında diğer paydaşları bilgilendirmek amacıyla kullanılmıştır.

Okulda 27 derslik bulunmaktadır. Öğrenci sayısının fazla olması ve mahallede başka bir okulun bulunmamasından dolayı okul ikili öğretim yapmaktadır. 07.40-13.20 arası ortaokul öğrencileri, 13.30-18.20 arasında da ilkokul öğrencileri binayı kullanmaktadır. Okulun 826 öğrencisi bulunmaktadır. Okulda öğrenim görmekte olan öğrencilerin yarısından fazlasının hem annesi hem babası çalışmaktadır. Bu kapsamda çoğunluğu devlet memuru olarak görev yapmakta ve ortalama aylık 5.000 TL gelire sahiptirler. Öğrenciler, okula yürüyerek ve okul servisleri aracılığıyla ulaşım sağlamaktadır. Öğrencilerin büyük çoğunluğu bir ya da iki kardeşe sahiptir.

Araştırmanın katılımcılarını bu okulda öğrenim görmekte olan 4. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Verilerin toplanma sürecinde araştırmanın amaç ve kapsamına bağlı olarak amaçlı örnekleme yöntemlerinden benzeşik örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2014; Patton, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Benzeşik örnekleme stratejisi tanımlanmış belirli özelliklere sahip bireylerin seçilerek çalışmaya katılması (Ekiz, 2009), diğer bir ifadeyle belirli bir olguyu ayrıntılı bir biçimde resmedebilmek amacıyla aynı alt kültürde yer alan ya da ortak özelliklere sahip küçük gruplarla çalışılması olarak açıklanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Böylece belirli bir bağlamdaki sosyal süreçler ayrıntılarıyla ele alınabilmektedir (Ritchie, Lewis ve Elam, 2003). Belirlenen örnekleme stratejisine bağlı olarak benzeşiklik alanı katılımcıların ilkokul dördüncü sınıfta öğrenim görmesi olarak belirlenmiştir. Çünkü 2015 TDÖP’da anlamlı ve kurallı cümlelerle bilgilendirici ve öykü edici bir metin yazabilmesini amaçlayan kazanım sadece bu sınıf seviyesinde yer almaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin isimleri (anonim) ve özellikleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1’de görüldüğü gibi katılımcıların 9’u kız, 6’sı erkektir. Yine katılımcıların Türkçe dersi yıl sonu başarı puanı en az 52,9166 en fazla ise 98,0833’dür. Katılımcıların belirlenmesinde Türkçe dersi akademik başarı düzeylerinin birbirinden farklı olmasının yanı sıra yazma becerisi, kitap okuma, ders içi etkinliklere katılım gibi özelliklerini de dikkate alınmıştır. Katılımcıların yarısından fazlasının hem annesi hem babası farklı meslek gruplarında çalışmaktadır. Bu kapsamda büyük bir çoğunluğu devlet memuru olarak görev yapmakta ve ortalama aylık 5.000 TL gelire sahiptirler.

Tablo 1

Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Özellikleri

No	İsim	Sınıf	Cinsiyet	Türkçe Dersi			4. Sınıf Yıl Sonu Puanı
				1.Dönem Ortalaması	2.Dönem Ortalaması	Yıl Sonu Puanı	
1	İlter	4/A	Erkek	95,4000	99,5000	97,4500	98,3478
2	Ayşe	4/A	Kız	92,2000	95,1667	93,6833	92,8792
3	Bilge	4/A	Kız	77,8000	90,6667	84,2333	81,6423
4	Nida	4/B	Kız	86,6667	94,1667	90,4167	94,3962
5	Ömer	4/B	Erkek	65,0000	81,5000	73,2500	80,9167
6	Burak	4/B	Erkek	54,8333	51,0000	52,9166	57,4923
7	Ceyda	4/C	Kız	75,1667	81,5000	78,3334	74,6705
8	Binnur	4/C	Kız	98,8333	97,3333	98,0833	97,0176
9	Kazım	4/C	Erkek	93,0000	90,8333	91,9167	91,0555
10	Emine	4/D	Kız	87,0000	89,0000	88,0000	88,5773
11	Defne	4/D	Kız	90,0000	92,4000	91,2000	90,8253
12	Kerem	4/D	Erkek	86,4000	98,0000	92,2000	92,5750
13	Ahmet	4/E	Erkek	60,5000	58,3333	59,4166	68,3398
14	Zeynep	4/E	Kız	96,3333	97,1667	96,7500	94,4112
15	Neslihan	4/E	Kız	86,1667	77,1667	81,6667	79,4894

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veriler, ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerin yazdıkları öykü metinlerinden elde edilmiştir. Öğrencilerin yazmalarını sağlamak için öykü yazma formu geliştirilmiştir. İlgili form, 2014-2015 eğitim öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından dağıtılan Türkçe ders kitapları incelenerek oluşturulmuştur. Bu kapsamda, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ilkokul dördüncü sınıfa yönelik hazırlanmış Türkçe ders kitapları taranmış, araştırmanın yapıldığı şehirde okutulmayan ancak İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan devlet okullarında okutulmakta olan Türkçe ders kitabında yer alan Konuşan Eşyalar ve Dedemden Öğrendiklerim isimli metinlerin resimleri öğrencilerin öykü yazma süreçlerinde kullanılmıştır. Söz konusu görseller öğrencilerin yaşamları ile yakından ilişkili ve ilgi çekici olduğu için seçilmiştir. Bu aşamadan sonra, ilgili metinler ve metinlerin başlıkları silinerek, öykülerini yazmak üzere katılımcılara verilmiştir. Araştırmanın uygulaması 2014-2015 eğitim öğretim yılının Kasım ve Aralık aylarında yapılmıştır. Uygulama sürecinde öğrencilerden verilen görsellere bakarak başlık ve öykü oluşturmaları istenmiştir. Öğrencilerin düşüncelerini bir araştırma içinde yer alma kaygısına kapılmadan ifade edebilmeleri için araştırmanın öğrencilerin aşına oldukları olağan eğitim sürecinin içinde gerçekleştirilmesinin daha uygun olacağı düşünülmüş ve öykülerin Türkçe

dersinde yazılması sağlanmıştır. Katılımcılar öykülerini iki ders saatinde yazmışlardır. Öğrenciler, öyküleri yazarken öğretmenleri ve araştırmacı sınıf ortamında bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde nitel içerik analizi (Elo ve Kyngäs, 2008; Vaismoradi, Turunen ve Bondas, 2013) tekniği işe koşulmuştur. Nitel içerik analizi, yazılı metinlerin içeriğinin kod belirleme ve tema ya da örüntü oluşturma yoluyla sistemli bir biçimde sınıflandırılarak yorumlanması işlemi olarak tanımlanabilir (Hsieh ve Shannon, 2005). Bu bağlamda araştırma verilerinin analizinde izlenen süreç şu aşamalarda gerçekleştirilmiştir: (1) Kodlama çerçevesi oluşturulması, (2) İlk kodlamanın yapılması, (3) Kodlama çerçevesinin yeniden düzenlenmesi, (4) Temel analizin yapılması, (5) Kodlama güvenilirliği ve (6) Bulguların yazılması ve yorumlanması.

Araştırmacı içerik analizinde, alanyazında var olan bir kodlama sistemini kullanabilir ya da alanyazında bir kodlama sistemi yoksa kendisi bir kodlama sistemi geliştirebilir. Araştırmacı var olan bir kodlama sistemine olası kodları ekleyerek ihtiyaç duyduğu verileri elde edebilir (Smith, 2000). Bu kapsamda veri analizi sürecinin ilk aşamasında verileri kodlamak ve analiz etmek için Temizkan ve Atasoy'un (2014) araştırmasında kullandığı kodlama örneği incelenmiş ve bu araştırmacıların kullandıkları kodlardan yararlanılarak bir kodlama çerçevesi oluşturulmuştur. Bu kodlama çerçevesine bağlı olarak araştırmacı ilk kodlamayı yapmıştır. İlk kodlama sırasında var olan kodlama çerçevesinin araştırmaya hizmet etmediği görülmüş ve araştırmacı kodlama çerçevesinde kimi değişiklikler yapmıştır. Örneğin Temizkan ve Atasoy'un (2014) karakterlerin tanıtımına ilişkin kodlama çerçevesinde var olan hasım karakter ve yönlendirici karakter kodları bu araştırmada kullanılmamıştır. Yine ilgili araştırmada kısmen olarak kodlanan kimi veri özellikleri bu araştırmada kullanılmamıştır. Kodlama çerçevesinde yapılan değişikliklerden sonra analiz sürecine araştırmacı tarafından devam edilmiştir. Veriler kodlandıktan sonra kodlama güvenilirliğine ilişkin sayısal bir hesaplama yapılmamıştır. Ancak araştırmacı ve danışman öğretim üyesi bir toplantı yaparak kategoriler, kodlar ve kodlara bağlı verilerin uyumunu tartışmışlardır. Örneğin araştırmacı "*Çok oyun oynuyorlar ve gülüyorlar ve sonra gittiler ve yağmur bitti.*"

kodunu mutlu sonla bitirme kodu ile kodlamıştır. Ancak ilgili verinin söz konusu özelliği yansıtmadığı danışman tarafından belirtilmiş ve cümledeki belirsizliğe dikkat çekilerek veri sonucun ne türde olduğu belli değil kodu ile yeniden etiketlenmiştir. Bütün kod ve kategoriler benzer şekilde tartışıldıktan sonra bulguların yazılması ve yorumlanması aşamasına geçilmiştir. Tablo 2’de analiz sürecinde yapılan bir kodlama örneği görülmektedir.

Tablo 2

Karakterlerin Tanıtımına İlişkin Kodlama Örneği

	Karakterlerin Tanıtımı	Örnek	Evet	Hayır
Fiziksel Tanıtım	Kişilerin şekli, şemali, biyolojik özellikleri, boyu, rengi, vücut yapısı, organları, giyim kuşamı gibi özellikler.	Benim adım Zeynep. Kumral saçlı siyah gözlü bir kıyım.	√	
Ruhsal Tanıtım	Kişilerin duyguları, düşünceleri, heyecanları, idealleri, beklentileri, özlemleri, üzüntüleri, iç çatışmaları, hayal kırıklıkları, çelişkileri.	Bir de baktım ki camda iki su damlacığı konuşuyorlar. Çok şaşırdım. Hemen sizde nesiniz? diye sordum.	√	
Toplumsal Tanıtım	Kişilerin aile yapısı, meslekleri, eğitim durumları, doğdukları ve yaşadıkları yer.	Ali'nin pijamaları, okul çantası, terlikleri ve kitapları kendi aralarında konuşuyorlardı.	√	

Üçüncü Bölüm

Bulgular

Çalışmanın bu kısmında, öğrencilerin yazdıkları öykü metinlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Elde edilen bulgular karakterler, mekân, zaman, giriş, olay örgüsü, gelişme, başlatıcı olay ifadeleri, sonuç ve anlatıcı tipleri başlıkları altında sunulmuştur. Tabloda yer alan sayısal ifadelerin karşılıkları olan örneklerin katılımcıların yazdıkları metinlerden seçilerek verilmiştir.

Öğrencilerin Yazdıkları Öykülerdeki Karakterlerin İşlev ve Tanıtım Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırmada karakterler işlevleri ve tanıtımları bakımından incelenmiştir. İşlevleri bakımından ana karakter, figüran karakter, yardımcı karakter; tanıtımları bakımından ise fiziksel, ruhsal ve toplumsal özellikleri incelenmiştir.

Tablo 3

Öğrencilerin Yazdıkları Öykü Metinlerindeki Karakter Ögesi

Karakterlerin Sınıflandırılması ve Tanıtılması

Başlıklar	Fiziksel Tanıtım		Ruhsal Tanıtım		Toplumsal Tanıtım					
	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	30	-	18	12	1	29	20	10	12	18
Figüran karakter/ler	30	-	2	28	-	30	4	26	-	30
Yardımcı Karakter	30	-	5	25	2	28	6	24	3	27

Öğrencilerin oluşturduğu öykü metninin tamamında ana karaktere yer verilmiştir. Bu bağlamda 18 öykü metninde ana karaktere isim verilirken, 12'sinde ise ana karaktere herhangi bir isim verilmemiştir. Bu öykü metinlerinden 1'inde karakterin fiziksel tanıtımına yer verilirken diğerlerinde yer verilmemiştir. Yine bu öykü metninin 20'sinde ruhsal tanıtımına, 12'sinde ise toplumsal tanıtımına yer verilmiştir.

Katılımcıların tamamı, yazdıkları öykü metnlerinin tamamında figüran karaktere yer vermiştir. Bunların 2'sinde figüran karakterlere isim verilirken diğerlerinde yer verilmemiştir. Yine bu öykülerde figüran karakterlerin tamamının fiziksel tanıtımına yer verilmemiş sadece 4'ünde ruhsal tanıtım yapılmıştır. Diğer yandan toplumsal tanıtıma ise öykülerin hiçbirinde yer verilmemiştir.

Katılımcıların oluşturdukları öykü metnlerinin tamamında yardımcı karakterlere yer verilmiş ancak sadece 5'inde yardımcı karakterlere isim verilmiştir. Oluşturulan metinlerin 2'sinde yardımcı karakterin fiziksel tanıtımına, 6'sında ruhsal tanıtımına 3'ünde ise toplumsal tanıtımına yer verilmiştir. Görüldüğü üzere, katılımcıların büyük çoğunluğu yazdıkları metinlerde yardımcı karakterlerin fiziksel, ruhsal ve toplumsal tanıtımlarını göz ardı etmemişlerdir.

Katılımcıların oluşturdukları öykü metnlerinin 8'inde öğrencilerden Nida, Kazım (2), Emine, Ayşe, Ceyda, Kerem ve Ahmet ana karakter olarak kendilerini belirlemiş ve ben dili ile öykülerini oluşturmuşlardır. Ömer ile Ceyda ise birinci öykülerinde ana karaktere herhangi bir isim vermeden *çocuk* olarak ifade etmişlerdir. Yine Ömer ikinci öyküsünde ana karakteri *kız* olarak ifade etmiştir. Burak ise oluşturduğu her iki öyküde de ana karakterine herhangi bir isim vermemiştir.

Katılımcılar, 18 öyküde ana karaktere isim vermiştir. Öykülerdeki ana karakterlerin isimleri; Emre, Ali, Kemal, Kaan, Deniz, Burak, Enes, Osman, Ali, Feyza, Betül, Ela, Zeynep, Zeynep, Leyla, Osman, Sude ve Ali olarak kullanılmıştır. Katılımcıların oluşturduğu öykü metnlerinin tamamında figüran karakterlere de yer verilmiştir. Ayrıca öğrencilerin oluşturduğu öykülerde, resimlerde yer almamasına rağmen 7'sinde anne, 1'inde arkadaş, 1'inde kuzen, 1'inde doktor, 1'inde babasının arkadaşı figüran karakter olarak kullanmıştır. İlder, Nida, Ömer, Neslihan Ayşe ile Bilge anne karakterini öykülerinde figüran karakter olarak belirlemiştir. Bununla birlikte Bilge baba ve arkadaş, Ceyda kuzen, Defne babasının arkadaşı ve doktor karakterlerini öykülerinde figüran karakter olarak belirlemiştir. Öte yandan Bilge oluşturduğu öyküsünde figüran karakterlerine "*Murat, Ayşe, Gizem*" ismini, Emine ise öyküsünde figüran karakterine "*Kayra*" ismini vermiştir.

Katılımcıların oluşturduğu ilk 15 öykü metinde yardımcı karakterlere su

damlası ve eşyalar, ikinci 15 öykü metninde de baba, dede, amca, öğretmen ve doktor cins isimlerini vermiştir. İlder, Nida, Ömer, Defne, Binnur, Ahmet, Zeynep ve Kerem oluşturduğu yardımcı karakterleri baba; Ayşe, Kazım, Neslihan ve Emine oluşturduğu karakterleri dede; Bilge ve Burak oluşturduğu yardımcı karakterleri amca olarak belirlemiştir. Ayrıca Binnur resimde olmamasına rağmen öğretmen ve doktor figürlerini yardımcı karakter olarak belirlemiştir. 29 öyküde ana karakterlerin fiziksel özelliklerine değinilmezken yalnızca Defne “*Benim adım Zeynep. Kumral saçlı siyah gözlü bir kızım.*” ifadeleri ile ana karakterin saç ve göz rengi ile cinsiyet tanıtımını yapmıştır. Bununla birlikte oluşturulan 28 öykü metninde yardımcı karakterlerin fiziksel tanıtımı yapılmazken sadece Defne ve Zeynep’in öykülerinde fiziksel tanıtım renk ve cinsiyet belirtilerek kullanılmıştır. Defne’nin öyküsündeki “*...kadın bir kitabı elini öper.*”, ve Zeynep’in öyküsündeki “*Odada hemen gömlek, pembe kitap, mavi kitap, okul çantası ve çizme hemen oldukları yerden ayrılıp konuşmaya başlamışlar.*” cümleler buna örnek olarak verilebilir. Öte yandan oluşturulan öykü metinlerinin hiçbirinde figüran karakterlerin fiziksel tanıtımına yer verilmemiştir. Katılımcıların oluşturduğu 20 öykü metninde ana karakterlerin ruhsal tanıtımına şaşırma, üzüme, mutluluk, korku gibi duygularla yer verilmiş; ancak Kazım ve Neslihan’ın oluşturduğu öykülerde hiçbir biçimde ruhsal tanıtım yapılmamıştır. Bununla birlikte yalnızca Zeynep’in oluşturduğu öykü metninde mutluluk, korku ve şaşırma şeklinde 3 duyguya, Defne’nin oluşturduğu öyküde ise mutluluk ile üzüme şeklinde duyguya yer verilmiştir.

Katılımcıların yazdıkları öykülerin 12’sinde ana karakterin toplumsal tanıtımı yapılmıştır. Buna göre bu öykülerin 11’inde toplumsal tanıtım öğrenci olarak, birinde ise baba olarak yapılmıştır. 18 öyküde ise toplumsal tanıtımına yer verilmemiştir. Yine bu öykülerde figüran karakterlerin hiçbirinin toplumsal tanıtımı yapılmamıştır. Öykülerde yardımcı karakterlerin toplumsal tanıtımlarının da göz ardı edildiği görülmektedir. Bu bağlamda sadece 3 öyküde yardımcı karakterlerin toplumsal tanıtımı yapılmıştır. Örneğin Binnur, öyküsünde yardımcı karakterin toplumsal tanıtımı doktor ve öğretmen olarak, Defne ise doktor olarak yapmıştır. Binnur’un öyküsündeki “*Doktor ona: Kulağına mikrop girmiş, dedi.*” ve Defne’nin öyküsündeki “*Doktor amca bana kulağıma mikropların girdiğini söyledi.*” cümleleri bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

Tablo 4

İlter'in Öykü Metnindeki Karakter Ögesi

Karakterlerin Sınıflandırılması ve Tanıtılması										
Başlıklar					Fiziksel Tanıtım		Ruhsal Tanıtım		Toplumsal Tanıtım	
	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√		√			√	√			√
Figüran karakter/ler	√			√		√		√		√
Yardımcı Karakter	√			√		√		√		√
	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√		√			√	√			√
Figüran karakter/ler	√			√		√		√		√
Yardımcı Karakter	√		√			√		√	√	

İlter, oluşturduğu birinci öyküsünü Emre, ikinci öyküsünü Feyza adını verdiği ana karakter çevresinde yapılandırmıştır. İlter, her iki öyküde de ana karakterin fiziksel tanıtımına değinmemiştir. Ancak oluşturduğu öykülerde ruhsal tanıtıma yer vermiştir. Karakterlerinin “*Dışarıda oynayan çocukları görüyordum. Üzüliyordum.*” “*Her şey canlıydı ilk başta şaşırdım.*”, “*Feyza o kuşa acımış.*” cümleleri buna örnek olarak verilebilir. Bu ifadelerden ana karakterin ruhsal olarak üzgün, şaşkın ve duygusal bir kimliğe sahip olduğu da görülmektedir. Öte yandan İlter, birinci metindeki Emre karakterinin toplumsal tanıtımına değinmezken, ikinci metindeki ana karakter Feyza'nın toplumsal kimliğini öğrenci olarak yapılandığı “*Bu Feyza diye kız çok çalışkanmış.*” ve “*Feyza bu olanların hepsini not defterine yazmış.*” cümlelerinden anlaşılmaktadır.

İlter, birinci resimde yer alan çocukları ve öyküsünde kapıyı çalan annesini figüran karakter olarak belirlemiştir. Ayrıca resimlerde anne karakteri olmamasına rağmen “*...Sonra kapı çaldı. Gelen annemdi.*” cümlesi ile annesini figüran karakter olarak öyküye dahil etmiştir. İkinci metinde ise görselde yer alan kuşu figüran karakter olarak belirlemiştir. Oluşturduğu figüran karakterlerle her iki öykü metninde de iletişime geçmeyen İlter öykülerinde figüran karakterlerin herhangi bir tanıtımını yapmamıştır. Bununla birlikte öykülerinde yardımcı

karakterlere de yer vermiştir. İlk öykü metninde yardımcı karakterleri iki su damlası ve evdeki eşyalar olarak ifade etmiştir. “...Bir anda konuşan iki su damlası gördüm.” ve “...Ben kitap matematik” cümleleri bu yargıyı desteklemektedir. Diğer öykü metninde ise yardımcı karakteri babası Fırat Bey olarak ifade etmiştir. “Feyza babasını çağırmış. Fırat bey gelmiş.” cümlesi bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

İlter oluşturduğu öykülerinde yardımcı karakterlerle ana karakterler arasında iletişim kurmuştur. Birinci öyküsünde yardımcı karakterlerle Emre arasında “...Şaşkınlığım bitince hepsiyle tanıştım. Ben kitap Matematik. Ben de Emre. Tanıştığımıza memnun oldum.”, ikinci öyküsünde yardımcı karakter Fırat Bey ile ana karakter Feyza arasında “Feyza babasına dedi; Babacığım dışarıdaki kuşu içeri alalım mı demiş. Fırat bey; Tabikide kızım demiş.” cümleleri buna kanıt olarak gösterilebilir. Öte yandan ilk öykü metninde yardımcı karakterlerin özelliklerini tanıtıcı bilgilere yer vermeyen İlter ikinci öykü metninde sadece yardımcı karakterin toplumsal kimliğini baba olarak belirlemiştir. Bu durum; “Feyza babasını çağırmış. Fırat bey gelmiş.” biçimindeki öyküleştirmeden anlaşılabilir.

Ayşe, birinci öyküsünde Ali adını verdiği kahramanı ana karakter, ikinci öyküsünde ise kendisini ana karakter olarak belirlemiştir. “Bir gün Ali uykusunda arkadaşları ile oynuyor.” ve “Bir gün camdan bakarken ağacın dalında duran muhabbet kuşunu gördüm. Onun için çok acıdım. Bu konuyu dedemle görüştim.” cümleleri buna örnek olarak gösterilebilir. Katılımcı oluşturduğu her iki öyküde de ana karakterin fiziksel tanıtımına yer vermemiştir. Öte yandan, birinci öyküsünde ana karakterin ruhsal tanıtımını yaparken şaşkın bir kimliğe sahip olduğunu “Ali yemeğini yedikten sonra içeri geldi. İlk önce şaşırıldı. Aaa siz nasıl canlandınız?” cümlelerinden anlaşılmaktadır. İkinci öyküsünde ise herhangi bir isim vermediği karakterin ruhsal olarak duygusal bir kimliğe sahip olduğu “Onun için çok acıdım.” biçimindeki ifadesinden anlaşılmaktadır. Diğer yandan birinci öyküsünde ana karakterin toplumsal tanıtımında öğrenci olduğu “Ali’nin pijamaları, okul çantası, terlikleri ve kitapları kendi aralarında konuşuyorlardı.” ifadelerinden anlaşılmaktadır. Ancak Ayşe ikinci öyküsünde ana karakterin toplumsal tanıtımına yer vermemiştir. Ayşe, birinci öyküsünü oluştururken resimde yer alan çocukları figüran karakter olarak belirtmiş ve çocuklara isim vermemiştir. Ancak ikinci

öyküsünde resimde anne figürünü çağrıştıracak görsel imge yer almamasına rağmen annesini figüran karakter olarak belirlemiştir. Bu durum “*Onu alamadım çünkü annem izin vermiyordu.*” cümlesiyle belirtilmiştir. Bununla birlikte resimde yer alan kuşu da figüran karakter olarak belirlemiştir. Öte yandan her iki öyküsünde de figüran karakterlerin fiziksel, ruhsal ve toplumsal tanımlarını yapmamış ve figüran karakterler ile iletişime geçmemiştir.

Tablo 5

Ayşe'nin Öykü Metnindeki Karakter Ögesi

Karakterlerin Sınıflandırılması ve Tanıtılması

Başlıklar	Fiziksel Tanıtım				Ruhsal Tanıtım		Toplumsal Tanıtım	
	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√		√			√	√	√
Figüran karakter/ler	√			√		√	√	√
Yardımcı Karakter	√			√		√	√	√
	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√			√		√	√	√
Figüran karakter/ler	√			√		√	√	√
Yardımcı Karakter	√			√		√	√	√

Ayşe öykülerinde yardımcı karakterlere de yer vermiştir. Birinci öyküsünde pijamasını, okul çantasını, kitaplarını ve terliklerini öyküde yardımcı karakterler olarak belirlemiş ancak görselde yer alan su damlacıklarına öyküde yer vermemiştir. İkinci öyküsünde ise görseldeki erkek figürünü dedesi olarak belirleyip yardımcı karakter olarak ifade etmiştir. Bununla birlikte her iki öyküsünde ana karakter ile yardımcı karakterleri kendi aralarında konuşturmuştur. “*...İlk önce şaşırıldı. Aaaa siz nasıl canlandınız? diye sordu. Hepsi bir ağızdan. Zaten biz canlıydık dediler.*” ve “*Bu konuyu dedemle görüştim. Çok yazık. Bazı hayvanlar insanlar olmadan yaşayamazlar. Ama insanlar kendilerinde zorlandığı kış mevsiminde zavallı kuşu dışarı salmışlar.*” biçimindeki anlatım

buna örnek gösterilebilir. Öte yandan öykülerinin ikisinde de yardımcı karakterlerin fiziksel, ruhsal özelliklerine değinmeyen Ayşe, ikinci öyküsünde yardımcı karakterin toplumsal tanıtımını dede olarak belirlediği “*Bu konuyu dedemle görüşüm.*” cümlesinden anlaşılmaktadır.

Tablo 6

Bilge'nin Öykü Metnindeki Karakter Ögesi

Karakterlerin Sınıflandırılması ve Tanıtılması										
Başlıklar					Fiziksel Tanıtım		Ruhsal Tanıtım		Toplumsal Tanıtım	
	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√		√			√	√		√	
Figüran karakter/ler	√		√			√	√			√
Yardımcı Karakter	√		√			√	√			√
Başlıklar	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√		√			√		√	√	
Figüran karakter/ler	√			√		√		√		√
Yardımcı Karakter	√			√		√		√		√

Bilge, birinci öyküsünde metnin ana karakterini Kemal, ikinci öyküsünde ben merkezci bir dil kullanarak Betül olarak belirlemiş ve öykülerini oluşturmuştur. “*Kemal bey de şaşkındı. Ne olduğunu anlamadı.*” Ve “*Annem ve babam yanıma geldiklerinde Betül dersini ne zaman yapacaksın diye sordular. Ben hemen odama gittim.*” cümleleri ile bu durum örneklendirilebilir. Bilge, her iki öyküsünde de ana karakterin fiziksel tanıtımına yer vermemiştir. Bilge, birinci öyküsünde ana karakter olan Kemal’in ruhsal tanıtımını yaparken yaşadığı olaylar sonucu şaşkın aynı zamanda mutlu bir kimliğe sahip olduğunu belirtmiştir. “*...Eşyaları görünce şaşırmış ve mutlu olmuştu...*” şeklindeki anlatım buna örnek olarak verilebilir. Ancak ikinci öyküsünde ana karakterin ruhsal tanıtımına yer vermemiştir. Öte yandan birinci öyküsünde Kemal beyin toplumsal tanıtımını baba olarak belirtmiş ve “*...Gizem’in babası Kemal...*” cümlesi ile ifadesini desteklemiştir. İkinci

öyküsünde ise Betül'ün toplumsal kimliğini öğrenci olarak yapılandığı *“Odama gittim yalnız ödev yapmadım.”* cümlesinden anlaşılmaktadır.

Bilge öykülerinde figüran karakterlere de yer vermiştir. Birinci öyküsünde görselde yer alan dışarıda oynayan çocuklar ve su damlaları figüran karakter olarak belirtilmiştir. Bu karakterlerden dışarıda oynayan çocuklara *“...Çocukların adı ise; Murat, Ayşe, Gizem.”* şeklinde ad verilmiştir. İkinci öyküsünde ise resimde anne, baba ve arkadaş figürlerini çağrıştıracak görsel imgeler yer almamasına rağmen annesini, babasını ve arkadaşlarını figüran karakter olarak belirlemiştir. *“Arkadaşlarım beni yanlarına çağırıyorlardı.”* ve *“Annem ve babamdan izin isteyip çıktım.”* biçimindeki anlatımlar bu yargıyı desteklemektedir. Bununla birlikte her iki öyküde de figüran karakterlerin fiziksel tanımları yapılmamıştır. Ancak birinci öyküde figüran karakter olan su damlalarının ruhsal tanımları *“...Sonra ne görsün bütün yağmurlardan iki tanesi biri kızgın biri şaşkıncı...”* cümlelerinde şaşkınlık ve kızgınlık olarak belirtilmektedir. Öte yandan ikinci öyküde figüran karaktere ait herhangi bir ruhsal tanım yapılmamıştır. Bununla birlikte öykülerde toplumsal tanımlara da değinilmemiştir.

Bilge oluşturduğu birinci öyküsünde kaban, kitap, ayakkabı ve çantayı, ikinci öyküsünde amcasını yardımcı karakter olarak belirlemiştir. Ancak Bilge, her iki öyküsünde de bu karakterlerin fiziksel, ruhsal ve toplumsal tanımlarını yapmamıştır. Öte yandan öykülerinde yardımcı karakterlerle iletişime geçmeyi de unutmamıştır. *“Sonra Kemal bey gelmişti. Eşyaları görünce şaşırılmış ve mutlu olmuştu onlarla tanışmıştı.”* ve *“Sonra ben amcam ile birazcık sohbet ettim. Amcam bana eski anılarını anlatıyordu. Amcam Betülcüğüm burada çok kaldım kahvaltıdan sonra Mersin'e döneceğim dedi.”* cümleleri buna örnek olarak gösterilebilir.

Tablo 7

Nida'nın Öykü Metnindeki Karakter Ögesi

Karakterlerin Sınıflandırılması ve Tanıtılması										
Başlıklar					Fiziksel Tanıtım		Ruhsal Tanıtım		Toplumsal Tanıtım	
	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√			√		√	√			√
Figüran karakter/ler	√			√		√		√		√
Yardımcı Karakter	√			√		√		√		√
	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√		√			√		√		√
Figüran karakter/ler	√			√		√		√		√
Yardımcı Karakter	√			√		√		√		√

Nida, birinci öyküsünde kendisini ana karakter, ikinci öyküsünde ise Ela adını verdiği kahramanı ana karakter olarak belirlemiştir. Ayrıca öykülerini ben dili ile oluşturmuştur. *“Sandalyeye oturdum. Bir de baktım ki camda iki su damlacığı konuşuyorlar. Çok şaşırdım. Hemen Siz de nesiniz? diye sordum...”* *“Ben Ela. Benim bir serçem var.”* *“Ama artık büyüdüm. Kuşların da kulaklarının olduğunu biliyorum.”* cümleleri buna örnek olarak gösterilebilir. Katılımcı oluşturduğu her iki öyküde de ana karakterin fiziksel tanıtımına yer vermemiştir. Öte yandan birinci öyküsünde herhangi bir isim vermediği ana karakterin ruhsal tanıtımını şaşkın bir kimliğe sahip olduğu *“Yine çok şaşırdım. Ne yapacağımı bilemedim. Ağzım açık şaşkın şaşkın bakakaldım.”* cümlelerinden anlaşılmaktadır. İkinci öyküsünde ise Ela ismini verdiği ana karakterin ruhsal tanıtımına yer vermemiştir. Diğer yandan birinci öyküsünde ana karakterin toplumsal tanıtımında öğrenci olduğu *“Sonra birden okul için aldığımız çantam, kitaplarım, kalemim, formam, ayakkabılarım canlanıverdi.”* ifadelerinden anlaşılmaktadır. Ancak Nida ikinci öyküsünde ana karakterin toplumsal tanıtımına yer vermemiştir.

Nida, birinci öyküsünde İlder gibi resimde anne figürü ya da herhangi bir aile bireyini çağrıştıracak görsel imge yer almamasına rağmen annesini figüran

karakter olarak belirtmiştir. Bu durum “*Sonra annemin sesini duydum.*” cümlesiyle ifade edilmiştir. Bununla birlikte resimde yer alan çocukları da figüran karakter olarak belirlemiş ve oluşturduğu karakterlerle tek taraflı iletişime geçmiştir. “*...Pencereyi açıp arkadaşlarıma hal hatır sordum...*” cümlesi bu durumu desteklemektedir. İkinci öyküsünde ise görselde yer alan kuşu figüran karakter olarak belirlemiştir. Bu durum “*Bunun için serçemi incelemeye karar verdim. Kuşum yine çalılıklara geldiğinde onu incelemeye çalıştım.*” cümleleriyle belirtilmiştir. Diğer yandan her iki öyküsünde de figüran karakterlerin fiziksel, ruhsal ve toplumsal tanıtımlarını yapmamıştır.

Nida, öykülerinde yardımcı karakterlere de yer vermiştir. Birinci öyküsünde iki su damlası ve okul için alınan çanta, kitaplar, kalem, forma ve ayakkabı yardımcı karakterler olarak belirlenmiştir. İkinci öyküsünde ise yardımcı karakteri babası olarak belirlemiştir. Bununla birlikte her iki öyküsünde ana karakter ile yardımcı karakterleri kendi aralarında konuşurmuştur. “*Bir de baktım ki camda iki su damlacığı konuşuyorlar. Çok şaşırdım. Hemen sizde nesiniz? diye sordum. Onlarda: Biz iki arkadaşız. Güz gelince okullar açıldığı için okul eşyaları ile konuşmaya geldik dediler.*” “*Babama sorunca bana anlatmaya başladı.*” “*Ama niye kulakları tüylerinin altında? Onuda babama sordum. Ama o da bilmiyormuş.*” biçimindeki anlatım bu duruma örnek olarak verilebilir. Öte yandan her iki öyküsünde de yardımcı karakterlerin fiziksel, ruhsal ve toplumsal tanıtımlarına yer vermemiştir.

Ömer, her iki öyküsünde de metnin ana karakterine herhangi bir ad vermemiş birinci öyküsünde *çocuk*, ikinci öyküsünde *kız* ifadelerini kullanmıştır. “*Bir zamanlar bir çocuk varmış. Annesi bu çocuğu hiç dışarı çıkarmazmış. Ve çocuk daha çok şaşırmış. Ve çocuk bütün oyuncaklarıyla akşama kadar eğlenmişler ve gülmüşler.*” “*Kız düşünmüştür fakat hiç birşey bulamamıştır.*” cümleleri bu ifadeye örnek verilebilir. Ömer, her iki öyküsünde de ana karakterin fiziksel tanıtımına yer vermemiştir. Ömer, birinci öyküsünde ana karakter olarak belirlediği çocuğun ruhsal tanıtımını yaparken mutlu ve şaşkın bir kimliğe sahip olduğunu belirtmiştir. “*...Bütün herşey konuşmaya başlamış. Ve çocuk daha çok şaşırmış. Ve çocuk bütün oyuncaklarıyla akşama kadar eğlenmişler ve gülmüşler.*” biçimindeki anlatım bu ifadeyi desteklemektedir. Ancak ikinci öyküsünde ana karakterin ruhsal tanıtımına yer vermemiştir. Diğer yandan her iki

öyküde de ana karakterlerin toplumsal tanıtımlarını göz ardı etmiştir.

Tablo 8

Ömer'in Öykü Metnindeki Karakter Ögesi

Karakterlerin Sınıflandırılması ve Tanıtılması										
Başlıklar					Fiziksel Tanıtım		Ruhsal Tanıtım		Toplumsal Tanıtım	
	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√			√		√	√			√
Figüran karakter/ler	√			√		√		√		√
Yardımcı Karakter	√			√		√		√		√
Başlıklar	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√			√		√		√		√
Figüran karakter/ler	√			√		√		√		√
Yardımcı Karakter	√			√		√		√		√

Ömer, öykülerinde figüran karakterlere de yer vermiştir. Birinci öyküsünde İlder ve Nida gibi resimde anne figürü ya da herhangi bir aile bireyini çağrıştıracak görsel imge olmamasına rağmen annesini figüran karakter olarak kullanmıştır. “Annesi bu çocuğu hiç dışarı çıkarmazmış.” cümlesi buna örnek olarak gösterilebilir. İkinci öyküsünde ise resimde yer alan kuş figürünü figüran karakter olarak kullanmıştır. “Karlı birzamandı dışarıda bir kuş görmüştüm. Soğuktan titriyordu.” biçimindeki anlatım bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Bununla birlikte her iki öyküde de figüran karakterlerin fiziksel, ruhsal ve toplumsal tanıtımları yapılmamıştır.

Ömer oluşturduğu birinci öyküsünde yağmur damlaları ve eşyaları, ikinci öyküsünde babasını yardımcı karakter olarak belirlemiştir. Bununla birlikte öykülerinde yardımcı karakterlerle iletişime geçmiştir. “...Eşyalar çocuğa nasılsın diye sormuşlar çocuk da iyiyim demiş ve tanışmışlar. Ve hepsiyle el sıkışmış...” “Ve babası kuşlarla ilgili bir şiir yazmasını istemiş. O da Kabul etmiş.” “Gidip babasına sormuştur. Ama babası kendin yaz demiştir.”

biçimindeki anlatım buna örnek olarak gösterilebilir. Öte yandan Ömer her iki öykü metninde de yardımcı karakterlerin fiziksel, ruhsal ve toplumsal tanımlarını göz ardı etmiştir. Bununla birlikte Ömer birinci öyküsündeki resimde yer alan çocuklara oluşturduğu öykü metninde yer vermemiş ve herhangi bir karakter olarak belirtmemiştir.

Tablo 9

Burak'ın Öykü Metnindeki Karakter Ögesi

Karakterlerin Sınıflandırılması ve Tanıtılması

Başlıklar	Fiziksel Tanıtım Ruhsal Tanıtım Toplumsal Tanıtım									
	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√			√		√	√			√
Figüran karakter/ler	√			√		√		√		√
Yardımcı Karakter	√			√		√	√			√
	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√			√		√	√			√
Figüran karakter/ler	√			√		√		√		√
Yardımcı Karakter	√			√		√		√		√

Burak, her iki öyküsünde de metnin ana karakterine herhangi bir ad vermemiştir. Katılımcı her iki öyküsünde de ana karakterin fiziksel tanıtımına yer vermemiştir Burak, birinci öyküsünde ana karakterin ruhsal tanıtımını üzgün bir kişilik olarak belirtmiştir. “*Öbür çocukları görünce çok üzülmüş*” biçimindeki anlatım bu yargıya örnek olarak verilebilir. İkinci öyküsünde ise ana karakterin ruhsal tanıtımını duygusal ve sevecen bir kişilik olarak tanımlamıştır. “*Bir kız varmış ve iyi yürekli ve kuşları çok severmiş.*” cümlesi örnek olarak verilebilir. Diğer yandan her iki öyküde de ana karakterlerin toplumsal tanımlarını göz ardı etmiştir.

Burak, birinci öyküsünü oluştururken görseldeki çocukları figüran karakter olarak belirlemiş ve “*öbür çocuklar*” şeklinde ifade etmiştir. İkinci öyküsünde ise

görseldeki kuşu figüran karakter olarak belirtmiş ancak herhangi bir isim vermemiştir. Burak her iki öyküsünde de figüran karakterlerin fiziksel, ruhsal ve toplumsal tanımlarına yer vermemiştir. Ayrıca figüran karakterlerle herhangi bir iletişim kurmamıştır.

Burak, öykülerinde yardımcı karakterlere de yer vermiştir. Birinci öyküsünde su damlaları ve diğer eşyaları “*garip şeyler*”, ikinci öyküsünde ise amcasını yardımcı karakter olarak belirlemiştir. Bu durum “... *garip garip şeyler şeyler görmeye başlamış ve birden canlanmışlar.*” “*Bir gün amcası gelmiş ve sohbet etmişler.*” cümleleri ile ifade edilmiştir. Burak, her iki öyküsünde de yardımcı karakterlerin fiziksel tanımına değinmemiştir. Öte yandan birinci öyküsünde yardımcı karakterlerin ruhsal tanımlarını “... *garip garip şeyler şeyler görmeye başlamış ve birden canlanmışlar ve çok oyun oynuyorlar ve gülüyorlar...*” cümlelerinde mutluluk olarak belirtmektedir. Bununla birlikte öykülerinde toplumsal tanımlara da değinmemiştir.

Tablo 10

Binnur'un Öykü Metnindeki Karakter Ögesi

Karakterlerin Sınıflandırılması ve Tanıtılması

Başlıklar	Fiziksel Tanıtım		Ruhsal Tanıtım		Toplumsal Tanıtım	
	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır
Ana karakter	√		√			√
Figüran karakter/ler	√			√	√	√
Yardımcı Karakter	√			√	√	√
	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır
Ana karakter	√		√			√
Figüran karakter/ler	√			√	√	√
Yardımcı Karakter	√			√	√	√

Binnur, birinci öyküsünde metnin ana karakterini ben merkezci bir dil kullanarak yazdığı Kaan olarak belirlemiş, ikinci öyküsünde ise Zeynep adını

verdiği ana karakter çevresinde öyküsünü oluşturmuştur. *“Kaan çok iyi bir çocuk. Ben de çok seviyorum.”* *“Yağmur tanelerinin bile benden söz etmesi...”* cümleleri ile bu durum örneklendirilebilir. Binnur, her iki öyküde de ana karakterin fiziksel tanıtımına değinilmemiştir. Öte yandan Binnur, birinci öyküsünde ana karakter Kaan’ın ruhsal olarak mutlu bir kişiliğe sahip olduğunu belirtmiştir. *“Yağmur tanelerinin bile benden söz etmesi çok hoşuma gitti.”* şeklindeki anlatım buna örnek verilebilir. Ancak ikinci öyküsünde ana karakterin ruhsal tanıtımına değinmemiştir. Bununla birlikte her iki öyküsünde de ana karakterin toplumsal tanıtımını öğrenci olarak yapılandırmıştır. Bu durum *“Birden odaya okul çantam, kitaplarım, defterlerim hepsi yanıma geldi.”* *“Öğretmeninin verdiği ödevi düşündü. Sağlıkla ilgili bir kompozisyon yazılacaktı.”* ve *“Okula gittiğinde öğretmeni Zeynep’in kompozisyonu çok beğendi.”* cümlelerinden anlaşılmaktadır. Binnur birinci öyküsünü oluştururken görselde yer alan çocukları arkadaşları olarak ifade etmiş figüran karakter olarak belirlemiştir. *“Arkadaşlarımla dışarı çıkıp oyunlar oynarız.”* biçimindeki anlatım buna örnek olarak gösterilebilir. İkinci öyküsünde ise resimde yer alan kuşu figüran karakter olarak belirlemiştir. Binnur, oluşturduğu her iki öyküde de figüran karakterlerin fiziksel tanıtımlarını yapmamıştır. Öte yandan figüran karakterlerin ruhsal tanıtımına birinci öyküsünde değinmezken, ikinci öyküsünde mutluluğunu göz ardı etmemiştir. Bu durum *“Onu iyice besledi, karnını doyurdu. Kuş buna çok sevindi.”* cümlesinden anlaşılmaktadır. Bununla birlikte her iki öyküsünde de figüran karakterlerin toplumsal tanıtımlarına değinmiştir.

Binnur, öykülerinde yardımcı karakterlere de yer vermiştir. Birinci öyküsünde yağmur taneleri ve eşyaları yardımcı karakter olarak belirlemiştir. İkinci öyküsünde ise resimde yer alan erkek figürünü babası olarak belirlemiştir. Ayrıca görselde doktor ve öğretmen figürünü çağrıştıracak görsel imge yer almamasına rağmen doktorunu ve öğretmenini yardımcı karakter olarak belirlemiştir. Binnur oluşturduğu her iki öyküde de yardımcı karakterlerin fiziksel ve ruhsal tanıtımlarına değinmemiştir. Ancak birinci öyküsünde yardımcı karakterlerin toplumsal tanıtımına değinmezken, ikinci öyküsünde toplumsal tanıtımını öğretmen ve doktor olarak belirtmiştir. Öte yandan yardımcı karakterlerin ana karakterlerle iletişim kurmalarına öykülerinde yer vermiştir. *“Kitabım benim hakkında çok güzel söylüyordu. Tam ellerinden tutup odamda*

okumaya başladığımda uyandım.” “Babası: Doktora gidelim,dedi.” ve “Doktor ona: Kulağına mikrop girmiş,dedi.” cümleleri bu yargıya örnek olarak gösterilebilir.

Tablo 11

Kazım'ın Öykü Metnindeki Karakter Ögesi

Karakterlerin Sınıflandırılması ve Tanıtılması

Başlıklar	Fiziksel Tanıtım				Ruhsal Tanıtım				Toplumsal Tanıtım	
	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√			√		√		√		√
Figüran karakter/ler	√			√		√		√		F√
Yardımcı Karakter	√			√		√		√		√
Başlıklar	Fiziksel Tanıtım				Ruhsal Tanıtım				Toplumsal Tanıtım	
	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√			√		√		√	√	
Figüran karakter/ler	√			√		√		√		√
Yardımcı Karakter	√			√		√		√		√

Kazım, her iki öyküsünde de ana karakteri kendisi olarak belirlemiştir. Ve ben dilini kullanarak öykülerini şekillendirmiştir. “Bende camdan yoldan geçenleri izliyordum.” “Bir gün tatilde camdan bakarken bir kuş gördüm.” ifadeleri buna örnek olarak gösterilebilir. Kazım, iki öyküsünde de ana karakterlerin fiziksel ve ruhsal tanıtımını yapmamıştır. Öte yandan sadece ikinci öyküsünde ana karakterin toplumsal tanıtımını öğrenci olarak yapılandığı “Bende akşam olunca ödevime dedemin anlattıklarını yazdım.” cümlesinden anlaşılmaktadır.

Kazım, birinci öyküsünde görselde yer alan çocukları yoldan geçenler olarak tanımlayarak onları figüran karakter olarak belirlemiştir. İkinci öyküsünde ise görselde yer alan kuşu figüran karakter olarak belirlemiştir. Ancak Kazım her iki öyküsünde de figüran karakterlerin herhangi bir tanıtımını yapmamıştır.

Bununla birlikte Kazım öykülerinde yardımcı karakterleri de kullanmıştır.

Birinci öyküsünde iki damla ve eşyaları, ikinci öyküsünde ise görseldeki erkek figürünü dedesi olarak belirleyip yardımcı karakter olarak ifade etmiştir. Kazım, birinci öyküsünde yardımcı karakterlerle ana karakteri iletişime geçirmezken, ikinci öyküsünde ise “*O onda dedem geldi ve: Gel otur dedi.*” cümlesi ile iletişime geçirmiştir. Öte yandan Kazım, her iki öyküsünde de yardımcı karakterlerin tanıtımlarına yer vermemiştir.

Tablo 12

Ceyda'nın Öykü Metnindeki Karakter Ögesi

Karakterlerin Sınıflandırılması ve Tanıtılması										
Başlıklar					Fiziksel Tanıtım		Ruhsal Tanıtım		Toplumsal Tanıtım	
	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√			√		√			√	
Figüran karakter/ler	√			√		√			√	
Yardımcı Karakter	√			√		√			√	
	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√			√		√	√			√
Figüran karakter/ler	√			√		√	√			√
Yardımcı Karakter	√			√		√		√		√

Ceyda, birinci öyküsünde Ömer gibi ana karakterine herhangi bir ad vermemiş ve “*çocuk*” ifadesini kullanmıştır. “*Çocuk kitapla tanışıyor.*” cümlesi bu duruma örnek gösterilebilir. İkinci öyküsünde ise Kazım ve Ayşe gibi ana karakteri kendisi olarak belirlemiştir. Bu durum “*Ben babama yalvardım ama düşünelim dedi.*” ifadesi ile belirtilmiştir. Ceyda, her iki öyküsünde de ana karakterin fiziksel tanıtımına değinmemiştir. Öte yandan birinci öyküsünde ana karakterin ruhsal tanıtımına değinmezken; ikinci öyküsünde ana karakterin ruhsal tanıtımını üzgün bir kişilik olarak yapılandırdığı “*Babam kuş hasta bende üzüldüm.*” cümlesinden anlaşılmaktadır. Bununla birlikte öykülerinde ana karakterlerin toplumsal tanıtımlarını da göz ardı etmiştir.

Ceyda, birinci öyküsünde resimde yer alan çocukları ve ikinci öyküsünde ise resimde yer alan kuşu ve resimde kuzen figürünü çağrıştıracak görsel imge olmamasına rağmen kuzenini figüran karakter olarak belirlemiştir. Her iki öyküsünde de figüran karakterlerin fiziksel toplumsal tanıtımına yer vermemiştir. Öte yandan sadece ikinci öyküsünde figüran karakterin ruhsal tanıtımını sevecen bir kişilik olarak belirtmiştir. “*Kuş onu çok sevmeye başlıyor.*” ifadesi bu duruma örnek gösterilebilir.

Ceyda öyküsünde yardımcı karakterleri de kullanmıştır. Birinci öyküsünde yardımcı karakterleri yağmur damlaları, kitaplar ve ayakkabı olarak tanımlamış ve görselden yola çıkarak onları insana benzetmiştir. Resimde yer alan diğer eşyaları da görmezden gelmiştir. İkinci öyküsünde ise yardımcı karakteri babası olarak belirlemiştir. Yardımcı karakter ana karakterle “*Babam kararını Verdi. Sen istiyorsan alalım dedi.*” cümlesi ile iletişime geçmiştir. Öte yandan Ceyda, her iki öyküsünde de yardımcı karakterlerin herhangi bir tanıtımına yer vermemiştir.

Defne, birinci öyküsünde Deniz adını verdiği kahramanı ana karakter, ikinci öyküsünde ise Zeynep adını verdiği kahramanı ana karakter olarak belirlemiştir. “*Bu arada ben size kendimi tanıtmadım. Benim adım Zeynep.*” cümleleri ile bu durum örneklendirilebilir. Defne, birinci öyküsünde ana karakterin fiziksel tanıtımını yapmamıştır. Diğer yandan ikinci öyküsünde ise ana karakter olan Zeynep’in fiziksel tanıtımını “*Kumral saçlı, siyah gözlü bir kızım.*” cümlesi ile yapmıştır. Bununla birlikte birinci öyküsünde ana karakter Deniz’in ruhsal tanıtımını üzgün bir kişilik olarak belirtilmiştir. “*Deniz çaresiz üzgün, üzgün içeri girdi.*” biçimindeki anlatım buna örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca ikinci öyküsünde ana karakter Zeynep’in ruhsal tanıtımına da yer vermiştir. Zeynep’i ruhsal olarak mutlu bir kişilik olarak belirtmiştir. “*Canım kızım günlük istiyorsan beraber almaya gidelim dedi çok mutlu oldum.*” ifadesi buna örnek olarak gösterilebilir. Diğer taraftan birinci öyküsünde ana karakterin toplumsal tanıtımından bahsetmemiştir. Ancak ikinci öyküsünde ana karakter Zeynep’in toplumsal tanıtımını öğrenci olarak yapılandığı “*Okulu, arkadaşlarımı ve öğretmenlerimi de çok seviyorum.*” cümlesinden anlaşılmaktadır.

Tablo 13

Defne'nin Öykü Metnindeki Karakter Ögesi

Karakterlerin Sınıflandırılması ve Tanıtılması										
Başlıklar	Fiziksel Tanıtım				Ruhsal Tanıtım				Toplumsal Tanıtım	
	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√		√			√	√			√
Figüran karakter/ler	√			√		√	√			√
Yardımcı Karakter	√			√	√		√			√
Başlıklar	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√		√		√		√		√	
Figüran karakter/ler	√			√		√		√		√
Yardımcı Karakter	√			√		√		√	√	

Defne, birinci öyküsünde resimde yer alan çocukları figüran karakter olarak belirlemiş ve oluşturduğu karakterleri arkadaşları olarak tanımlamıştır. Bununla birlikte ikinci öyküsünde görselde yer almayan babasının arkadaşı ve doktor figürlerini figüran karakter olarak belirlemiştir. Defne, her iki öyküsünde figüran karakterlerin fiziksel tanıtımlarına değinmemiştir. Ancak birinci öyküsünde figüran karakterlerinin ruhsal olarak mutluluklarını da göz ardı etmemiştir. *“Yağmurlu havada oynayan arkadaşları eylesmiş gibi gözüküyordu.”* cümlesi bu yargıya örnek olarak gösterilebilir. İkinci öykü metnindeki figüran karakterlerin ruhsal tanıtımlarını ise belirtmemiştir. Defne, birinci öyküsünde figüran karakterlerin toplumsal tanıtımlarına değinmezken; ikinci öykü metninde toplumsal tanıtımı esnaf ve doktor olarak belirtmiştir. Bu durum *“Babamın tanıdığı arkadaşından güzel mi güzel bir günlük aldık.”* ve *“Doktor amca bana kulağıma mikropların gittiğini söyledi.”* cümleleri ile örneklendirilebilir.

Defne, öykülerinde yardımcı karakterleri de kullanmıştır. Bu kapsamda birinci öyküde yer alan yardımcı karakterleri damlacıklar ve eşyalar olarak belirtmiştir. İkinci öykü metninde ise yardımcı karakteri babası olarak belirtmiştir.

Ayrıca bu öyküsünde yardımcı karakter babası ile ana karakter Zeynep iletişime geçmiştir. “*Babamın karşısına oturdum. Ve şöyle dedim. Baba ben günlük istiyorum dedim. Babamda bana şöyle dedi. Canım kızım günlük istiyorsan beraber almaya gidelim dedi.*” biçimindeki anlatım buna örnek olarak gösterilebilir. Diğer yandan birinci öyküde “...*Camda iki büyük damlacık vardı.*” ifadesi kullanılarak damlacıkların, “...*kadın bir kitabın elini öper.*” cümlesi ile eşyaların fiziksel özelliği hakkında bilgi vererek yardımcı karakterlerin fiziksel tanıtımlarına değinmiştir. Ancak ikinci öyküde yardımcı karakterlerin fiziksel tanıtımını göz ardı etmiştir. Defne her iki öykü metninde de yardımcı karakterlerin ruhsal ve toplumsal özelliklerinden bahsetmemiştir. Öte yandan Defne ikinci öyküdeki resimde yer alan kuşa oluşturduğu öykü metninde yer vermemiş ve herhangi bir karakter olarak da belirtmemiştir.

Tablo 14

Kerem'in Öykü Metnindeki Karakter Ögesi

Karakterlerin Sınıflandırılması ve Tanıtılması

Başlıklar					Fiziksel Tanıtım		Ruhsal Tanıtım		Toplumsal Tanıtım	
	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√		√			√	√		√	
Figüran karakter/ler	√			√		√		√		√
Yardımcı Karakter	√			√		√		√		√
	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√			√		√	√		√	
Figüran karakter/ler	√			√		√		√		√
Yardımcı Karakter	√			√		√	√			√

Kerem, birinci öyküsünde Burak adını verdiği kahramanı ana karakter, ikinci öyküsünde ise kendisini ana karakter olarak belirlemiştir. “*Ben camdan bakıyordum.*” ve “*Bende onun gitmesini bekledim.*” cümleleri bu yargıya örnek olarak gösterilebilir. Katılımcı oluşturduğu her iki öyküde de ana karakterin

fiziksel tanıtımına yer vermemiştir. Öte yandan birinci öyküsünde ana karakterin ruhsal tanıtımını yaparken mutluluğunu “*Burak artık yağmur damlalarının ve eşyalarının canlandığı için mutlu oldu.*” cümlesinde, şaşkınlığını ise “...*Önce hayal mi görüyorum dedi kendi kendine. Şaşırdı.*” cümlesinde belirtilmiştir. İkinci öyküsünde ise herhangi bir isim vermediği karakterin ruhsal olarak duygusal ve heyecanlı bir kimliğe sahip olduğu “*Kuşa çok acıdım ve biraz daha yem verim.*” ve “*Babam şöyle dedi. Ödevlerini zamanında yap ve sınavlarına iyi çalış sınavlardan hep iyi not alırsan sana bir hediye alırım dedi. Ben çok heyecanlandım.*” biçimindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bununla birlikte birinci öyküsünde ana karakter Burak’ın toplumsal tanıtımında öğrenci kimliğine sahip olduğu görülmüştür. Bu durum “*Daha sonra Burak’ın okul çantası, pijaması, ayakkabısı, kitabı ve silgisi canlandı.*” cümlesi örneklendirilebilir. İkinci öyküsünde ise ana karakterin toplumsal tanıtımını öğrenci olarak yapılandığı “*Ödevlerimi hep yaptım. Yıl sonu gelmişti. Karnemi aldım hepsi beşti.*” cümlelerinden anlaşılmaktadır.

Kerem, birinci öyküsünde resimde yer alan çocukları figüran karakter olarak belirlemiş ve oluşturduğu karakterleri ana karakterin arkadaşları olarak tanımlamıştır. İkinci öyküsünde ise resimde yer alan kuşu figüran karakter olarak belirtmiştir. Katılımcı her iki öyküsünde de figüran karakterlerle iletişime geçmezken fiziksel, ruhsal ve toplumsal tanıtımlarını da yapmamıştır.

Kerem, öykülerinde yardımcı karakterlere de yer vermiştir. Bu bağlamda birinci öyküsünde iki yağmur damlası, okul çantasını, pijamasını, ayakkabısını, kitabını ve silgisini yardımcı karakter olarak belirtmiştir. İkinci öyküsünde ise yardımcı karakterini babası olarak belirlemiş ve ana karakterle iletişime geçirmiştir. “*Ödevlerimi bitirdim. Babamın yanına gittim. Baba ödevlerimi bitirdim dedim. Babam aferin sana dedi.*” biçimindeki anlatım bu duruma örnek olarak verilebilir. Öte yandan öykülerinin ikisinde de yardımcı karakterlerin fiziksel ve toplumsal özelliklerine değinmeyen Kerem, ikinci öyküsünde yardımcı karakterin ruhsal tanıtımında mutluluğunu göz ardı etmemiştir. “*Karnemi aldım. Hepsi beşti. Eve gittiğimde ilk babama söyledim. Babam çok sevindi.*” cümleleri bu yargıya örnek olarak gösterilebilir.

Tablo 15

*Emine'nin Öykü Metnindeki Karakter Ögesi***Karakterlerin Sınıflandırılması ve Tanıtılması**

Başlıklar					Fiziksel Tanıtım		Ruhsal Tanıtım		Toplumsal Tanıtım	
	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√			√		√	√		√	
Figüran karakter/ler	√			√		√		√		√
Yardımcı Karakter	√			√		√		√		√
	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√		√			√	√			√
Figüran karakter/ler	√		√			√		√		√
Yardımcı Karakter	√			√		√		√		√

Emine, birinci öyküsünde metnin ana karakterini kendisi olarak, ikinci öyküsünde ise ana karakterine Leyla adını vermiştir. Ve her iki öyküde de ben merkezci bir dili kullanmıştır. “*Bir daha seslendim ve beni duydular. Benimle de konuşmaya başladılar.*” “*Merhaba! Ben Leyla.*” cümleleri ile bu durum örneklendirilebilir. Emine, her iki öyküsünde de ana karakterin fiziksel tanıtımına yer vermemiştir. Öte yandan birinci öyküsünde ana karakterin ruhsal olarak karamsar bir kimliğe sahip olduğunu “*Canım sıkıldı ve içeri girdim.*” biçiminde anlatım ile ifade etmiştir. Ayrıca ikinci öyküsünde ana karakterin ruhsal olarak mutlu şaşkın bir kimliğe sahip olduğu “*Ama sonra gülümsedim.*” ve “*Akşam oldu. O şaşkınlık hala bendeydi.*” biçimindeki ifadelerden anlaşılmaktadır. Bununla birlikte birinci öyküsünde toplumsal tanıtımını öğrenci olarak “*Ben odadan çıkınca kitabım, gömleğim, ayakkabım, silgim ve okul çantam canlanmıştı.*” cümleleriyle ifade etmiştir. İkinci öyküde ise karakterin toplumsal tanıtımına yer vermemiştir.

Emine, birinci öyküsünde resimde yer alan çocukları figüran karakter olarak belirlemiş ve oluşturduğu karakter onlarla iletişime geçmemiştir. İkinci öyküsünde ise görselde yer alan kuşu figüran karakter olarak belirlemiş ve ona *Kayra* adını

vermiştir. “Biliyordum. Şaçmalıyordum ama belki kuş diliyle söyler diye sordum. Bana baktı. Ben Kara. Bence senin adın Kayra.” biçimindeki anlatım bu duruma örnek gösterilebilir. Bununla birlikte birinci öyküsünde figüran karakterlerin fiziksel tanıtımına yer vermezken, ikinci öyküsünde figüran karakterin fiziksel tanıtımını yaptığını “Bir tane kuş kanatlarını kabartıp bana bakıyordu.” cümlesinden anlaşılmaktadır. Ancak Emine her iki öyküsünde de figüran karakterlerin ruhsal ve toplumsal tanıtımını göz ardı etmiştir.

Emine öykülerinde yardımcı karakterleri de kullanmıştır. Birinci öyküsünde yardımcı karakterleri iki yağmur damlası ve eşyalar, ikinci öyküsünde ise dedesi olarak belirlemiştir. Öykülerde yardımcı karakterlerle ana karakterler arasında iletişim kurulmuştur. Bu durum, “Dedem: Kızım, kuşun kulakları tüylerinin arasında. Ben: Aaa çok haklısın dede. Tabi kuşun kulakları tüylerinin arasında saklambaç oynuyor.” cümleleri ile örneklendirilebilir. Emine, oluşturduğu öykü metinlerinde yardımcı karakterlerin fiziksel, ruhsal ve toplumsal tanıtımına değinmemiştir.

Tablo 16

Ahmet'in Öykü Metnindeki Karakter Ögesi

Karakterlerin Sınıflandırılması ve Tanıtılması

Başlıklar	Fiziksel Tanıtım		Ruhsal Tanıtım		Toplumsal Tanıtım	
	Var	Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√	√		√	√	√
Figüran karakter/ler	√		√		√	√
Yardımcı Karakter	√		√	√		√
	Var	Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√	√		√	√	√
Figüran karakter/ler	√		√		√	√
Yardımcı Karakter	√		√	√		√

Ahmet, birinci öyküsünde Ömer adını verdiği kahramanı ana karakter, ikinci

öyküsünde ise kendisini ana karakter olarak belirlemiştir. *“Bugün hava da kar yağıyordu bende pencerenin başında bekliyordum.”* buna örnek gösterilebilir. Katılımcı oluşturduğu her iki öyküde de ana karakterin fiziksel tanıtımına yer vermemiştir. Öte yandan birinci öyküsünde ana karakterin ruhsal tanıtımını *“Hayalinde bile çok eğlenmişti.”* cümlesi ile mutluluk yaşan bir kişiliği kaleme almıştır. Ancak ikinci öyküsünde isim vermediği ana karakterin ruhsal tanıtımına yer vermemiştir. Bununla birlikte birinci öyküsünde ana karakter Ömer’in toplumsal tanıtımında öğrenci olduğu *“Enes eşyalara okul çantası nerede diye sordu.”* ifadesi ile belirtilmiştir. İkinci öyküsünde ise ana karakterin toplumsal tanıtımını göz ardı etmiştir.

Ahmet, birinci öyküsünde resimde yer alan çocukları ve resimde anne figürünü çağrıştıracak görsel imge yer almamasına rağmen annesini, ikinci öyküsünde ise resimde yer alan kuşu figüran karakter olarak belirlemiştir. Bu durumu *“Arkadaşları dışarıda su birikintilerinde oyun oynuyordu.”* *“Baba pencerede kuş üşütmüş.”* ifadeleri ile okuyucuya sunmuştur. Ancak Ahmet her iki öyküsünde de figüran karakterlerin herhangi bir tanıtımına yer vermemiştir. Ahmet, öykülerinde yardımcı karakterleri de kullanmıştır. Birinci öyküsünde iki yağmur damlasını ve eşyalarını, ikinci öyküsünde ise babasını yardımcı karakter olarak belirlemiştir. Katılımcı öykülerinde yardımcı karakterlerin fiziksel ve toplumsal tanıtımlarına yer vermemiştir. Ancak birinci öyküsünde yardımcı karakterlerin çok eğlenmelerini ve bunun sonucunda mutlu olmalarını *“...Hepsi dans ediyordu. Çok eğlenceliydi!”* cümleleri ile belirterek ruhsal tanıtımlarını yapmıştır. İkinci öyküsünde ise ruhsal tanıtıma yer vermemiştir. Öte yandan Ahmet birinci öyküsünde eşyaların konumlarını yerde ve üstünde gibi ifadelerle belirtmiştir. *“Hatta evdeki koltuğun üstündeki çanta ve yerdeki gömlek ayakkabı kitaplar bile canlanmıştı.”* cümlesi bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Ahmet’in oluşturduğu ikinci öyküde ise yardımcı karakter ile ana karakter iletişime geçmiş ve bu durum *“Babama sordum havalar çok soğuk deyil mi evet artık havalar soğuk.”* cümlesi ile ifade edilmiştir.

Tablo 17

*Zeynep'in Öykü Metnindeki Karakter Ögesi***Karakterlerin Sınıflandırılması ve Tanıtılması**

Başlıklar					Fiziksel Tanıtım		Ruhsal Tanıtım		Toplumsal Tanıtım	
	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√		√			√	√			√
Figüran karakter/ler	√			√		√		√		√
Yardımcı Karakter	√		√		√			√		√
	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√		√			√	√			√
Figüran karakter/ler	√			√		√		√		√
Yardımcı Karakter	√		√			√	√			√

Zeynep, oluşturduğu birinci öyküsünü Osman, ikinci öyküsünü Elif adını verdiği ana karakter çevresinde yapılandırmıştır. Zeynep, her iki öyküde de ana karakterin fiziksel tanıtımına değinmemiştir. Ancak oluşturduğu öykülerde ana karakterlerin ruhsal tanıtımlarına yer vermiştir. Karakterlerin “*Osman galiba yarın yağmur yağacak oleyyy!*”, “*Çok korktuğu için hemen camın yanından uzaklaşmış.*”, “*Hemen oturma odasının kapısını açmış. Osman açar açmaz çok şaşırmış.*” “*Elif üzüle üzüle odasına gitmiş.*” cümleleri örnek olarak verilebilir. Bu ifadelerden ana karakterin ruhsal olarak mutlu, korkak, şaşkın ve üzgün bir kimliğe sahip olduğu da görülmektedir. Öte yandan Zeynep, birinci öykü metnindeki Osman’ın toplumsal tanıtımını öğrenci olarak yapılandırdığı “*...Odada hemen gömlek, pembe kitap, mavi kitap, okul çantası ve çizme...*” cümlesinden anlaşılmaktadır. Ancak ikinci öykü metnindeki Elif karakterinin toplumsal tanıtımına değinmemiştir.

Zeynep, birinci metindeki resimlerde yer alan su damlalarını ve ikinci metindeki resimlerde yer alan kuşu öykünün figüran karakteri olarak belirlemiştir. Zeynep’in oluşturduğu her iki öyküde de figüran karakterlerin herhangi bir tanıtımını yapmamıştır. Bununla birlikte birinci öyküsünde ana karakterin figüran

karakterlerden korktuğunu belirtmiştir.

Zeynep, oluşturduğu öykülerinde yardımcı karakterlere de yer vermiştir. Bu kapsamda birinci öyküdesinde yardımcı karakter olarak resimdeki çocukları belirten Zeynep, onları arkadaşları olarak tanıtmış ve *Çiçek, Hayal ve Arda* isimlerini vermiştir. Ayrıca gömlek, kitaplar, kol çantası ve çizme diğer yardımcı karakterler olarak belirtilmiştir. İkinci öyküsünde ise babasını yardımcı karakter olarak belirlemiştir. Birinci öyküde belirtilen yardımcı karakterlerin fiziksel tanımlarında renk özellikleri vurgulanmıştır. *“Odada hemen gömlek, pembe kitap, mavi kitap, okul çantası ve çizme hemen oldukları yerden ayrılıp konuşmaya başlamışlar.”* cümlesi bu ifadeyi desteklemektedir. İkinci öyküde ise fiziksel tanıma yer verilmemiştir. Zeynep, birinci öyküsünde yardımcı karakterin ruhsal tanıtımına değinmezken, ikinci öyküsünde yardımcı karakterin ruhsal olarak korkak bir kimliğe sahip olduğu *“Babası: Hayır olmaz biliyorsun ben kuştan çok korkuyorum. Korkmasaydım eve alabilirdik demiş.”* biçimindeki ifadeler bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Öte yandan her iki öyküsünde de yardımcı karakterlerin toplumsal tanıtımı göz ardı edilmiştir.

Tablo 18

Neslihan'ın Öykü Metnindeki Karakter Ögesi

Karakterlerin Sınıflandırılması ve Tanıtılması

Başlıklar	Fiziksel Tanıtım				Ruhsal Tanıtım				Toplumsal Tanıtım	
	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√		√			√		√		√
Figüran karakter/ler	√			√		√		√		√
Yardımcı Karakter	√			√		√		√		√
Başlıklar	Var	Yok	Adı Var	Adı Yok	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Ana karakter	√		√			√		√	√	
Figüran karakter/ler	√			√		√		√		√
Yardımcı Karakter	√			√		√		√		√

Neslihan, oluşturduğu birinci öyküsünü Ali, ikinci öyküsünü Sude adını verdiği ana karakter çevresinde oluşturmuştur. Neslihan, her iki öyküsünde de ana karakterin fiziksel ve ruhsal tanımlarına değinmemiştir. Ancak oluşturduğu öykülerde toplumsal tanıma yer vermiştir. Karakterlerin toplumsal tanımını öğrenci olarak yapılandırdığı “...mesela okul çantası, gömle., silgi...” “Sude okuldan yeni gelmişti. Fen öğretmeni ona bir ödev vermişti. Ödevin konusu kulak sağlığıydı.” ve “O gün ödevini öğretmenine sunduğunda tam not aldı.” biçimindeki ifadelerinden anlaşılmaktadır.

Neslihan, birinci öyküsündeki resimlerde anne karakteri yer almamasına rağmen annesini, ikinci öyküsünde ise görseldeki kuşu figüran karakter olarak belirlemiştir. Neslihan oluşturduğu her iki öykü metninde de figüran karakterin herhangi bir tanımına değinmemiştir.

Neslihan oluşturduğu birinci öyküde yardımcı karakterleri okul çantası, gömlek, ayakkabı, silgi, öykü kitabı ve yağmur taneleri olarak belirtmiştir. İkinci öyküsünde ise dedesini yardımcı karakter olarak belirtmiştir. Yardımcı karakter dede ile ana karakter Sude iletişime geçmiştir. “Bu durumu dedesiyle konuştu. Dedesi bu olayın ses şiddetiyle ilgili olduğunu söyledi. Bunu şöyle anlattı: Bak kızım dedi.” biçimindeki anlatım buna örnek olarak gösterilebilir. Öte yandan Neslihan her iki öyküsünde de yardımcı karakterlerin tanımlarına yer vermemiştir.

Öğrencilerin Yazdıkları Öykülerde Kullandıkları Mekân Ögesinin Özelliklerine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin yazdıkları öykü metinlerinde, mekân ögesi içerip içermediklerine, olayın bir ya da birden fazla mekânda geçtiğine, mekân-olay ve mekân-karakter arasındaki bağlantılara, mekânın ayrıntılı bir biçimde tasvir edilme durumuna göre incelenmiştir.

Öğrencilerin oluşturduğu öykü metninin sadece 1’inde mekân ögesine yer verilmezken diğerlerinde mekân ögesine yer verilmiştir. Bu bağlamda öykülerdeki olayların 28 tanesi iç ve dış mekânda geçerken sadece Ayşe’nin öykü metninde olay iç mekânda geçmektedir. Diğer yandan sadece Ceyda oluşturduğu ikinci öykü metninde mekân ögesine yer vermemiştir. Yine mekân ögesi belirtilen bu öykü metinlerinden 14 tanesinde mekânla olay arasında

bağlantı kurulmuşken, 16 tanesinde olay-mekân arasında bağlantı kurulmamıştır.

Tablo 19

Öğrencilerin Yazdıkları Öykü Metinlerindeki Mekân Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	29	1
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)	1	28
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş	14	16
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme	10	20
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş	10	20

Ayrıca bu öykü metinlerinin 10’unda mekân tasviri yapılırken 20’sinde mekân tasvirine yer verilmemiştir. Öğrencilerin oluşturduğu öykülerinin 10’unda karakterlerle mekân arasında ilişki kurulmuşken 20’sinde karakterlerle mekân bağlantısı kurulmadığı görülmüştür.

Tablo 20

İlter’in Öykü Metnindeki Mekân Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)		√
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme		√
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş	√	
Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)		√
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme		√
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş	√	

İlter, oluşturduğu her iki öykü metninde de mekân ögesini ev olarak kullanmıştır. Birinci öyküsünde “Bir gün yağmur yağarken ben evdeydim.” cümlesi iç mekân ögesine, “Evde dışarıda oynayan çocukları gördüm.” cümlesi ise dış mekân ögesine örnek olarak gösterilebilir. Yine bu bağlamda ikinci öykü metninde “Bir gün evlerinin camından dışarı bakıyormuş.” cümlesi ile iç mekân ögesine, “Ağaçların yaprakları yok ağaç tamamen kar ile dolmuş. Kuş’ta ağacın

üstündeymiş.” cümlesi de dış mekân ögesinin kullanıldığını göstermektedir.

İlter, birinci öyküsünde “*Cezalı olmamın nedeni dün oyun oynarken zamanı unutmuşum. Geç geldim.*” cümleleri ile ceza aldığı için evde olduğunu belirtmiş ve mekânla olay arasında bağlantı kurmuştur. İkinci öyküsünde ise “*Ağaç tamamen kar ile dolmuş. Kuş’ta ağacın üstündeymiş. Feyza o kuşa acımış.*” ve “*Babacığım dışarıdaki kuşu içeri alalım demiş.*” cümleleri ile dışarıda soğuktan üşüyen kuşu ev içine alarak mekânla olay arasında bağlantı kurduğu söylenebilir. Öte yandan İlter birinci öykü metninde mekân tasvirine yer vermezken, ikinci öyküsünde mekân tasvirine az da olsa değinmiştir. “*Feyza babasını çağırmış. Fırat bey gelmiş. Feyza koltuğa oturmuş. Babası Fırat bey’de koltuğa oturmuştu.*” cümleleri ile iç mekân tasviri yapmıştır. Bununla birlikte dış mekân tasvirine “*Ağaçların yaprakları yok ağaç tamamen kar ile dolmuş.*” cümlesi örnek olarak gösterilebilir.

Bununla birlikte her iki öykü metninde de olay örgüsünde mekânla karakterler arasında bağlantı kurulduğu görülmektedir. “*Babacığım dışarıdaki kuşu içeriye alalım demiş. Fırat bey; Tabikide kızım demiş. Kuşu içeri almış.*” cümleleri bu durumu desteklemektedir.

Tablo 21

Ayşe'nin Öykü Metnindeki Mekân Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)	√	
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme		√
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş	√	
Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)	√	
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme		√
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş	√	

Ayşe, her iki öyküsünde mekân ögesini ev olarak kullanmıştır. “*Bir gün Ali uykusunda arkadaşları ile oynuyor. Ali ise onlara pencereden bakıyordu.*” “*Bir gün camdan bakarken ağacın dalında duran muhabbet kuşu gördüm.*” cümleleri

buna örnek olarak gösterilebilir. Diğer yandan oluşturulan iki öyküde de olay tamamen iç mekânda geçmektedir. Ayşe, birinci öyküsünde olayın iç mekânda geçmesinin sebebini “...Ama hasta olduğu için çıkamazdı...” cümlesi ile belirtmektedir. İkinci öyküsünde ise olayın iç mekânda geçmesinin sebebini kış mevsimine bağlamış ve “...Ama insanlar kendilerinde zorlandığı kış mevsiminde zavallı kuşu dışarı salmışlar.” cümlesi ile bu durumu örneklendirmiştir.

Oluşturulan birinci öyküdeki ana karakterinin evdeki objelerle konuşması mekânla olay arasındaki bağlantıyı göstermektedir. Yine ikinci öyküsünde ana karakterin evde dedesi ile dışarıda soğukta kalan kuşu içeri almak için konuşması mekânla olay arasındaki bağlantıyı göstermektedir. Ancak her iki öyküde de mekân ayrıntılarıyla betimlenmemiştir.

Bununla birlikte birinci öyküde ana karakterin yemek yemek için ev içinde hareket etmesi ve öykünün sonunda yatağında olduğunu fark etmesi mekânla karakter arasında bağlantı kurulduğunun güçlü bir kanıtıdır. “...Ali yemek yemeğe gitti...” “Ali uykusundan uyandıktan sonra içinden bir oh çekti.” cümleleri bu duruma örnek olarak verilebilir. İkinci öykü metnin de ise mekânla karakterler arasındaki bağlantının zayıf kaldığı görülmektedir.

Tablo 22

Bilge'nin Öykü Metnindeki Mekân Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)		√
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme		√
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş	√	
Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)	√	
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme	√	
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş	√	

Bilge, oluşturduğu her iki öyküsünde de mekân ögesini ev olarak

kullanmıştır. Birinci öyküsünde “Çocuklar dışarı çıkmışlardı.” cümlesi ile olay dış mekânda geçerken, “Kemal bey odaya gitmişti.” cümlesi ile de iç mekânda geçmektedir. Bilge, ikinci öykü metninde ise iç ve dış mekân öğelerine de yer vermiştir. Bu durum “Ben hemen odama gittim. Odama gittim yalnız ödev yapmadım.” cümlelerinde iç mekân ögesine, “Amcam Betülcüğüm burada çok kaldım kahvaltıdan sonra Mersin’e döneceğim dedi. Kahvaltı yaptık amcamı havaalanına kadar götürdük.” ve “Tam ödevimi bitirmek üzereyken camdan ses geldi. Arkadaşlarım beni yanlarına çağırıyorlardı. Annem ve babamdan izin isteyip çıktım.” cümleleriyle de dış mekân ögesinin kullanıldığına örnek olarak gösterilebilir.

Bilge’nin oluşturduğu birinci öyküde ana karakter Kemal Bey’in eşyalarla konuşması olay ile mekân arasında bağlantı kurulduğunu göstermektedir. İkinci öykü metninde ise ana karakter Betül’ün amcasını havaalanına kadar yolcu etmek için götürmesi mekânla olay arasında bağlantı kurulduğunu göstermektedir. Bu durum “Amcam Betülcüğüm burada çok kaldım kahvaltıdan sonra Mersin’e döneceğim dedi. Kahvaltı yaptık amcamı havaalanına kadar götürdük.” cümleleri ile ifade edilmiştir.

Bilge birinci öyküsü oluştururken mekân tasvirine yer vermemiştir. Öte yandan ikinci öyküsünde mekân tasvirine; evlerindeki televizyon, kendi odası, lavabo ve koridordaki valizden bahsederek değinmiştir. “Amcam bana eski anılarını anlatıyordu. Gerçekten küçükken çok yaramazmış. Anıları bitince ben televizyon seyrettim.”, “Odama gittim yalnız ödev yapmadım. Aklımda amcamın eski anıları hala kulaklarıma geliyordu. Sonra ben uykuya daldım.”, “Uyandığında amcamı karşımda gördüm. Elimi yüzümü yıkamaya gittiğimde valiz görmüştüm.” biçimindeki ifadeler bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Bununla birlikte her iki öykünün de olay örgüsünde mekânla karakter arasındaki bağlantı kurulduğu görülmektedir. Bu durum “Annem beni akşam yemeğine çağırıyormuş ama kar yağışına öyle dalmışım ki duymamışım. Ailece akşam yemeği yedik. Sonra ben amcam ile sohbet ettim.”, “Annem ve babam yanıma geldiklerinde Betül dersini ne zaman yapacaksın diye soru sordular. Ben hemen odama gittim.” ve “Elimi yüzümü yıkamaya gittiğimde valiz görmüştüm. Sanırım amcam Mersin’e geri dönüyordu.” cümleleri ile belirtilmiştir.

Tablo 23

Nida'nın Öykü Metnindeki Mekân Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)		√
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme		√
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş	√	
Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)	√	
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme	√	
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√

Nida oluşturduğu her iki öykü metninde de mekân ögesini ev olarak belirlemiştir. Ayrıca birinci öyküsünde “*Arkadaşlarım şemsiyelerini alıp evlerine gidiyorlardı.*” cümlesi ile dış mekân ögesini, “*Sonra içeriye girdim. Sandalyeye oturdum.*” cümlesi ile de iç mekân ögesini kullanılmıştır. Öte yandan ikinci öyküsünde ise “*Benim bir serçem var. Her kış bizim evin önündeki çalılara yuva yapar.*” cümlesi ile iç ve dış mekân ögesine de yer vermiştir.

Nida, öykülerinde mekânla olay arasında bağlantı kurmuştur. Bu durum birinci öyküsünde “*Sandalyeye oturdum. Bir de baktım ki camda iki su damlacığı konuşuyorlar. Çok şaşırdım. Siz denesiniz?*” ifadeleri ile belirtilmektedir. İkinci metinde ise “*Her kış bizim evin önündeki çalılara yuva yapar. Orada kış boyunca yaşar. Onu görünce kulaklarının niye olmadığını düşünürüm.*” ve “*Kuşum yine çalılara geldiğinde onu incelemeye çalıştım.*” cümleleri ile mekânla olay arasında bağlantı kurulduğu görülmektedir.

Nida'nın oluşturduğu birinci öykü metninde mekânın tasvirine yer verilmemiştir. İkinci metinde ise mekân tasviri “*Bizim evin önündeki çalılara yuva yapar.*” cümlesi ile yapılmıştır. Bununla birlikte birinci öyküde karakterlerin evin içinde konuşması mekân-karakter arasında bağlantı kurulduğunu göstermektedir. İkinci öyküde ise mekân-karakter arasındaki bağlantı kurulmamıştır.

Tablo 24

Ömer'in Öykü Metnindeki Mekân Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)		√
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş		√
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme		√
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√
Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)	√	
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş		√
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme		√
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√

Ömer, oluşturduğu her iki öyküde de mekân ögesini ev olarak kullanmıştır. Ömer oluşturduğu öykülerinde hem iç hem de dış mekân ögelerini kullanılmıştır. Bu bağlamda birinci öyküde “*Annesi bu çocuğu hiç dışarı çıkarmazmış.*” ve “*Camdan bakarken yağmur damlalarının konuştuğunu görmüş.*” cümleleri ile iç mekân ögesine, “*Annesi markete gitmiş.*” cümlesi ile dış mekân ögesine yer vermiştir. Ayrıca ikinci öyküsünde ise “*Soğuktan titriyordu. Onu içeri almak istedim.*” cümlesi ile iç mekân ögesine, “*Karlı bir zamandı dışarıda bir kuş görmüştüm.*” cümlesi ile dış mekân ögesine vurgu yapıldığı görülmektedir. Ömer oluşturduğu her iki öyküde de mekânla olay arasında herhangi bir bağlantı kurmamış ve öykülerinde mekân tasvirine de yer vermemiştir. Bununla birlikte öykülerinde mekânla karakterler arasında da bağlantı kurmamıştır.

Burak, oluşturduğu iki öykü metninde de evi mekân ögesi olarak kullanmıştır. Birinci öyküsünde “*Gece olmuş uyumuşlar ve sabah olmuş kalkmışlar ve camdan dışarı bakmışlar*” ifadeleri ile iç mekân ögesi, “*Yağmur yağıyormuş kahvaltı edip dışarı çıkmışlar.*” cümlesinde ise dış mekân ögesi belirtilmiştir. İkinci öykü metninde ise “*Ve kız camdan bakıyormuş.*” ifadesi ile iç mekân ögesi, “*...ve orda kar yağıyormuş.*” cümlesinde ise dış mekân ögesi belirtilmiştir. Diğer yandan oluşturulan her iki öykü metninde de mekânla olay arasında bağlantı kurulmamıştır. Yine her iki öyküde mekân tasvir edilmezken, mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmamıştır.

Tablo 25

Burak'ın Öykü Metnindeki Mekân Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)		√
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş		√
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme		√
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√
Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)		√
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş		√
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme		√
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√

Tablo 26

Binnur'un Öykü Metnindeki Mekân Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)		√
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme		√
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş	√	
Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)		√
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş		√
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme	√	
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√

Binnur, her iki öyküsünde de mekân ögesini ev olarak belirtmiştir. Binnur öykülerinde iç ve dış mekân ögelerine yer vermiştir. Birinci öyküsünde “*Camdan gelen yağmurun sesiyle uyurum.*” “*Birden odaya okul çantam, kitaplarımı defterlerim hepsi yanıma geldi.*” cümleleri ile iç mekân ögesine, “*Arkadaşlarımla dışarı çıkıp oyunlar oynarız*” cümlesi ile dış mekân ögesine değinilmiştir. İkinci öyküsünde ise “*İçeride yani misafir odasında babasını gördü. Karşısındaki tekli koltuğa oturdu.*” cümlesinde iç mekân ögesi, “*Karlı ve soğuk bir gündü.*”

Pencerenin önündeki ağaçta kuş vardı.” cümlesiyle de dış mekân ögesine vurgu yapılmıştır.

Binnur birinci öyküsünde mekânla olay arasında bağlantı kurmuştur. *“Bir gün rüyamda yağmur taneleri canlandı”* cümlesi bu yargıyı desteklemektedir. İkinci öyküsünde bu durum göz ardı edilmiştir. Öte yandan birinci öyküde mekân tasviri yapılmazken, ikinci öyküde *“İçeride yani misafir odasında babasını gördü. Karşısındaki tekli koltuğa oturdu.”* cümleleri ile iç mekân ögesi tasvir edilmeye çalışılmıştır. Bununla birlikte birinci öyküde mekân ve karakterler arasındaki bağlantı sağlanmıştır. Bu durum *“Birden odaya okul çantam, kitaplarım, defterlerim hepsi yanıma geldi.”* cümlesi ile desteklenmektedir. Ancak ikinci öyküde mekân ile karakterler arasında bağlantı kurulmamıştır.

Tablo 27

Kazım'ın Öykü Metnindeki Mekân Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)		√
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş		√
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme		√
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√
Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)		√
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş		√
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme		√
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√

Kazım, öykülerinde mekân ögesini ev olarak kullanmıştır. Ayrıca Kazım öykülerinde iç ve dış mekân ögelerine de değinmiştir. Birinci öykü metninde *“Bende camdan yoldan geçenleri izliyordum.”* ifadesi dış mekân ögesine, *“Daha sonra mutfağa gittim.”* ifadesinde iç mekân ögesine örnek olarak gösterilebilir. Bununla birlikte ikinci öyküsünde *“Bir gün tatilde camdan bakarken bir kuş gördüm.”* cümlesi ile iç ve dış mekân ögelerine değinmiştir. Kazım oluşturduğu her iki öyküsünde de mekânla olay arasında herhangi bir ilişki kurmamıştır. Bununla birlikte öykülerinde mekân tasvirine yer vermeyen Kazım, mekânla karakterler arasında da bir bağlantı kurmamıştır.

Tablo 28

Ceyda'nın Öykü Metnindeki Mekân Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)		√
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş		√
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme	√	
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√
Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış		√
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)		√
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş		√
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme		√
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√

Ceyda, birinci öyküsünde “*Çocuk pencereyi açıp, şemsiyeli çocuklara bakıyor.*” cümlesiyle mekân ögesini ev olarak kullanmıştır. Olayda çok zayıf olsa da iç ve dış mekân ögelerine yer verilmiştir. Bu duruma “*Çocuk pencereyi açıp, şemsiyeli çocuklara bakıyor ve ağaç var.*” cümlesi örnek olarak gösterilebilir. İkinci öyküsünde ise mekân ögesine yer vermemiştir. Bununla birlikte her iki öyküde de mekânla olay arasında herhangi bir bağlantı kurmamıştır. Öte yandan birinci öyküsünde “*Şemsiyeli çocuklara bakıyor ve ağaç var. Yağmur yağıyor.*” cümleleri ile dış mekân ögesini tasvir etmiştir. Ancak ikinci öyküde mekân ögesini tasvir etmemiştir. Öte yandan öykülerinde mekân ile karakterler arasında herhangi bir bağlantı da kurmamıştır.

Defne, birinci öyküsünde “*Deniz, arkadaşları dışarıdayken evde bekliyordu.*” cümlesi ile ev mekân ögesi olarak kullanmıştır. İkinci öyküsünde ise “*Babamın tanıdığı arkadaşından güzel mi güzel bir günlük aldık. Ve sonunda eve geldik.*” cümlesi ile ev mekân ögesi olarak belirtilmiştir. Defne'nin öykülerinde kurgulanan olay bir tek mekânda geçmemiştir. Bu nedenle öykülerinde iç ve dış mekân ögelerini kullanılmıştır. Defne'nin birinci öyküsünde “*Yağmurlu havada oynayan arkadaşları eğlenmiş gibi gözüküyordu.*” cümlesi dış mekân ögesine örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca “*Arkadaşları onunla dalga geçince Deniz çaresiz üzgün, üzgün içeri girdi.*” ifadesi de iç mekân ögesinin kullanıldığına örnek olarak gösterilebilir. İkinci öyküsünde ise bu durum, “*Karlı bir sabahtı.*”

Ağaçlar evlerin çatısı yerler kısacası her yer bembeyazdı.” ve “Kahvaltımızı yaptık. Sıkı sıkı giyindik. Ve çarşıya çıktık.” cümleleri dış mekân ögesinin, *“Odamdan çıktım. Oturma odasına gittim.”* ifadesi de iç mekân ögesinin kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 29

Defne'nin Öykü Metnindeki Mekân Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)		√
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme		√
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş	√	
Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)		√
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme	√	
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş	√	

Defne birinci öyküsünde ana karakterin neden evde olduğunu *“Ah sen dışarıyı, yağmurlu havaları sevmiyor musun?”* cümlesi ile açıklayarak mekânla olay arasında bağlantı kurduğu görülmektedir. İkinci öyküsünde ana karakterin neden hasta olduğunu *“Babamın karşına oturdum. Ve şöyle dedim. Baba ben günlük istiyorum dedim. Babamda bana şöyle dedi. Canım kızım günlük istiyorsan beraber almaya gidelim dedi çok mutlu oldum. Kahvaltımızı yaptık. Sıkı sıkı giyindik. Ve çarşıya çıktık. Babamın tanıdığı arkadaşından güzel mi güzel bir günlük aldık. Ve sonunda eve geldik. Ama ben çok üşümüştüm çünkü hava rüzgarlıydı.”* biçimindeki ifadelerle mekânla olay arasındaki bağlantıyı kurduğu görülmektedir. Diğer yandan birinci öyküde mekâna yönelik tasvir ögesi yer almamaktadır. Ancak ikinci öyküde mekâna yönelik tasvir ögesine yer verilmiştir. *“Odamdan çıktım. Oturma odasına geldim. Babamın karşısına oturdum.”* ve *“Kitaplığımından günlüğümü aldım.”* cümleleri bu yargıyı desteklemektedir. Defne birinci öyküsünde ana karakterin yağmurlu havaları sevmemesi, ile mekân-karakter bağlantısı kurduğu görülmektedir. İkinci öyküde ise ana karakterin günlük almak için dışarı çıkması ve hastalanınca doktora gitmesi ile mekânla-

karakter arasında bağlantı kurduğu görülmektedir.

Tablo 30

Kerem'in Öykü Metnindeki Mekân Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)		√
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme		√
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√
Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)		√
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş		√
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme	√	
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√

Kerem, oluşturduğu her iki öyküde de mekân ögesini ev olarak kullanılmıştır. Bu durum birinci öyküde “*Burak içeri girdi.*”, ikinci öyküde ise “*Ben camdan bakıyordum. Evimizin önünde bir ağaç vardı.*” cümlelerinden anlaşılmaktadır. Ayrıca öykülerde olay tek bir mekânda geçmemiştir. İç ve dış mekân ögeleri de kullanılmıştır. Birinci öyküde “*Arkadaşlarının sesini duydu. Pencereden dışarı baktı. Üç arkadaşı yağmurda geziyordu.*” ifadeleri dış mekân ögesinin, “*Burak içeri girdi.*” iç mekân ögesinin kullanıldığına örnek olarak gösterilebilir. Kerem’in oluşturduğu ikinci öykü metninde “*Yaz tatilinde bisiklet sürmeyi öğrendim ve babamın bisikletinde vardı babamla gezmeye gittik.*” ifadesi dış mekân ögesinin kullanıldığına, “*Günlerden bir gün ödevlerimi yapmaya odama gittim.*” cümlesi ise iç mekân ögesinin kullanıldığına örnek olarak gösterilebilir.

Bununla birlikte Kerem’in birinci öyküsünde “*Burak pencereyi kapatmayı unutmuştu. Koltuğa oturdu. Pencereye baktığında iki yağmur damlası duruyordu.*” ifadeleri ile mekânla olay arasında bağlantı kurulduğu söylenebilir. Ancak ikinci öyküsünde mekânla olay arasında herhangi bir bağlantı kurmamıştır. Diğer yandan Kerem birinci öyküsünde mekân tasvirine yer verilmezken, ikinci öyküsünde mekâna yönelik tasvir ögesine yer vermiştir. Bu durumu “*Ben camdan bakıyordum. Evimizin önünde bir ağaç vardı. Ağacın dalına bir kuş kondu bana*

bakıyordu.” cümleleri desteklemektedir. Kerem öykülerinde oluşturduğu olaylarda mekân ile karakterler arasında herhangi bir bağlantı da kurmamıştır.

Tablo 31

Emine'nin Öykü Metnindeki Mekân Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)		√
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş		√
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme		√
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√
Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)		√
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş		√
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme		√
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√

Emine, oluşturduğu her iki öyküde de mekân ögesini ev olarak kullanmıştır. Emine oluşturduğu öykülerinde hem iç hem de dış mekân ögelerini kullanılmıştır. Bu bağlamda birinci öyküsünde “*Çocuklar dışarıda geziyordu.*” cümlesi ile dış mekân ögesi, “*Pencereyi açtım ve onlara baktım.*” cümlesi ile iç mekân ögesi belirtilmiştir. Ayrıca ikinci öykü metninde de “*...karlı bir kış gününde belki kuş görürüm diye pencereyi açıp baktım. Bir tane kuş bana bakıyordu.*” cümlesi dış mekân ögesinin, “*Akşam oldu o şaşkınlık hâla bendeydi. Neyse ki bubu atlattım. Üstümü giyinip yatağıma yatacaktım.*” cümleleri iç mekân ögesinin kullanıldığına örnek olarak gösterilebilir. Öte yandan Emine oluşturduğu her iki öyküsünde de mekân ile olay arasında bağlantı kurmamış ve mekân tasvirine de yer vermemiştir. Bununla birlikte öykülerde karakterlerle mekân arasında herhangi bir bağlantıda kurulmamıştır.

Tablo 32

Ahmet'in Öykü Metnindeki Mekân Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)		√
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş		√
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme	√	
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√
Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)		√
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş		√
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme		√
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√

Ahmet, öykülerinde mekân ögesini ev olarak belirtmiştir. Ayrıca oluşturduğu öykü metinlerinde olaylar hem iç hemde dış mekânda geçmektedir. Oluşturduğu birinci öyküde “*Arkadaşları dışarıda su birikintilerinde oyun oynuyordu.*” ifadesi dış mekân ögesinin, “*Enes içeri girdi. Camı araladı.*” cümlesi ile de iç mekân ögesinin kullandığı görülmektedir. İkinci öyküde ise “*Bugün hava da kar yağıyordu bende pencerenin başında bekliyordum.*” cümlesi dış mekân, “*Babama teşekkür ettim odama gidip yatağıma yattım.*” cümlesi de iç mekân ögesinin kullandığına örnek olarak gösterilebilir.

Ahmet, oluşturduğu iki öyküsünde de mekânla olay arasında herhangi bir bağlantı kurmamıştır. Öte yandan birinci öyküsünde yardımcı karakterlerin evdeki objelere göre konumları verilerek mekânı tasvir etmeye çalışmıştır. “*Hatta evdeki koltuğun üstündeki çanta ve yerdeki gömlek ayakkabı kitaplar bile canlanmıştı.*” cümlesi bu durumu desteklemektedir. Ancak ikinci öykü metninde mekân tasvirine yer vermemiştir. Bununla birlikte her iki öykü metninde karakterlerle mekân arasında herhangi bir bağlantı kurulmadığı görülmektedir.

Zeynep, her iki öyküsünde de mekân ögesi olarak ana karakterlerin yaşadığı evi kullanmıştır. Öykülerinde geçen olaylarda iç ve dış mekân öğelerine de yer vermiştir. Birinci öyküde “*Pencereyi açıp bakmış. Tam o sırada Çiçek, Hayal ve Arda'yı görmüş.*” cümleleri ile dış mekân ögesinin, “*Osman teşekkürler ama ben evde duracağım demiş.*” cümlesinde ise iç mekân ögesinin kullanıldığı

görülmektedir. İkinci öyküde ise “*Bir gün dışarı bakarken dalın üstünde bir kuş görmüş.*” cümlesi ile dış mekân ögesine, “*Ben kuştan çok korkuyorum. Korkmasaydım eve alabilirdik demiş. Elif üzüle üzüle odasına gitmiş.*” cümlesi ile de iç mekân ögesine değinmiştir.

Tablo 33

Zeynep’in Öykü Metnindeki Mekân Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)		√
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme	√	
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√
Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)		√
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme		√
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√

Zeynep birinci öyküsünde havanın karanlık olması ve ana karakter Osman’ın bu durumdan dolayı evden dışarı çıkmak istememesi sonucu mekânla olay arasında bağlantı kurmuştur. “*...Bir gün hava çok kararmış...*” “*...Haydi sende gelsene biraz geziniriz demiş. Osman teşekkürler ama ben evde duracağım demiş...*” ifadeleri bu yargıya örnek olarak gösterilebilir. Zeynep ikinci öyküsünde ise mekânla olay arasında bağlantıyı babasının kuştan korkmasını ve bundan dolayı kuşu eve almak istememesi şeklinde kurmuştur. Bu durumu “*Baba dışarıdaki kuşu eve alabilirmiyim demiş. Babası: Hayır olmaz biliyorsun ben kuştan çok korkuyorum. Korkmasaydım eve alabilirdik demiş.*” cümlesi ile ifade etmiştir. Bununla birlikte birinci öyküde kahramanın yaşadığı evin bölümleri anlatılarak mekânın tasvir edilmeye çalışıldığı görülmektedir. “*...Pencereyi açıp bakmış...*”, “*...Osman odadan ayrılır ayrılmaz...*” ve “*...Osman tam odasına gireceken oturma odasından sesler gelmeye başlamış...*” cümleleri bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Öte yandan ikinci öyküde mekân tasvirine gitmemiştir. Diğer yandan Zeynep’in her iki öyküsündeki olaylarda da mekânla karakterler arasında ilişki kurulmamıştır.

Tablo 34

Neslihan'ın Öykü Metnindeki Mekân Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)		√
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş		√
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme		√
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√
Başlıklar	Evet	Hayır
Mekân kullanılmış	√	
Olay bir tek mekânda geçiyor (iç-dış mekân)		√
Mekânla olay arasında bağlantı kurulmuş		√
Mekânı ayrıntılarıyla tasvir etme		√
Mekânla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√

Neslihan, her iki öyküsünde de mekân ögesini ev olarak kullanmıştır. Öykülerindeki olayda hem iç hem de dış mekâna yer verilmiştir. Bu bağlamda birinci öyküsünde “*Birgün Ali camı açıp çocuklara bakıyordu.*” cümlesi ile dış mekân ögesi, “*...Annesi Ali’yi çağırdı ve eve gir dedi o da girdi.*” cümlesinde de iç mekân ögesini kullandığı görülmektedir. Bununla birlikte ikinci öyküsünde “*Sude okuldan yeni gelmişti. Fen öğretmeni ona bir ödev vermişti. Ödevin konusu kulak sağlığıydı. Sude camdan bakarak dışarıdaki sesleri araştırmaya çalışıyordu.*” ifadeleri ile öyküde iç mekân ögesinin, “*Ağacın dalında duran kuşun sesini daha net duyuyordu ama karşı caddedeki arabaların sesini çok fazla duyamıyordu.*” ifadesi ile dış mekân ögesinin kullanıldığına örnek olarak gösterilebilir. Neslihan oluşturduğu her iki öykü metninde de olay ile mekân arasında bağlantı kurmamış ve mekân tasviri yapmamıştır. Ayrıca öykülerinde karakterlerle mekân arasında bağlantı da kurmamıştır.

Öğrencilerin Yazdıkları Öykülerde Zaman Ögesinin Özelliklerine İlişkin Bulgular

Bu başlık altında öykü metinleri zaman ögesi içerip içermediklerine, zamanın bir yerde mi yoksa birden fazla yerde mi belirtildiğine, zaman-olay, zaman-karakter arasındaki bağlantılara göre incelenmiştir.

Tablo 35

Öğrencilerin Yazdıkları Öykü Metinlerindeki Zaman Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş	25	5
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor	18	7
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş	23	7
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş	12	18

Öğrencilerin oluşturduğu öykü metninin 25’inde zaman ögesine yer verilirken 5’inde zaman ögesine yer verilmemiştir. Zamanın belirtildiği öykü metninin 7’sinde zaman birden fazla yerde belirtilirken, 18’inde tek bir yerde belirtilmiştir. Öte yandan öykü metninin 18’inde bilinen geçmiş zaman, 2’inde bileşik zaman, 7’inde öğrenilen geçmiş zaman, 2’inde geniş zaman, 1’inde de şimdiki zaman kipleri kullanılmıştır. 23 öykü metninde zaman ile olay arasında bağlantı kurulurken, 7’inde zaman ile olay arasında herhangi bir bağlantı ögesine rastlanmamıştır. 12 öykü metninde ise zamanla karakterler arasında bağlantı kurulurken, 18’inde zamanla karakter arasında bağlantı kurulmamıştır.

Katılımcılar oluşturduğu 5 öykünün başlığında zaman ögesini kullanmıştır. Yine öykülerin 7’sinde “kış”, 1’inde “sonbahar”, 1’inde “güz”, 2’inde “yaz” biçiminde mevsimlerin zaman ögesi olarak kullanıldığı görülmüştür. Katılımcılar “gece, sabah, o gün, ertesi gün, bir kaç gün, bugün, akşam, bir gün” gibi zaman ögelerine de öykülerinde yer vermişlerdir. Katılımcılardan Kerem ise oluşturduğu öyküde gün adını “cumartesi” olarak belirten tek katılımcıdır. Bununla birlikte ikinci öykü görselinde yer alan saat objesini sadece İter ve Kerem öykülerinde kullanmışlardır. Oluşturulan öykülerin 5’inde zaman ögesi bir günle sınırlı tutulmamıştır. Bu bağlamda katılımcılardan Bilge ve Emine 2 gün, Burak 3 gün, Defne birkaç gün, Kerem ise bir cumatesi günü başlayıp yaz tatiline kadar olan süreyi öykülerindeki zaman dilimi olarak belirlemişlerdir.

İter’in, oluşturduğu öykü metninde anlatı zamanı bir gündür. Öykülerinde zaman ögesini belirtilmiş ve *dün, bir gün* gibi günlük zaman ifadelerini kullanmıştır. Birinci öyküsünde “*Bir gün yağmur yağarken ben evdeydim.*” cümlesi, ikinci öyküsünde ise “*Bu Feyza diye kız çok çalışkanmış. Bir gün evlerinin camından dışarı bakıyormuş.*” cümlesi bu duruma örnek olarak verilebilir. Bununla birlikte ikinci öyküsünde “*Bir Kış Günü*” başlığında da zaman

kavramına yer vermiştir. İlder, birinci öyküsünü bileşik zamanla kaleme almıştır. Bu kapsamda “*Dışarıda oynayan çocukları görüyordum.*”, “*Onları dinledim, şöyle diyorlardı.*” ve “*Üzüliyordum.*” cümlelerindeki fiiller bileşik zamanın kullanımına örnek olarak verilebilir. İkinci öykü metnini ise öğrenilen geçmiş zaman kullanılarak yazmıştır. “*Feyza o kuşa acımış.*”, “*Feyza babasını çağırmış.*”, “*Kuşu içeri almış.*”, “*Feyza bu olanların hepsini not defterine yazmış.*” cümlelerindeki fiillerde öğrenilen geçmiş zaman kullandığı görülmektedir. Ayrıca İlder, ikinci öykü metninin görselinde yer alan saat objesini de göz ardı etmemiş ve zaman kavramına burada da değinmiştir. “*Feyza bu olanların hepsini not defterine yazmış. Saat 12:00 olmuş Feyza yatmış.*” cümlesi bu duruma örnek olarak verilebilir.

Tablo 36

İlder’in Öykü Metnindeki Zaman Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş	√	
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor	√	
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş	√	
Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş	√	
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor	√	
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş	√	

İlder oluşturduğu öykülerinde zamanla olay arasında bağlantı kurmuştur. Bu durumu birinci öyküde ana karakter Emre’nin bir günlük ceza almasından ötürü evde kalması ve evdeki eşyalarla sohbet etmesi şeklinde anlatmıştır. İkinci öyküde ise ana karakter Feyza’nın bir gün evlerinin camından dışarı bakıp ağaçta gördüğü kuşu soğuktan korumak için eve alması ve Feyza’nın kuşun sesinden rahatsız olması biçimde ifade etmiştir. Ayrıca İlder birinci öyküde ana karakter Emre’nin gün içinde yaşadığı olay anlatılmış ve zamanla karakter arasında bağlantı kurulmuştur. İkinci öykü metninde ana karakter Feyza’nın figüran karakter kuşa acıması ve onu soğuktan korumak için bir gün içinde yaptıkları anlatılmıştır. Bu durum “*Ağaç tamamen kar ile doluymuş. Kuş’ta ağaç’ın üstündeymiş. Feyza o kuş’a acımış.*” ve “*Babacığım dışarıdaki kuşu içeriye alalım mı demiş. Fırat bey; Tabikide kızım demiş. Kuşu içeri almış.*”, “*Feyza bu olanların hepsini not*

defterine yazmış. Saat 12:00 olmuş Feyza yatmış.” biçimindeki ifadelerden anlaşılmaktadır.

Tablo 37

Ayşe'nin Öykü Metnindeki Zaman Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş	√	
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor	√	
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş	√	
Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş	√	
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor	√	
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş	√	

Ayşe oluşturduğu birinci öyküsünde zaman ögesini günlük zaman ifadesi olan *bir gün* şeklinde belirtmiştir. “*Bir gün Ali uykusunda arkadaşlarıyla oynuyor.*” ifadesi bu duruma örnek olarak gösterilebilir. İkinci öykü metninde ise “*Bir gün camdan bakarken ağacın dalında duran muhabbet kuşu gördüm.*” ve “*Akşam mektup yazdım. Ben bugün insanların derdinden kurtulması için bazı hayvanlar vardır.*” ifadeleri ile zaman ögesini günlük zaman ifadesi olan *akşam, bugün ve bir gün* şeklinde belirtmiştir. Öte yandan Ayşe birinci öyküsünde, ana karakter olan Ali'nin rüyasında gördüklerini anlattığı metnin bazı bölümlerinde “*bakıyordu.*”, “*seyrediyordu.*”, “*konuşuyorlardı.*” fiillerin bileşik zamanla kullanmıştır. Diğer yandan ben diliyle yazılan ikinci öyküde bilinen geçmiş zaman kullanılmıştır. “*Onun için çok acıdım.*”, “*Bu konuyu dedemle görüştim.*”, gibi fiillerin öyküde kullanılması bu duruma örnek olarak verilebilir.

Bununla birlikte Ayşe öykülerinde zamanla olay arasında bağlantı kurmuştur. Bu bağlamda birinci öyküde olay ana karakter olan Ali'nin rüyasında eşyalarla konuşması bir günlük zaman diliminde yaşanmaktadır. İkinci öykü metninde ise yine zamanla olay arasındaki bağlantı bir günlük zaman diliminde yaşanmıştır. Ayşe'nin karlı bir günde gördüğü dışarıya terk edilmiş muhabbet kuşunu eve almak istemesi, annesinin bu duruma izin vermemesi ve bunun sonucunda dedesinden yardım istemesi şeklinde olay-zaman bağlantısı sağlanmıştır. Ayşe oluşturduğu her iki öykü metninde de zamanla karakter

arasında bağlantı kurmuştur.

Tablo 38

Bilge'nin Öykü Metnindeki Zaman Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş	√	
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor	√	
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√

Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş	√	
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor	√	
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş	√	

Bilge, oluşturduğu öykü metinlerinde zamanı belirtmiştir. Bu bağlamda oluşturduğu birinci öyküsünde “*Sonbahar*” adını verdiği metnin başlığında zaman ögesini sonbahar mevsimi olarak belirlemiştir. Ancak bu öyküsünde günlük zaman ifadelerine yer verilmemiştir. Öte yandan ikinci öyküsünde ise zaman ögesini günlük zaman ifadesi olan *akşam*, *bugün* şeklinde belirtmiştir. “*Bugün okuldan geldiğimde hemen camın başına oturdum.*” ve “*Annem beni akşam yemeğine çağırıyormuş.*” cümleleri bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Bununla birlikte aynı metinde *gece* ve *sabah* gibi zaman kavramlarını çağrıştıracak kelimelerde kullanılmıştır. “*Sonra ben uykuya daldım. Amcamın anlattıkları rüyama girmişti.*” ve “*Amcam Betülcüğüm burada çok kaldım kahvaltudan sonra Mersin’e döneceğim dedi.*” ifadeleri bu yargıyı desteklemektedir. Ayrıca Bilge’nin birinci öyküsünde yer alan “*çıkışlardı.*”, “*anlamadı.*”, “*şaşkındı.*” örneklerinde de görüldüğü üzere pek çok fiilde bilinen geçmiş zaman ifadeleri kullanılmıştır. Diğer yandan ben diliyle yazdığı ikinci öyküsünde bilinen geçmiş zamanı kullanmıştır. “*Eve geldiğimde odama girdim.*”, “*İlk önce matematik ödevimi yaptım.*”, “*Günlüğüme amcamla alakalı şeyler yazdım.*”, gibi fiillerin öyküde kullanılması bilinen geçmiş zaman kullanımına örnek olarak verilebilir.

Bilge, öykülerinde zamanla olay arasındaki bağlantı kurmayı göz ardı etmemiştir. Bu bağlamda birinci öyküsünde ana karakter Kemal Bey’in, yardımcı karakterlerle olan diyalogunu bir günlük zaman diliminde belirtmiş ve Kemal’in gün içinde yaşadığı olağanüstü olayı anlatmıştır. İkinci öyküsünde ise zaman olay

bağlantısını; ana karakter Bilge'nin karlı bir günde amcası ile yaşadıkları ve bugünün sonrasında amcası ile vedalaşması iki günlük bir zaman diliminde yaşandığı şeklinde belirtmiştir. Ancak birinci öyküsünde zamanla karakter arasında bağlantı kurmazken, ikinci öykü metninde zamanla karakter arasında bağlantı kurmuştur.

Tablo 39

Nida'nın Öykü Metnindeki Zaman Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş	√	
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor		√
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş	√	
Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş	√	
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor	√	
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√

Nida, oluşturduğu birinci öyküde “*Artık güz gelmişti. Okulların açılmasına az bir zaman kalmıştı. Bu gün de yağmurluydu.*” cümleleri ile zaman ögesini “güz” olarak belirlemiştir. Daha sonra zaman daralmasına giderek “*az bir zaman*” ve “*bu gün*” biçimindeki zaman ögeleri ile öyküsünü oluşturmuştur. “*Bu günde yağmurluydu.*” ifadesi ile öykünün mevcut anlatı zamanının bir gün olduğu görülmektedir. Nida, zaman ögesi olarak kullandığı “güz” kavramını öyküsünün giriş bölümünde belirttiği gibi gelişme bölümünde de belirtmiştir. “*Güz gelince okullar açıldığı için okul eşyaları ile konuşmaya geldik dediler.*” ifadesi bu yargıyı desteklemektedir. Öte yandan ikinci öyküsünde “*Benim bir serçem var. Her kış bizim evin önündeki çalılara yuva yapar.*” cümlesi ile zaman ögesini “kış” mevsimi olarak belirlemiştir. Öyküde zaman kavramı sadece giriş bölümünde “*Benim bir serçem var. Her kış bizim evin önündeki çalılara yuva yapar. Orada kış boyunca yaşar.*” ifadeleri ile belirtmiştir. Bununla birlikte Nida, birinci öyküsünde bilinen geçmiş zamanı kullanmıştır. “*girdim.*”, “*oturdum.*”, “*şaşırdım.*”, “*sordum.*” gibi fiillerin öyküde kullanılması bu duruma örnek olarak verilebilir. İkinci öyküsünü ise ben diliyle yazmış ve giriş bölümünde “*yapar.*”, “*yaşar.*” gibi fiillerde geniş zaman ifadelerini kullanmıştır. Ancak öykünün diğer

bölümlerinde “başladı.”, “düşündüm.”, “bulamadım.” gibi fiillerde ise bilinen geçmiş zaman ifadelerine yer vermiştir.

Diğer yandan Nida, öykülerinde zamanla olay arasında bağlantı kurmayı da ihmal etmemiştir. Bu durumu birinci öyküsünde, okul için aldığı eşyalarla konuşmasını dar bir zaman diliminde belirtmiştir. İkinci öykü metninde ise ana olay Ela'nın çalılara gelen kuşu incelemesi geniş bir zaman diliminde kaleme alınmıştır. Bu durum “Onu görünce kulaklarının niye olmadığını düşünürüm. Ama artık büyüdüm. Kuşların da kulaklarının olduğunu biliyorum. Ama nerelerinde ve nasıl olduğunu bilmiyorum. Bunun için serçemi incelemeye karar verdim.” biçimindeki ifadelerden anlaşılmaktadır. Bununla birlikte Nida öykülerinde zamanla karakterler arasında herhangi bir bağlantı kurmamıştır.

Tablo 40

Ömer'in Öykü Metnindeki Zaman Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş	√	
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor	√	
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√
Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş		√
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor		√
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş		√
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√

Ömer, her iki öyküsünde de zaman ögesini kullanmıştır. Birinci öyküsünde zaman ögesini geleneksel anlatım içinde belirsiz bir zaman olarak ifade etmiştir. “Bir zamanlar bir çocuk varmış.” cümlesi bu yargıyı desteklemektedir. İkinci öyküsünde ise kış mevsimini çağrıştıracak ifadelerle yer vermiştir. “Karlı bir zamandı dışarıda bir kuş görmüştüm. Soğuktan titriyordu.” cümleleri buna örnek olarak verilebilir. Diğer yandan Ömer, öykülerini öğrenilen geçmiş zaman kullanılarak yazmış ve birinci metinde “varmış.”, “çıkarmazmış.”, “görmüş.”, “gülmüşler.”, ikinci metinde ise “Babasına bunu bahsetmiş.”, “Ve babası kuşlarla ilgili bir şiir yazmasını istemiş.”, “O da kabul etmiş.” gibi fiilleri kullanmıştır. Bununla birlikte Ömer, her iki öyküsünde de olayla zaman ve zamanla karakter arasında herhangi bir bağlantı kurmamıştır.

Tablo 41

Burak'ın Öykü Metnindeki Zaman Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş	√	
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor	√	
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√
Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş	√	
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor	√	
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş		√
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√

Burak, öykü metinlerinde zaman ögesini belirtmiştir. Bu bağlamda birinci öykü metninin mevcut anlatı zamanını bir gün, ikinci öykü metninin mevcut anlatı zamanını da üç gün olarak belirlemiştir. Birinci öyküde *gece* ve *sabah*, ikinci öyküde zaman ögesi *gün* olarak belirtmiştir. Bu durum birinci metinde “*Gece olmuş uyumuşlar ve sabah olmuş kalkmışlar.*”, ikinci metinde “*Bir gün bir kız varmış.*” cümlesi ile ifade edilmiştir. Ayrıca her iki öyküde öğrenilen geçmiş zaman kullanılarak yazılmış ve “*çıkılmışlar.*”, “*canlanmışlar.*”, “*başlamış.*”, “*severmiş*”, “*yağyormuş*”, “*gelmiş*”, “*konusmuşlar*” gibi fiiller kullanılmıştır.

Burak birinci öyküsünde zamanla olay arasındaki bağlantıyı ana karakterin dışarıda oynayan çocukları görünce hayal kurmaya başlaması ve garip şeyler görmesini bir günlük zaman diliminde anlatmıştır. İkinci öyküde ise zaman olay bağlantısına yer vermemiştir. Öte yandan her iki öyküde de zamanla karakterler arasında bağlantı kurmamıştır.

Tablo 42

Binnur'un Öykü Metnindeki Zaman Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş	√	
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor	√	
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√

Tablo 42 (devam)

Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş	√	
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor	√	
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş	√	

Binnur'un, her iki öykü metninde anlatı zamanı bir gündür. Bu bağlamda birinci metinde “*Bir gün rüyamda yağmur taneleri canlandı.*” ifadesi ve ikinci metindeki “*Karlı ve soğuk bir gündü.*” cümlesi bu yargıya örnek olarak gösterilebilir. Bununla birlikte ben diliyle yazılan birinci öykünün giriş bölümünde “*severim.*”, “*uyurum.*”, “*oynarız.*” gibi fiillerde geniş zaman ifadeleri kullandığı görülmektedir. Ayrıca aynı öykünün diğer bölümlerinde “*canlandı.*”, “*uyandım.*”, “*gittim.*” gibi fiillerde ise bilinen geçmiş zaman ifadelerine yer vermiştir. İkinci öyküsünü ise bilinen geçmiş zaman kullanılarak yazmış ve “*Kuş buna çok sevindi.*”, “*Karşısındaki tekli koltuğa oturdu.*”, “*Doktor Zeynep'e kulak damlası verdi.*” gibi fiilleri kullanılmıştır.

Binnur, birinci öyküsünde rüyasında eşyalarla konuştuğunu görmüştür. Bu durum Binnur'un zamanla olay arasında bağlantı kurduğuna örnek olarak gösterilebilir. Binnur'un ikinci öyküsünde ana karakter olan Zeynep'in soğuk bir günde kulağının ağrması ve bunun sonucunda doktora gidip tedavi olması anlatılmaktadır. Bu yargıya göre ikinci öyküsünde de zamanla olay arasında bağlantı kurduğu görülmektedir. Ayrıca Binnur, birinci öyküde zamanla karakter arasında bağlantı kurmamıştır. Ancak ikinci öyküde “*Karlı ve soğuk bir gündü.*”, “*Kulağı ağrıyaya, uğuldamaya başlamıştı.*”, “*Doktor Zeynep'e kulak damlası verdi.*” biçimindeki cümleler zamanla karakter arasında bağlantı kurulduğuna örnek olarak gösterilebilir.

Tablo 43

Kazım'ın Öykü Metnindeki Zaman Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş	√	
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor	√	
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√

Tablo 43 (devam)

Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş	√	
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor	√	
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş		√
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√

Kazım, öykülerinde zamanı belirtmiştir. Bu bağlamda her iki öykünün de mevcut anlatı zamanı bir gündür. Bu yargı birinci öyküsünde “*Bir gün yağmur yağıyordu.*” ifadesi, ikinci öyküsünde ise “*Bir gün tatilde camdan bakarken bir kuş gördüm.*” ifadesi ile belirtilmiştir. Ayrıca her iki öyküsünü de bilinen geçmiş zaman kullanılarak yazmıştır. Birinci öyküsünde “*duydum.*”, “*girdim.*”, “*yağıyordu.*” gibi fiilleri, ikinci öyküsünde ise “*geldi.*”, “*oturduğum.*”, “*anlattı.*” gibi fiilleri kullanmıştır.

Kazım birinci metinde içinde bulunduğu günde eşyalarla konuşmuştur. Buna göre zamanla olay arasında bağlantı kurulduğu söylenebilir. Ancak ikinci metinde olayla zaman arasında bağlantı kurmamıştır. Ayrıca her iki öykü metninde de zamanla karakter arasında bağlantı kurmadığı görülmektedir.

Ceyda oluşturduğu her iki öykü metninde de zaman ögesini kullanmamıştır. Diğer taraftan öykülerini hâber kipinin şimdiki zaman ifadelerini kullanılarak yazmış ve birinci metinde “*yağıyor.*”, “*düşünüyor.*”, “*tanışıyor.*”, ikinci metinde “*bakıyor.*”, “*istiyor.*” gibi fiilleri kullanılmıştır. Görüldüğü gibi Ceyda her iki öyküsünde de olayları içinde bulunduğu zamanı düşünerek kaleme almıştır. Diğer taraftan her iki öykü metninde de zamanla olay ve zamanla karakter arasında herhangi bir bağlantı kurmamıştır.

Tablo 44

Ceyda'nın Öykü Metnindeki Zaman Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş		√
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor		√
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş		√
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√

Tablo 44(devam)

Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş		√
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor		√
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş		√
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√

Tablo 45

Defne'nin Öykü Metnindeki Zaman Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş		√
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor		√
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş		√
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√
Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş	√	
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor	√	
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş	√	

Defne, oluşturduğu birinci öykü metninde zaman kavramına değinmemiştir. Ancak ikinci öykü metnini bir kaç günlük zaman diliminde kaleme almıştır. “*Karlı bir sabahı.*” ve “*Kulağım bir kaç güne iyleşti.*” biçimindeki anlatım bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca aynı metinde kış, o gün, ertesi gün, bir kaç gün gibi zaman kavramlarını çağrıştıracak kelimeleri de kullanılmıştır. Diğer taraftan her iki öykü metnini de bilinen geçmiş zaman ifadelerini kullanarak yazmıştır. Bu yargıyı birinci metinde “*girdi.*”, “*vardı.*”, “*duydum.*”, ikinci metinde ise “*bembeyazdı.*”, “*çıktım.*”, “*aldık.*” gibi fiilleri kullanarak desteklemiştir.

Öte yandan birinci öyküsünde zamanla olay ve zamanla karakter arasında bağlantı kurmamıştır. Ancak ikinci öyküsünde ana karakter Zeynep’in günlük almak için rüzgarlı bir günde evden dışarı çıkması ve bunun sonucunda kulağının ağrması sonucu doktora gidip tedavi olması zamanla olay ve zamanla karakter arasında bağlantı kurulduğunu göstermektedir. “*Babamın tanıdığı arkadaşından*

güzel mi güzel bir günlük aldık. Ve sonunda eve geldik. Ama ben çok üşümüştüm çünkü hava rüzgarlıydı. Kulağım o gün çok acıdı. Ertesi gün kulağım geçmedi. Bu yüzden doktora gittik.” biçimindeki anlatım bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

Tablo 46

Kerem'in Öykü Metnindeki Zaman Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş	√	
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor	√	
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş	√	
Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş	√	
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor	√	
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş	√	

Kerem'in, oluşturduğu birinci öykü metninin anlatı zamanı bir gündür. Öyküsünde zaman ögesini “*sabah*” olarak belirtilmiştir. “*Yağmurlu bir sabahı.*” cümlesi buna örnek olarak gösterilebilir. İkinci öykü metninin geniş zamanda yazmıştır. Bu öyküsüne bir cumartesi günü ile başlayıp okulların tatil olduğu zamana kadar devam etmiştir. “*Bir cumartesi günü kar yağıyordu.*”, “*Ertesi gün okula gittim.*”, “*Yaz tatilinde bisiklet sürmeyi öğrendim*” cümleleri bu yargıyı desteklemektedir. Öyküde zaman ögelerini “*cumartesi, yıl sonu, saat 12:00, ertesi gün, günlerim, o gün, günlerden bir gün, bir gün, yaz tatili*” olarak belirtilmiştir. “*Bir gün kendi kendime birşeyler düşünüyordum.*”, “*Ben de o günden sonra çok temiz oldum.*” gibi cümleler bu yargıya örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca Kerem görselde yer alan saat resmini de öykü metninde kullanarak zaman kavramına değinmiştir. “*Günlerden bir gün ödevlerimi yapmaya odama girdim. Saat 12:00'ı gösteriyordu.*” cümlesi bu yargıya örnek olarak verilebilir. Bununla birlikte her iki öyküyü de bilinen geçmiş zaman kullanılarak yazmıştır. Birinci öyküsünde “*sabahı.*”, “*yaptı.*”, “*duydu.*”, ikinci öyküsünde ise “*bakıyordum.*”, “*üşüyordu.*”, “*verdim.*” gibi filleri kullanmıştır.

Öte yandan birinci öyküsündeki olay, ana karakterin dışarıda oynayan

çocukları görünce hayal kurmaya başlaması ve yağmur taneleri ile eşyalarla olan diyalogu bir günlük zaman diliminde olup bitmiştir. Bu durum zamanla olay arasında bağlantı kurulduğunu göstermektedir. İkinci öyküde ise zamanla olay arasındaki bağlantı, ana karakterin ödevlerini zamanında yapması ve sınavlarına iyi çalışması, hep iyi not alması sonucunda babasından bir hediye kazanması şeklinde ifade edilmektedir. Diğer taraftan her iki öyküde de zamanla karakter arasında bağlantı kurulmuştur. “*Burak sabah kalktı. Üstünü değiştirdi. Kahvaltı yaptı. Dişlerini fırçaladı.*” ifadeleri ile bu durumu birinci öyküde belirtmiştir. İkinci öyküsünde ise “*Babam şöyle dedi. Ödevlerini zamanında yap ve sınavlarına iyi çalış sınavlardan hep iyi not alırsan sana bir hediye alırım dedi.*” ve “*Ödevlerimi hep yaptım yıl sonu gelmişti. Karnemi aldım. Hepsi beşti. Eve gittiğimde ilk babama söyledim. Babam çok sevindi. Bana hediye olarak bisiklet aldı.*” cümleleri bu yargıyı desteklemektedir.

Tablo 47

Emine'nin Öykü Metnindeki Zaman Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş	√	
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor		√
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş	√	
Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş	√	
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor	√	
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√

Emine, her iki öyküsünde de zaman ögesini kullanmıştır. Birinci öyküsünde “*O gün yağmurlu bir gündü.*” cümlesi ile zaman ögesini “*O gün*” olarak belirtmiştir. Ayrıca Emine, bu öyküsünde zaman ögelerini metnin çeşitli bölümlerinde kullanmıştır. “*Bir süre konuşular.*”, “*Bir anda canlandılar.*” ifadeleri bu yargıyı desteklemektedir. İkinci öyküsünde ise “*Karlı bir kış gününde belki bir kuş görürüm diye pencereyi açıp baktım.*” cümlesi ile zaman ögesini “*karlı bir gün*” olarak belirtmiştir. Yine birinci öyküsünde olduğu gibi zaman ögelerini metnin çeşitli bölümlerinde kullanmıştır. “*Akşam oldu o şaşkınlık hâla*

bendeydi.” “*Sabah oldu.*” ifadeleri bu yargıya örnek olarak gösterilebilir. Emine ben diliyle yazdığı öykülerinde bilinen geçmiş zaman kullanılmıştır. Birinci metinde “*girdim.*”, “*oturдум.*”, “*çıktım.*”, “*dinledim.*”, ikinci metinde ise “*sordum.*”, “*gülümsedim.*”, “*yatacaktım.*”, “*anlamadım.*” gibi fiillerin öyküde kullanılması bu duruma örnek olarak verilebilir.

Bununla birlikte Emine'nin her iki öyküsünde de zamanla olay arasında bağlantı kurduğu görülmektedir. Bu durum birinci öyküde ana karakter Halil'in hayal kurması ve bunun sonucunda eşyalarla konuşmasıdır. Bu bağlamda olay bir günlük zaman diliminde geçmektedir. İkinci öyküde ise olay, ana karakter Leyla'nın gördüğü kuşun kulaklarının nerede olduğunu merak etmesi ve bunu araştırmasıdır. Buradaki olay iki günlük bir zaman diliminde geçmektedir. Öte yandan birinci öyküde zamanla karakter arasında bağlantı kurulmuştur. Öyle ki, Emine olayın devamlılığına da vurgu yapmaktadır. “*O günden sonra hep böyle hayaller kurdum.*” biçimindeki anlatım buna örnek olarak verilebilir. Ancak ikinci öyküsünde zamanla karakter arasında bağlantı kurmamıştır.

Tablo 48

Ahmet'in Öykü Metnindeki Zaman Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş	√	
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor	√	
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√
Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş		√
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor		√
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş		√
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√

Ahmet, birinci öyküsünde zaman ögesini “*yaz*” mevsimi olarak belirlemiştir “*Bir yaz günüydü. Yaz yağmuru yağıyordu.*” cümleleri bu duruma örnek olarak verilebilir. İkinci öyküsünde ise zaman kavramını metnin hiçbir bölümde belirtmemiştir. Diğer taraftan Ahmet, her iki öyküsünü de bilinen geçmiş zaman kullanarak yazmıştır. Bu durumu birinci öyküde “*girdi.*” “*dedi.*” “*sordu.*”, ikinci öyküde ise “*dedim.*” “*baktım.*” “*yazdım.*” gibi kullandığı fiillerle belirtmiştir.

Ahmet birinci öyküsünde zamanla olay arasında bağlantı kurmayı ihmal etmemiştir. Bu durumu ana karakter Ömer'in dışarıya çıkmak istemesi ama annesinin izin vermemesi ve bunun sonucunda evde kalıp hayal kurması şeklinde ifade etmiştir. Kurduğu hayalde eşyalarla konuşmasını bir günlük zaman diliminde ele almıştır. Ancak ikinci metinde zamanla olay arasındaki bağlantıyı göz ardı etmiştir. Bununla birlikte her iki öykü metninde de zamanla karakter arasında herhangi bir bağlantı kurmamıştır.

Tablo 49

Zeynep'in Öykü Metnindeki Zaman Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş	√	
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor	√	
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√
Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş	√	
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor	√	
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş	√	

Zeynep oluşturduğu her iki öykü metninde de zaman ögesine yer vermiştir. Öykülerindeki anlatı zamanını bir gün olarak belirlemiştir. Bu bağlamda birinci öyküsündeki “*Bir gün hava çok kararmış.*” ifadesi bu yargıyı desteklemektedir. İkinci öyküsünde ise “*Bir gün dışarı bakarken dalın üstünde bir kuş görmüş.*” ifadesi bu yargıya örnek olarak gösterilebilir. Zeynep her iki öyküsünü de öğrenilen geçmiş zamanı kullanarak yazmış ve birinci metinde “*severmiş.*” “*bağırılmış.*” “ *demiş.*”, ikinci metinde ise “*düşünmüş.*” “*severmiş.*” “*görmüş.*” gibi fiilleri kullanmıştır.

Zeynep birinci öyküsünde içinde bulunduğu günde eşyalarla konuşmuştur. Buna göre zamanla olay arasında bağlantı kurulduğu söylenebilir. “*Bir kış günüyümüş. Elif adında çocuk kış mevsimini çok severmiş. Bir gün dışarı bakarken dalın üstünde bir kuş görmüş. Pencerenin camını açıp alayım mı düşünmüş.*” ifadeleri ile Zeynep'in ikinci öyküsünde olayla zaman arasında bağlantı kurduğu

görülmektedir. Öte yandan birinci öyküde zamanla karakter arasında bağlantı kurulmazken, ikinci öyküde ana karakter Elif'in kış mevsimini sevmesi zamanla karakter arasında bağlantı kurulduğunu göstermektedir. Bu yargı “*Bir kış günüymüş. Elif adında çocuk kış mevsimini çok severmiş.*” cümleleri ile desteklenebilir.

Tablo 50

Neslihan'ın Öykü Metnindeki Zaman Ögesi

Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş	√	
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor	√	
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş	√	
Başlıklar	Evet	Hayır
Zaman belirtilmiş	√	
Zaman sadece bir yerde belirtiliyor	√	
Zamanla olay arasında bağlantı kurulmuş	√	
Zamanla karakterler arasında bağlantı kurulmuş		√

Neslihan oluşturduğu öykülerde zamanı belirtmeyi unutmamıştır. Her iki öyküsünde de anlatı zamanını bir gün olarak belirtmiştir. Bu durum birinci öyküsünde “*Bir gün Ali camı açıp çocuklara bakıyordu.*” ifadesi ile örneklendirilebilir. İkinci öyküsü için “*Bir kış günüydü. Sude okuldan yeni gelmişti.*” cümlesi örnek olarak gösterilebilir. Bununla birlikte Neslihan, her iki öyküsünü de bilinen geçmiş zaman kullanarak yazmıştır. Birinci öyküsünde “*dedi.*” “*girdi.*” “*başladı.*”, ikinci öyküsünde ise “*anlattı.*” “*dedi.*” “*konuştu.*” gibi fiilleri kullanmıştır.

Diğer taraftan öykülerinde zamanla olay arasında bağlantı kurmayı göz ardı etmemiştir. Birinci öyküsünde ana olay, ana karakter Ali'nin kurduğu hayalde eşyalarla konuşmasını bir günlük zaman diliminde kaleme almıştır. İkinci öyküsünde ise ana olay, ana karakter Sude'nin fen öğretmenin verdiği kulak sağlığı ödevini araştırmasını bir gününü kapsayan bir zaman diliminde ifade etmesi şeklinde belirtmiştir. Bu duruma “*Bir kış günüydü. Sude okuldan yeni gelmişti. Fen öğretmeni ona bir ödev vermişti. Ödevin konusu kulak sağlığıydı.*”

biçimindeki cümleler örnek olarak verilebilir. Öte yandan Neslihan oluşturduğu birinci öykü metninde Ali'nin hayalinde oluşturduğu olayı anlatılmış ve zamanla karakter arasında bağlantı kurmuştur. Ancak ikinci öykü metninde ise zamanla karakter arasındaki bağlantıyı kurmayı göz ardı etmiştir.

Öğrencilerin Yazdıkları Öykülerdeki Giriş Bölümüne İlişkin Bulgular

Öğrencilerin yazdıkları öykülerin giriş (serim) bölümleri, metne hangi şekilde başlangıç yapıldığı konusunda değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 51

Araştırmada İncelenen Öykü Metinlerindeki Başlama Şekilleri

Başlama Şekilleri	Doğrudan doğruya başlama	Kahramanın tasviriyle Başlama	Mekân Tasviriyle Başlama	Açıklamayla Başlama	Diyalogla Başlama
İlter		√			
Ayşe	√				
Bilge	√				
Nida		√			
Ömer			√		
Burak		√			
Binnur			√		
Kazım	√				
Ceyda	√				
Defne			√		
Kerem			√		
Emine	√				
Ahmet			√		
Zeynep	√				
Neslihan	√				
Başlama Şekilleri	Doğrudan doğruya başlama	Kahramanın tasviriyle Başlama	Mekân Tasviriyle Başlama	Açıklamayla Başlama	Diyalogla Başlama
İlter			√		
Ayşe			√		
Bilge			√		
Nida	√				
Ömer	√				
Burak		√			
Binnur		√			
Kazım			√		
Ceyda			√		
Defne			√		
Kerem			√		
Emine			√		
Ahmet			√		
Zeynep		√			
Neslihan			√		

Tablo 51 incelendiğinde öğrencilerin oluşturduğu öykülerin 9'unda metne doğrudan doğruya, 6'sında kahraman tasviriyle, 15'inde de mekân tasviriyle başladığı görülmektedir. Burak'ın oluşturduğu her iki öykü metninde de başlama

şeklinin kahraman tasviriyle yapıldığı görülmüştür. Öte yandan oluşturdukları her iki öykü metnine de mekân tasviriyle başlayanların Defne, Kerem ve Ahmet olduğu görülmüştür. Bununla birlikte diğer katılımcıların oluşturdukları öykülerin başlama şekillerinde farklılık olduğu da tespit edilmiştir. Katılımcıların oluşturdukları öykü metinlerine diyalogla ya da açıklayıcı bir anlatımla başlamadıkları da tespit edilmiştir. Bu bağlamda katılımcıların öykü metinlerine başlama şekilleri aşağıda ayrıntıları ile verilmiştir.

İlter'in birinci öykü metnine kahraman tasviriyle başladığı görülmektedir. Bu duruma *"Feyza diye bir kız varmış. Bu Feyza diye kız çok çalışkanmış."* biçimindeki cümleler örnek olarak gösterilebilir. Oluşturduğu ikinci öykü metninde ise başlama şeklinin mekân tasviri ile yapıldığı görülmektedir. *"Ben Emre. Bir gün yağmur yağarken ben evdeydim. Dışarıda oynayan çocukları görüyordum."* cümleleri bu yargıyı desteklemektedir.

Ayşe'nin oluşturduğu birinci öykü metnine doğrudan doğruya başladığı görülmektedir. *"Bir gün camdan bakarken ağacın dalında duran bir muhabbet kuşu gördüm. Onun için çok acıdım. Çünkü kar yağıyordu."* biçimindeki anlatım buna örnek gösterilebilir. Diğer taraftan ikinci öykü metnine mekân tasviriyle yaptığı görülmektedir. Bu duruma *"Bir gün Ali uykusunda arkadaşları oynuyor. Ali ise onlara pencereden bakıyordu."* biçimindeki öyküleştirmeye örnek olarak verilebilir.

Bilge'nin birinci öykü metninde *"Bugün okuldan geldim hemen camın başına oturdum. Çok güzel kar yağıyordu. Annem beni akşam yemeğine çağırıyormuş."* cümleleri ile öyküsüne doğrudan doğruya bir başlangıç yaptığı görülmektedir. Oluşturduğu diğer öykü metninde ise mekân tasviri ile başladığı görülmektedir. Bu durum *"Yağmur yağıyordu. Çocuklar dışarı çıkmışlardı."* ifadeleri ile örneklendirilebilir.

Nida birinci öyküsüne kahraman tasviriyle başlamış ve bu durumu *"Merhaba! Ben Ela. Benim bir serçem var."* cümleleriyle belirtmiştir. Diğer öykü metnine ise doğrudan doğruya bir başlangıç yaptığı görülmektedir. *"Artık güz gelmişti. Okulların açılmasına az bir zaman kalmıştı."* biçimindeki anlatım bu yargıyı desteklemektedir.

Ömer'in öykü metinlerinin birincisine mekân tasviri ile ikincisine ise

doğrudan doğruya başladığı görülmektedir. “*Karlı bir zamandı. Dışarıda bir kuş görmüştüm.*” biçimindeki cümleler mekân tasviri ile başlamaya örnek olarak verilebilir. Diğer yandan “*Bir zamanlar bir çocuk varmış. Annesi bu çocuğu hiç dışarı çıkarmazmış.*” cümleleri de öyküye doğrudan doğruya başlama şekline kanıt olarak gösterilebilir.

Burak’ın her iki öykü metnine de kahraman tasviriyle başladığı görülmektedir. Birinci öykü metnindeki “*Bir gün bir kız varmış ve iyi yürekli ve kuşları çok seviyormuş.*” cümlesi ile ikinci metindeki “*2 kız varmış ve 1 erkek*” cümlesi bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

Binnur’un birinci öykü metnine mekân, ikinci öykü metnine ise kahraman tasviri ile başladığı görülmektedir. Mekân tasviri ile başlamaya “*Zeynep, pencereden dışarı baktı. Karlı ve soğuk bir gündü. Pencerenin önündeki ağaçta kuş vardı.*” biçimindeki öyküleştirme, kahraman tasviri ile başlamaya da “*Ben yağmurlu günleri çok severim. Camdan gelen yağmurun sesiyle uyurum.*” biçimindeki anlatım örnek olarak gösterilebilir.

Kazım’ın birinci öykü metnine doğrudan doğruya bir başlangıç yaptığı görülmüştür. Bu yargı “*Birgün camdan bakarken bir kuş gördüm. O anda dedem geldi ve gel otur dedi.*” cümlelerinden anlaşılmaktadır. İkinci öykü metnine ise mekân tasviriyle başladığı “*Bir gün yağmur yağıyordu. Ben de camdan yoldan geçenlere bakıyordum.*” cümleleri ile görülmektedir.

Ceyda birinci öyküsünde “*Kız kuşa gülümsüyordu onun ne yaptığına bakıyor. Kuş onu çok sevmeye başlıyor.*” ifadeleri ile metne doğrudan doğruya başlangıç yaptığını göstermektedir. İkinci öykü metnine ise mekân tasviri ile başladığı görülmektedir. “*Çocuk pencereyi açıp, şemsiyeli çocuklara bakıyor ve ağaç var. Yağmur yağıyor.*” biçimindeki anlatım bu yargıyı desteklemektedir.

Defne oluşturduğu her iki öyküye de mekân tasviri ile başlamıştır. Birinci öyküdeki “*Karlı bir sabahtı. Ağaçlar evin çatısı yerler kısacası her yer bembeyazdı.*”, ikinci öyküdeki “*Deniz, arkadaşları dışardayken evde bekliyordu. Yağmurlu havada oynayan arkadaşları eyleneşmiş gibi gözüküyordu.*” cümleleri metne mekân tasviri ile başladığına kanıt olarak gösterilebilir.

Kerem’in de mekân tasviri ile öykülerine başladığı görülmüştür. Birinci öyküsündeki “*Bir cumartesi günü kar yağıyordu. Ben camdan bakıyordum.*”

Evimizin önünde bir ağaç vardı.”, ikinci öykü metnindeki *“Yağmurlu bir sabahı. Burak sabah kalktı üstünü değiştirdi.”* ifadeler bu yargıyı desteklemektedir.

Emine’nin birinci öykü metnine doğrudan doğruya başlangıç yaptığı tespit edilmiştir. Bu durum *“Merhaba! Ben Leyla. Öykümüz başlıyor.”* biçimindeki ifadesinden anlaşılabilir. İkinci öykü metninin başlangıcını ise mekân tasviri ile yaptığı görülmektedir. *“O gün yağmurlu bir gündü. Dışarı çıkmak istiyordum. Çocuklar dışarıda geziyordu.”* cümleleri bu yargıyı desteklemektedir.

Ahmet’in oluşturduğu her iki öykü metnine de mekân tasviri ile başladığı görülmüştür. Birinci öyküsindeki *“Bugün hava da kar yağıyordu. Bende pencerenin başında bakıyordum havanın soğuk olduğunu anladım.”* ve ikinci öyküsindeki *“Bir yaz günüydü yaz yağmuru yağıyordu. Enes camdan dışarı baktı.”* cümleleri buna kanıt olarak gösterilebilir.

Zeynep’in birinci öyküsünün başlama şeklinin doğrudan doğruya olduğu görülmektedir. Bu durum *“Bir kış günüymüş. Elif adında bir çocuk kış mevsimini çok severmiş.”* cümlelerinden anlaşılmaktadır. İkinci metinde ise öyküye başlama şeklinin kahraman tasviri ile yapıldığı görülmektedir. *“Osman adında bu çocuk yağmuru çok severmiş.”* biçimindeki öyküleştirme bu yargıya örnek olarak gösterilebilir.

Neslihan’ın da birinci öyküye başlama şeklinin doğrudan doğruya olduğu görülmektedir. *“Bir kış günüydü. Sude okuldan yeni gelmişti. Fen öğretmeni ona bir ödev vermişti.”* şeklindeki anlatım bu duruma örnek olarak verilebilir. İkinci öykü metninin başlama şeklinin mekân tasviri ile olduğu görülmektedir. Bu yargıya *“Birgün Ali camı açıp çocuklara bakıyordu. O günde yağmur yağıyordu.”* biçimindeki cümleler örnek olarak verilebilir.

Öğrencilerin Yazdıkları Öykü Metinlerindeki Olay Örgüsünü Başlatma Noktasına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin yazdıkları öykülerdeki olay örgüsünün hangi şekillerde başlatıldığıнын yanında olay örgüsünü başlatma noktaları da değerlendirilmiştir. İncelenen öykülerdeki olay örgülerini başlatma noktalarına ilişkin veriler aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo 52

Araştırmada İncelenen Öykü Metinlerindeki Olay Örgüsünü Başlatma Noktaları

Başlama Şekilleri	Olayın Başından Başlama	Olayın Ortasından Başlama	Olayın Sonundan Başlama
İlter	√		
Ayşe			√
Bilge			√
Nida	√		
Ömer	√		
Burak	√		
Binnur			√
Kazım			√
Ceyda			√
Defne	√		
Kerem	√		
Emine	√		
Ahmet	√		
Zeynep	√		
Neslihan	√		
Başlama Şekilleri	Olayın Başından Başlama	Olayın Ortasından Başlama	Olayın Sonundan Başlama
İlter	√		
Ayşe			√
Bilge			√
Nida	√		
Ömer	√		
Burak	√		
Binnur			√
Kazım	√		
Ceyda			√
Defne			√
Kerem	√		
Emine	√		
Ahmet	√		
Zeynep	√		
Neslihan			√

Tablo 52’de görüldüğü gibi öğrencilerin oluşturduğu öykü metnlerinin olay örgüsünü başlatma noktalarının, 19’unda olayın başından, 11’inde ise olayın ortasından itibaren kurgulandığı görülmüştür. Katılımcıların oluşturdukları öykü metnlerinin olay örgüsüne, olayın sonundan başlamayı tercih etmedikleri görülmüştür. Katılımcıların büyük bir çoğunluğunun, oluşturduğu her iki öykü metnlerinde de olay örgüsünü ya başından ya da ortasından başlattığı görülmüştür. Ancak Kazım, Defne ve Neslihan’ın oluşturdukları iki öykü metninde de olayları farklı başlattıkları görülmüştür. Bu bağlamda katılımcıların öykü metnilerindeki olay örgüsünü başlatma noktaları aşağıda ayrıntıları ile verilmiştir.

İlter’in oluşturduğu her iki öykü metninde de olay örgüsünün olayın başından itibaren kurgulandığı görülmüştür. Bu metinlerin birincisinde olay

örgüsünü “*Bir varmışbir yokmuş. Evvel zaman içinde kalbur zaman içinde. Feyza diye bir kız varmış. Bu Feyza diye kız çok çalışkanmış. Bir gün evinin camından dışarı bakıyormuş.*” cümleleriyle belirtilmiştir. İkinci öykü metninde de olay örgüsüne olayın başından başladığı görülmektedir. Bu durum “*Ben Emre. Bir gün yağmur yağarken ben evdeydim. Dışarıda oynayan çocukları görüyordum. Üzüliyordum. Çünkü cezalıydım. Cezalı olmamın nedeni dün oyun oynarken zamanı unutmuşum.*” ifadeleri ile örneklendirilebilir.

Ayşe'nin, birinci öykü metninin olay örgüsünü olayın ortasından bir başlangıç yaparak kurguladığı görülmektedir. “*Bir gün camdan bakarken ağacın dalında duran muhabbet kuşu gördüm. Onun için çok acıdım çünkü kar yağıyordu. Onu alamadım çünkü Annem izin vermedi.*” cümleleri bu yargıyı desteklemektedir. İkinci öykü metninde de olay örgüsüne olayın ortasından başladığı görülmektedir. “*Bir gün Ali uykusunda arkadaşları oynuyor. Ali ise onlara pencereden bakıyordu. Sonra Ali içeri girmiş.*” biçimindeki anlatım buna örnek olarak gösterilebilir.

Bilge'nin, oluşturduğu birinci öykü metninin olay örgüsüne olayın ortasından başlangıç yaptığı görülmektedir. Bu yargı “*Bugün okuldan geldiğimde hemen camın başına oturdum. Çok güzel kar yağıyordu. Annem akşam yemeğine çağırıyormuş ama kar yaşına öyle dalmışım ki duymamışım.*” ifadeleri ile örneklendirilebilir. Diğer öykünün olay örgüsünün de olayın ortasından başladığı görülmektedir. “*Yağmur yağıyordu. Çocuklar dışarı çıkmışlardı.*” biçimindeki anlatım bu yargıyı desteklemektedir.

Nida'nın birinci öykünün olay örgüsüne olayın başından başladığı tespit edilmiştir. “*Merhaba. Ben Ela. Benim bir serçem var. Her kış bizim evin önündeki çalılıklara yuva yapar. Orada kış boyunca yaşar.*” şeklindeki anlatım buna örnek olarak verilebilir. Yine ikinci öyküsünün olay örgüsüne de olayın başından başlangıç yaptığı görülmektedir. “*Artık güz gelmişti. Okulları açılmasına az bir zaman kalmıştı. Bu gün de yağmurluydu.*” cümleleriyle bu durum belirtilmiştir.

Ömer'in, oluşturduğu birinci öyküsünün olay örgüsünü olayın başından itibaren kurguladığı görülmüştür. Bu durum “*Karlı bir zamandı dışarıda bir kuş görmüştüm. Soğuktan titriyordu.*” cümlelerinden anlaşılmaktadır. Bununla birlikte ikinci öyküsünün olay örgüsüne de olayın başından itibaren başlangıç yaptığı

görülmektedir. “*Bir zamanlar bir çocuk varmış. Annesi bu çocuğu hiç dışarı çıkarmazmış.*” biçimindeki anlatım bu yargıyı desteklemektedir.

Burak’ın oluşturduğu her iki öykü metninde de, olay örgüsüne olayın başından başladığı görülmektedir. Bu durum birinci öyküde “*Bir gün bir kız varmış ve iyi yürekli ve kuşları çok severmiş.*”, ikinci öyküde ise “*2 kız varmış ve 1 erkek yağmur çok ve gece olmuş ve sabah olmuş kalkmışlar.*” cümleleri ile ifade edilmiştir.

Binnur’un birinci öyküsündeki “*Zeynep, pencerden dışarı baktı. Karlı ve soğuk bir gündü. Penceresinin önündeki ağaçta kuş vardı. Onu iyice besledi ve karnını doyurdu.*” cümleleri, olay örgüsüne olayın ortasından başladığını göstermektedir. Diğer yandan ikinci öyküsünün olay örgüsünü de olayın ortasından kurguladığı tespit edilmiştir. “*Ben yağmurlu günleri çok severim. Camdan gelen yağmurun sesiyle uyurum. Arkadaşlarımla dışarı çıkıp oyunlar oynarız.*” ifadeleri ile buna örnek gösterilebilir.

Kazım’ın birinci öyküsünün olay örgüsünü olayın başından başlattığı görülmektedir. “*Bir gün tatilde camdan bakarken bir kuş gördüm. O anda dedem geldi ve gel otur dedi. Bende oturdum.*” biçimindeki anlatım buna örnek olarak verilebilir. İkinci öykü metninde ise olay örgüsüne olayın ortasından başladığı görülmektedir. Bu durumu “*Bir gün yağmur yağıyordu. Ben de camdan yoldan geçenleri izliyordum. Sonra içeri girdim.*” cümleleriyle belirtmiştir.

Ceyda’nın birinci öyküsündeki “*Kız kuşa gülümseyerek onun ne yaptığına bakıyor. Kuş onu çok sevmeye başlıyor. Üşüyor. Kız onu almak istiyor.*” cümleleriyle olay örgüsüne olayın ortasından başladığı görülmektedir. Diğer taraftan ikinci öyküsünün de olay örgüsüne olayın ortasından başladığı görülmektedir. “*Çocuk pencereyi açıp şemsiyeli çocuklara bakıyor ve ağaç var. Yağmur yağıyor.*” biçimindeki öyküleştirmeye buna kanıt olarak gösterilebilir.

Defne’nin birinci öyküsünde, olay örgüsüne olayın başından başladığı görülmektedir. Bu durum “*Karlı bir sabahtı. Ağaçlar eclelerin çatısı yerler kısacası her yer bembeyazdı. Ben de kışı çok seviyorum.*” cümlelerinden anlaşılmaktadır. Öte yandan ikinci öykü metninde olayın ortasından başladığı görülmektedir. “*Deniz, arkadaşları dışardayken evde bekliyordu. Yağmurlu havada oynayan arkadaşları eylemiş gibi gözüküyordu ama Deniz çıkmıyordu.*” biçimindeki

anlatım bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

Kerem'in, oluşturduğu öykülerin her ikisinde de olay örgüsünü olayın başından itibaren kurguladığı görülmektedir. Bu durum birinci öyküsünde *“Bir cumartesi günü kar yağıyordu. Ben camdan bakıyordum. Evimizin önünde bir ağaç vardı. Ağacın dalına bir kuş kondu bana bakıyordu.”*, ikinci öyküsünde ise *“Yağmurlu bir sabahı. Burak sabah kalktı. Üstün değiştirdi. Kahvaltı yaptı. Dışlerini fırçaladı. Arkadaşlarının sesini duydu.”* cümleleriyle belirtilmiştir.

Emine'nin oluşturduğu öykülerin her ikisinde de olay örgüsünü olayın başından itibaren kurguladığı görülmektedir. Birinci öyküsünde *“Merhaba! Ben Leyla. Öykümüz başlıyor. Baylar bayanlar kaydıraktan kayanlar karlı bir kış gününde belki kuş görürüm diye pencereyi açıp baktım.”* cümleleriyle bu durum örneklendirilebilir. İkinci öykü metninde ise *“O gün yağmurlu bir gündü. Dışarı çıkmak istiyordum. Çocuklar dışarıda geziyordu. Pencereyi açtım ve onlara baktım.”* şeklindeki öyküleştirmede bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

Ahmet'in birinci öyküsünün olay örgüsünü olayın başından başlattığı *“Bugün havada kar yağıyordu bende pencerenin başında bekliyordum havanın soğuk olduğunu anladım.”* cümlelerinden görülmektedir. Aynı şekilde ikinci öyküsünün de olay örgüsünü olayın başından başlattığı görülmektedir. Bu durum *“Bir yaz günüydü yaz yağmuru yağıyordu. Enes camdan baktı. Dışarı çıkmak istiyordu ama annesi izin vermiyordu.”* biçimindeki anlatım bu yargıyı desteklemektedir.

Zeynep'in oluşturduğu her iki öykü metninde de, olay örgüsünün olayın başından itibaren kurgulandığı görülmektedir. Bu metinlerin birincisinde olay örgüsünü *“Birkış günüymüş. Elif adında çocuk kış mevsimini çok severmiş. Bir gün dışarı bakarken dalın üstünde bir kuş görmüş.”* cümleleriyle belirtilmiştir. İkinci öykü metninde de olay örgüsüne olayın başından başladığı görülmektedir. Bu durum *“Bir varmış bir yokmuş. Osman adında bu çocuk yağmuru çok severmiş. Bir gün hava çok kararmış.”* ifadeleri ile örneklendirilebilir.

Neslihan'ın birinci öyküsünde, olay örgüsüne olayın başından başladığı görülmektedir. Bu durum *“Bir kış günüydü. Sude okuldan yeni gelmişti. Fen öğretmeni ona bir ödev vermişti. Ödevin konusu kulak sağlığıydı.”* cümlelerinden anlaşılmaktadır. Öte yandan ikinci öykü metninde olayın ortasından başladığı

görülmektedir. “Birgün Ali camı açıp çocuklara bakıyordu. O günde yağmur yağıyordu. Ali dediki A yağmur taneleri sanki canlı gibiydi dedi.” biçimindeki anlatım bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

Öğrencilerin Yazdıkları Öykü Metinlerindeki Gelişme Bölümüne Başlama Biçimlerine İlişkin Bulgular

Çalışmanın bu kısmında, öğrencilerin oluşturdukları öykü metinlerinin gelişme (düğüm) bölümleri; başlatıcı olaya yer verme, ortaya konan soruna çözüm önerileri geliştirme, çözüm için harekete geçme başlıklarına göre değerlendirilmiştir.

Tablo 53

Araştırmada İncelenen Öykü Metinlerindeki Gelişme Ögesi

Başlama Şekilleri		İlter	Ayşe	Bilge	Nida	Ömer	Burak	Binnur	Kazım	Ceyda	Defne	Kerem	Emine	Ahmet	Zeynep	Neslihan
Başlatıcı Olaya Yer Verme	EVET	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
	HAYIR						√	√								
Ortaya Konulan Soruna Çözüm Önerisi Getirme	EVET	√	√		√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
	HAYIR			√			√		√	√				√		
Çözüm İçin Harekete Geçme	EVET	√	√		√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
	HAYIR			√			√	√	√	√				√		
Başlama Şekilleri		İlter	Ayşe	Bilge	Nida	Ömer	Burak	Binnur	Kazım	Ceyda	Defne	Kerem	Emine	Ahmet	Zeynep	Neslihan
Başlatıcı Olaya Yer Verme	EVET	√	√		√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
	HAYIR			√		√	√	√	√	√						
Ortaya Konulan Soruna Çözüm Önerisi Getirme	EVET	√			√								√	√		
	HAYIR		√	√		√	√	√	√	√	√	√			√	√
Çözüm İçin Harekete Geçme	EVET	√			√								√	√		
	HAYIR		√	√		√	√	√	√	√	√	√			√	√

Tablo 53’te görüldüğü gibi öğrencilerin oluşturduğu öykülerin metinlerinin 8’inde başlatıcı olaya yer verilmemişken diğer 22 metinde yer verilmiştir.

Bununla birlikte başlatıcı olaya yer verilen öykü metinlerinin 14'ünde ortaya konulan probleme çözüm önerileri geliştirilerek çözüm için harekete geçilmiştir. Bu bağlamda katılımcıların öykü metinlerindeki gelişme (düğüm) ögesine ait bulgular aşağıda ayrıntıları ile verilmiştir.

İlter'in, birinci öyküsünün gelişme bölümünde *“Bir gün evlerinin camundan dışarı bakıyormuş. Ağaçların yaprakları yok ağaç tamamen kar ile dolmuş. Kuş'ta ağaç'ın üstündeymiş. Feyza o kuş'a acımış.”* cümleleri ile başlatıcı olaya yer verdiği görülmektedir. Oluşturduğu metinde ortaya koyduğu problem için *“Feyza babasını çağırmış. Fırat bey gelmiş. Feyza koltuğa oturmuş. Babası Fırat bey'de koltuğa oturmuştu. Feyza babasına dedi; Babacığım dışarıdaki kuşu içeriye alalım demiş.”* cümleleriyle çözüm önerisi getirdiği görülmektedir. Bununla birlikte *“Fırat bey; Tabikide kızım demiş. Kuşu içeri almış.”* cümleleriyle de çözüm için harekete geçtiği görülmektedir. İkinci öyküsünde ana karakterin eve geç kalması ve bunun sonucunda ceza almasından dolayı evde kalmasına üzülmelerini başlatıcı olay olarak belirlediği görülmektedir. *“Üzülüyordum çünkü cezalıydım. Cezalı olmamın nedeni dün oynarken zamanı unutmuşum. Geç geldim. Bu yüzden cezalıyım.”* şeklindeki anlatım bu yargıyı desteklemektedir. Öyküsünde ortaya konan soruna çözüm önerisi getirdiği ve çözüm için harekete geçtiği de görülmektedir. Ana karakter Emre'nin üzüntüsünü gidermek için iki su damlasının çözüm araması ve bunun sonucunda eşyaları konuşurması çözüm için harekete geçtiğini belirtmektedir. Bu durum *“Bir anda konuşan iki su damlası gördüm. Onları dinledim. Şöyle diyorlardı. Şu çocuğu nasıl sevindirebiliriz? dediğini duydum.”* ve *“Belki evdeki eşyaları canlandırabiliriz. Olabilir. Ama başka şeylerde değiştirebiliriz. Hmm, ama bence eşyaları canlandırırım. Tamam, tamam canlandırırım. Ve o an eşyaları canlandırmışlar.”* biçimindeki öyküleştirmeden anlaşılabilir.

Ayşe'nin, birinci öyküsünün gelişme bölümünde *“Bir gün dışarı bakarken ağacın dalında duran muhabbet kuşu gördüm. Onun için çok acıdım çünkü kar yağıyordu.”* biçimindeki öyküleştirmesiyle başlatıcı olaya yer verdiği görülmektedir. Bu soruna *“Onu alamadım çünkü Annem izin vermiyordu.”* ifadesiyle çözüm önerisi getirdiği görülmektedir. *“Bu konuyu dedemle görüştüm.”* şeklindeki anlatımıyla da sorunun çözümü için harekete geçtiği görülmektedir. İkinci öyküsünün gelişme bölümünde ana karakter Ali'nin hasta olmasını başlatıcı

olay olarak belirlediği ancak ortaya konan bu soruna çözüm önerisi getirmediği ve çözüm için harekete geçmediği görülmektedir. *“Keşke bende arkadaşlarım ile dışarıda oyun oynayabilseydim diye içinden geçirdi. Ama hasta olduğu için çıkamazdı.”* cümleleri bu yargıyı desteklemektedir.

Bilge'nin birinci öyküsünün gelişme bölümünde amcası ile olan diyalogu başlatıcı olay olarak görülmektedir. Bu durum *“Sanırım amcam Mersin'e geri dönüyordu. Amcamın yanına gittiğimde doğru olup olmadığını sordum. Amcam Betülcüğüm burada çok kaldım kahvaltıdan sonra Mersin'e döneceğim dedi.”* ifadesinden anlaşılmaktadır. Ancak öyküsünde belirlediği bu soruna çözüm önerisi getirmediği ve çözüm için de harekete geçmediği görülmektedir. Diğer yandan ikinci öyküsünün gelişme bölümünde herhangi bir başlatıcı olaya yer vermediği tespit edilmiştir. Öyküsünde bir problem belirlemediğinden çözüm önerisi getirmediği ve çözüm için harekete geçmediği de görülmektedir.

Nida'nın birinci öyküsünün gelişme bölümünde olayın kahramanının, serçesinin kulaklarını merak ederek bunu araştırmaya başlaması başlatıcı olaya yer verdiğini göstermektedir. *“Benim bir serçem var. Her kış bizim evin önündeki çalılıklara yuva yapar. Orada kış boyunca yaşar. Onu görünce kulaklarının niye olmadığını düşünürüm.”* biçimindeki cümleler bu yargıyı desteklemektedir. Ayrıca öykü metninde ortaya koyduğu bu soruna çözüm önerisi getirerek çözüm için harekete geçtiği de görülmektedir. *“Kuşların kulaklarının olduğunu biliyorum. Ama nerelerinde ve nasıl olduğunu bilmiyorum. Bunun için serçemi incelemeye karar verdim. Kuşum yine çalılara geldiğinde incelemeye çalıştım.”* ifadelerinden soruna çözüm önerisi getirdiği anlaşılmaktadır. Sorunu çözmek için inceleme yapması ve babasına sorular yönelmesi de çözüm için harekete geçtiğini göstermektedir. *“Babama sorunca bana anlatmaya başladı. Meğersem kuşların kulakları gözlerinin yukarı tarafının arkasına dönük bir yerde tüylerinin altında bir delikmiş.”* cümleleri bu yargıyı desteklemektedir. Bununla birlikte ikinci öykü metninin gelişme bölümünde su damlalarının okul eşyalarıyla konuşmaya gelmesini başlatıcı olay olarak belirlediği görülmektedir. *“Biz iki arkadaşız. Güz gelince okullar açıldığı için okul eşyaları ile konuşmaya geldik dediler.”* ifadeleri bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Okul eşyalarının su damlaları ile okulda ne yapacaklarını konuşmaları öyküde ortaya konulan soruna çözüm önerisi getirdiği ve çözüm için harekete geçtiğini göstermektedir. Bu durum *“Sonra birden okul*

çantam, kitaplarım, kalemim, formam, ayakkabılarım canlanıverdi. Konuşmaya başladılar. Ağzım açık bakıyordm. Hiç bu kadar değişik bir şey görmemitim. Okulda neler yapacaklarından bahsediyorlardı. Damlalarda çocukları ıslatmak istemediklerini söylüyorlardı.” biçimindeki öyküleştirmeden anlaşılabilir.

Ömer’in, birinci öyküsünün gelişme bölümündeki *“Kuşun yeni bir evi olmuştu. Babasına bunu bahsetmiş. Ve babası kuşla ilgili bir şiir yazmasını istemiş.”* cümleleri ile başlatıcı olaya yer verdiği görülmektedir. Öyküsünde belirlediği bu sorun için çözüm önerisi getirdiği ve çözüm için de harekete geçtiği görülmektedir. *“O da kabul etti. Ve en sonunda ne yazacağını buşmuştur. Ve çok güzel bir şiir yazmıştır.”* biçimindeki ifadesi buna örnek olarak verilebilir. Öte yandan ikinci öyküsünde ana karaktere annesi tarafından dışarı çıkmasına izin verilmemesini başlatıcı olay olarak belirlediği görülmüştür. Bu durum *“Bir zamanlar bir çocuk varmış. Annesi bu çocuğu hiç dışarı çıkarmazmış.”* ifadeleri ile örneklendirilebilir. Ancak bu soruna çözüm önerisi getirmediği ve çözüm için harekete geçmediği de tespit edilmiştir.

Burak’ın her iki öykü metninin de gelişme bölümünde herhangi bir başlatıcı olaya yer vermediği görülmektedir. Öykülerinde bir problem belirlemediğinden çözüm önerisi getirmediği ve çözüm için harekete geçmediği de tespit edilmiştir.

Binnur’un birinci öyküsünün gelişme bölümünde, öğretmenin sağlıkla ilgili verdiği ödevi başlatıcı olay olarak belirlediği görülmektedir. Bu durumu *“Öğretmenin verdiği ödevi düşündü. Sağlık ile ilgili bir kompozisyon yazılacaktı.”* cümleleriyle belirtmiştir. Ayrıca ortaya koyduğu soruna çözüm önerisi getirdiği ve çözüm için de harekete geçtiği görülmektedir. *“Düşündü ama bulamadı. İçeride yani misafir odasında babasını gördü. Karşısındaki tekli koltuğa oturdu. Kulağı ağrıyaya, uğuldamaya başlamıştı. Babasına dedi. Babası: Doktora gidelim, dedi. Doktor ona: Kulağına mikroplar girmiş, dedi. Sonra bir resim çıkardı. Bu resimde, kulağına giren mikroplar vardı. Doktor Zeynep’e kulak damlası verdi. Zeynep eve geldiğinde kompozisyona ne yazacağını buldu. Kulakla ilgili bir sürü bilgi yazdı.”* biçimindeki öyküleştirme bu yargıyı desteklemektedir. Bununla birlikte ikinci öykü metninde de başlatıcı olaya yer verdiği görülmektedir. *“Bir gün rüyamda yağmur taneleri canlandı. Birden benden söz etmeye başladılar.”* ifadeleriyle ana karakterin gördüğü rüyayı başlatıcı olay olarak belirlediği tespit edilmiştir. Ancak öykü metninin gelişme bölümünde

belirlenen sorun için çözüm önerisi getirmediği ve çözüm için harekete geçmediği de görülmektedir.

Kazım'ın oluşturduğu her iki öykünün gelişme bölümünde herhangi bir başlatıcı olaya yer vermediği görülmektedir. Öykülerinde bir sorun belirlemediğinden çözüm önerisi getirmediği ve çözüm için harekete geçmediği de görülmektedir.

Ceyda'nın birinci öyküsünün gelişme bölümünde, dışarıda gördüğü kuşu eve almak istemesini başlatıcı olay olarak belirlediği görülmektedir. *“Kuş onu çok sevmeye başlıyor. Üşüyor. Kız onu almak istiyor.”* cümleleri bu yargıyı desteklemektedir. Ancak öyküsünde belirlediği sorun için herhangi bir çözüm önerisi getirmediği ve çözüm için harekete geçmediği de görülmektedir. Öte yandan ikinci öyküsünde ise başlatıcı bir olaya yer vermediği ve buna bağlı olarak sorun için çözüm üretmediği ve harekete geçmediği görülmektedir.

Defne'nin birinci öyküsünde ana kahramanın yazmaya olan ilgisini, buna bağlı olarak da günlük almak için yaşadıklarını başlatıcı olay olarak belirlediği görülmektedir. Bu durum *“Yazmak dedim de aklıma günlük alıp ona günümü yasmak geldi aklıma.”* cümlesiyle belirtilmiştir. Bununla birlikte ortaya koyduğu soruna ana karakterin babasından yardım alarak çözüm önerisi getirdiği görülmektedir. *“Ve bunu babama söylemek istedim. Odamdan çıktım. Oturma odasına geldim. Babamın karşına oturdum. Ve şöyle dedim. Baba ben günlük istiyorum dedim.”* cümleleri bu yargıyı desteklemektedir. Ayrıca sorunun çözümü için harekete geçtiği de görülmektedir. *“Baba ben günlük istiyorum dedim. Babamda bana şöyle dedi. Canım kızım günlük istiyorsan beraber almaya gidelim dedi çok mutlu oldum. Kahvaltımız yaptık. Sıkı sıkı giyindik. Ve çarşıya çıktık. Babamın tanıdığı arkadaşından güzel mi güzel bir günlük aldık.”* Şeklindeki anlatım buna örnek olarak gösterilebilir. Diğer yandan oluşturduğu ikinci öykü metninin gelişme bölümünde ana karakter Deniz'in yağmurlu havada dışarı çıkmamasını başlatıcı olay olarak belirlediği görülmektedir. *“Denize Ah sen dışarıyı yağmurlu havaları sevmiyor musun? Nasıl olurda sevmessin bu havaları. Ah senin için üzülüyoruz Deniz derler.”* şeklindeki anlatım bu yargıyı desteklemektedir. Bununla birlikte metinde ortaya konan soruna çözüm önerisi getirmediği ve çözüm için harekete geçmediği de görülmektedir.

Kerem'in birinci öyküsünde ders çalışmasını ve başarılı olması sonucunda

babasının ona hediye almasını başlatıcı olay olarak belirlediği görülmektedir. Bu durum “Günlerden bir gün babamla konuşuyordum. Babam şöyle dedi. Ödevlerini zamanında yap ve sınavlarına iyi çalış sınavlarından hep iyi not alırsan sana bir hediye alırım dedi.” cümlelerinden anlaşılmaktadır. Ayrıca belirlediği başlatıcı olaydaki soruna çözüm önerisi getirdiği ve çözüm için harekete geçtiği de görülmektedir. “Hemen derslerime çalışmaya başladım. Ödevlerimi bitirdim.” ifadeleri bu yargıyı desteklemektedir. İkinci öyküsünde ise ana karakter Burak’ın yağmurlu havada pencereyi kapatmayı unutmamasını başlatıcı olay olarak belirlediği tespit edilmiştir. “Burak pencereyi kapatmayı unutmuştu. Koltuğa oturdu. Pencereye baktığında iki yağmur tanesi duruyordu.” cümleleri bu yargıyı desteklemektedir. Ancak öyküsünde belirlediği soruna çözüm önerisi getirmediği ve çözüm için harekete geçmediği de görülmektedir.

Emine’nin birinci öyküsünde evlerinin önüne gelen kuşun kulaklarının olmadığını sanması ve bunu merak etmesi başlatıcı olay olarak görülmektedir. “Ama senin kulağın yok ki! Hemen dedeme gidip: Dede! Dede! Kuşun kulaklarını mikrop yemiş!” cümleleri bu yargıya kanıt olarak gösterilebilir. Ayrıca öyküsünde belirlediği soruna çözüm önerisi getirdiği ve çözüm için harekete geçtiği de görülmektedir. Bu durum “Hemen dedeme gidip: Dede! Dede! Kuşun kulaklarını mikrop yemiş!” cümleleriyle belirtilmiştir. Bununla birlikte oluşturduğu ikinci öykü metninde yağmur tanelerinin kendi aralarında konuşmalarını başlatıcı olay olarak belirlediği görülmektedir. Bu durum “Sandalyeye oturdum. Pencereye iki tane yağmur damlası düştü. Bir anda canlandı. Kendi aralarında konuşmaya başladılar.” ifadeleri bu yargıyı desteklemektedir. Ayrıca su damlarının hem kendi aralarında konuşmaları hem de diğer eşyalarla konuşmalarını hayal gücüyle desteklediğini belirtmesi ortaya konulan problem için çözüm önerisi getirdiğini ve çözüm için harekete geçtiğini göstermektedir. “Ben odamdan çıkınca kitabım, gömleğim, ayakkabım, silgim ve okul çantam canlanmıştı. Kendi aralarında konuşuyorlardı.” ve “Bir anda düşündümki hayal gücüm çok yüksek.” cümleleri bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

Ahmet’in birinci öyküsünün gelişme bölümünde, dışarıda gördüğü kuşun üşümesini başlatıcı olay olarak belirlediği görülmektedir. “Baba pencerede kuş üşütmüş hastaydı baktım.” cümlesi bu yargıyı desteklemektedir. Ancak öyküsünde belirlediği sorun için herhangi bir çözüm önerisi getirmediği ve çözüm için

harekete geçmediği de görülmektedir. Oluşturduğu ikinci öyküde ana karakter Ömer'in dışarıya çıkmasına annesinin izin vermemesi başlatıcı olay olarak görülmektedir. *“Enes camdan dışarı baktı. Dışarı çıkmak istiyordu ama annesi izin vermiyordu.”* cümleleri bu duruma kanıt olarak gösterilebilir. Bununla birlikte, belirlediği bu soruna hayallere dalarak çözüm önerisi getirdiği ve çözüm için harekete geçtiği görülmektedir. Bu durum *“Enes içeri girdi. Camı biraz araladı. Enes hayallere dalmış olmalıydı.”* ifadeleri ile örneklendirilebilir.

Zeynep'in birinci öyküsünün gelişme bölümünde, ana karakterin dışarıda gördüğü kuşu eve almak istemesini başlatıcı olay olarak belirlediği görülmektedir. *“Bir gün dışarı bakarken dalın üstünde bir kuş görmüş. Şey düşünmüş. Pencerenin camını açıp alayım mı düşünmüş. Ama almadan önce babasına sorması gerektiğini düşünmüş.”* biçimindeki anlatım bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca öyküsünde belirlediği soruna çözüm önerisi getirdiği ve çözüm için harekete geçtiği de görülmektedir. Bu durum *“Hemen koşa koşa babasının yanına gitmiş. Şey demiş. Baba dışarıdaki kuşu eve alabilirmiyim demiş.”* ifadelerinden anlaşılmaktadır. İkinci öykü metninde ise ana karakter Osman'ın, gördüğü iki damla ile konuşmaya başlamasının başlatıcı olay olarak belirlendiğini göstermektedir. *“Osman camın önüne oturup yağmuru izlemeye devam etmiş. Tam o sırada iki damla konuşurken görmüş.”* ifadeleri bu yargıyı desteklemektedir. Ancak öyküsünde ortaya konan soruna çözüm önerisi getirmediği ve çözüm için harekete geçmediği de görülmektedir.

Neslihan'ın birinci öyküsünün gelişme bölümünde ana karakter olarak belirlediği Sude'nin fen dersindeki ödevini başlatıcı olay olarak belirlediği görülmektedir. *“Sude okuldan yeni gelmişti. Fen öğretmeni ona bir ödev vermişti. Ödevin konusu kulak sağlığıydı.”* şeklindeki anlatım bu yargıyı desteklemektedir. Bununla birlikte belirlediği bu soruna çözüm önerisi getirdiği ve çözüm için harekete geçtiği de görülmektedir. Bu duruma *“Sude camdan bakarak dışarıdaki sesleri araştırmaya çalışıyordu.”* ve *“Ağacın dalında duran kuşun sesini daha net duyuyordu ama karşı caddedeki arabaların sesini çok fazla duyamıyordu. Bu durumu dedesiyle konuştu.”* biçimindeki anlatım örnek olarak gösterilebilir. İkinci öykü metninde ana karakterin hayal kurmaya başlaması ile başlatıcı olaya yer verdiği ancak ortaya konulan soruna çözüm önerisi getirmediği ve çözüm için harekete geçmediği görülmektedir. *“Her şey canlı mı ki dedi acaba mesela okul*

çantası, gömlek, silgi, ayakkabı galiba derken yağmur tanelerine bakarak hayal kurmaya başladı.” cümleleri bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

Öğrencilerin Yazdıkları Öykü Metinlerinde Sonuç Bölümüne Başlama Biçimlerine İlişkin Bulgular

Çalışmanın bu kısmında öğrencilerin yazdıkları öykülerdeki sonuç bölümleri değerlendirilmiştir. Sonuç bölümleri öykülerin bir sonuca bağlanıp bağlanmadığı, bağlananların hangi şekilde sonuçlandığı gibi maddeler doğrultusunda incelenmiş ve elde edilen veriler aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 54

Araştırmada İncelenen Öykü Metinlerindeki Sonuç (Çözüm) Bölümüne İlişkin Bulgular

Başlama Şekilleri	Mutlu Sonla Bitirme	Ucu Açık Sonla Bitirme	Şaşırtıcı Sonla Bitirme	Sonucun Ne Türde Olduğu Belli Değil
İlter		√		
Ayşe		√		
Bilge		√		
Nida	√			
Ömer	√			
Burak				√
Binnur	√			
Kazım				√
Ceyda				√
Defne		√		
Kerem	√			
Emine				√
Ahmet				√
Zeynep			√	
Neslihan	√			
Başlama Şekilleri	Mutlu Sonla Bitirme	Ucu Açık Sonla Bitirme	Şaşırtıcı Sonla Bitirme	Sonucun Ne Türde Olduğu Belli Değil
İlter				√
Ayşe		√		
Bilge				√
Nida	√			
Ömer	√			
Burak				√
Binnur		√		
Kazım				√
Ceyda				√
Defne				√
Kerem			√	
Emine		√		
Ahmet	√			
Zeynep				√
Neslihan				√

Tablo 54’te görüldüğü gibi öğrencilerin oluşturduğu öykü metinlerinin 15’inde olaylar bir çözüme kavuşturulmuştur. Çözüme kavuşturulan 15 öykünün 8’i mutlu, 7’si ucu açık, 2’si de şaşırtıcı bir sonla bitirilmiştir. Öte yandan oluşturulan öykü metinlerinin yarısının ise hangi türden bir son ile bitirildiği belli

değildir. Bu bağlamda katılımcıların oluşturdukları öykü metnindeki sonuç bölümüne ait bulgular aşağıda ayrıntıları ile verilmiştir.

İlter'in birinci öykü metnini, *"Kuş çok kötü ötüyordu. Artık Feyza'nın kulakları artık ağrımaya başlamıştı. Feyza babasıyla konuşmuş. Feyza bu olanların hepsini not defterine yazmış. Saat 12:00 olmuş Feyza yatmış."* cümleleriyle ucu açık bir sonla bitirdiği görülmektedir. İkinci öykü metnindeki olayın sonuç bölümünün ne türden bitirildiğinin belli olmadığı görülmektedir. *"Şaşkınlığım bitince hepsiyle tanıştım. Ben kitap Matematik. Bende Emre. Tanıştığımıza memnun oldum. Onlarla oyun oynadık. Sonra kapı çaldı. Gelen annemdi. Kapıyı açıp geri geldiğimde hepsi cansız oldu. Belki bu gerçek belkide rüya."* biçimindeki anlatım bu yargıya örnek olarak verilebilir.

Ayşe'nin, oluşturduğu birinci öykü metnindeki olayı ucu açık bir sonla bitirdiği görülmektedir. *"Akşam mektup yazdım. Ben bugün insanların derdinden kurtulması için bazı hayvanlar vardır. Ama insanlar kışın o hayvanları dışarı atıyorlar. Ama o hayvanlar ona o kadar kötü şeyler yapılırsa iyi davranıyor."* biçimindeki öyküleştirme bu yargıyı desteklemektedir. Diğer yandan ikinci öyküsünü de ucu açık bir sonla bitirdiği görülmektedir. *"Aaaa siz nasıl canlandınız? diye sordu. Hepsi bir ağızdan, zaten biz canlıydık dediler. Ali şokunu atlattıktan sonra hepsi ile konuşmaya başladı. Ali uykusundan uyandıktan sonra içinden bir oh çekti. Çünkü böyle bir şeyin gerçek olması imkansızdı."* cümleleri buna kanıt olarak gösterilebilir.

Bilge'nin birinci öyküsünü ucu açık bir sonla bitirdiği görülmektedir. *"Tam ödevimi bitirmek üzereyken camdan ses geldi. Arkadaşlarım beni yanlarına çağırıyorlardı. Annem ve babamdan izin isteyip çıktım."* cümleleri buna kanıt olarak gösterilebilir. Öte yandan ikinci öykü metninin gelişme bölümünde olayı başlatıcı bir sorun belirlemediğinden öykünün sonuç bölümünün de ne türden bitirildiğinin belli olmadığı görülmektedir. Bu durum *"Kemal bey oda'ya gitmişti. Sonra bi bakmış. Kaban, kitap, ayakkabı, çanta görmüş. Ve kendi aralarında konuşuyorlardı. Sonra Kemal bey gelmişti. Eşyaları görünce şaşırmış ve mutlu olmuştu onlarla tanışmıştı."* biçimindeki öyküleştirmeden anlaşılabilir.

Nida'nın birinci öyküsünün gelişme bölümünde belirlediği olayı sonuca bağladığı ve mutlu bir sonla bitirdiği görülmektedir. *"Artık bilgilerimi not defterime yazıyorum. Araştırma yapmak güzel. Birçok sorunu böyle soru sorarak*

çözeceğim. Araştırma yapmayı çok seviyorum.” şeklindeki öyküleştirme buna örnek olarak verilebilir. Yine ikinci öyküsünü de *“Sandalyeye oturduğumdan itibaren uyumuşum. Bunun rüya olduğuna hâla inanamıyorum. Ama rüyam bana bir ders verdi. Eşyalarımı hiç kötü kullanmayacağım. Yanlış kullananları da uyaracağım.”* şeklindeki cümlelerle mutlu bir sonla bitirdiği görülmektedir.

Ömer’in birinci öyküsünü kahramanın güzel bir şiir yazması ile mutlu sonla bitirdiği görülmektedir. Bu durum *“Ve en sonunda ne yazacağımı bulmuştur. Ve çok güzel bir şiir yazmıştır. Babası da şiiri çok beğenmiştir.”* cümlelerinden anlaşılmaktadır. İkinci öykü metnini de *“Ve hepsiyle el sıkışmış ve çok iyi arkadaş olmuşlar. Ve çocuğun bütün oyuncaklarıyla akşama kadar eylemişler ve gülmüşler.”* biçimindeki anlatım, mutlu son ile bitirdiğini göstermektedir.

Burak’ın, her iki öykü metninin gelişme bölümünde de olayı başlatıcı bir sorun belirlememesine bağlı olarak öykülerin sonuç bölümünün de ne türden bitirildiğinin belli olmadığı görülmektedir. Bu duruma ikinci öykü metnindeki *“Çok oyun oynuyorlar ve gülüyorlar ve sonra gittiler ve yağmur bitti.”* cümleleri örnek olarak gösterilebilir.

Binnur’un birinci öyküsünü, gelişme bölümünde oluşturduğu olaya bağlı olarak mutlu sonla bitirdiği görülmektedir. Bu yargıya *“Kulak ile ilgili bir sürü bilgi yazdı. Okula gittiğinde öğretmeni Zeynep’in kompozisyonunu Günün En Güzel Kompozisyonu seçti.”* ifadeleri ile varılabilir Öte yandan ikinci öykü metnini ise ucu açık bir sonla bitirdiği görülmektedir. *“Yanlarına gittim. Kitabım benim hakkımda çok güzel söylüyordu. Tam ellerinden tutup odamda okumaya başladığımda uyandım.”* cümleleri bu yargıyı desteklemektedir.

Kazım’ın, her iki öykü metninin gelişme bölümünde de olayı başlatıcı bir sorun belirlemediğinden öykülerinin sonuç bölümünün de ne türden bitirildiğinin belli olmadığı görülmektedir. Bu durum ikinci öykü metninde *“Ben mutfaktan gelince bir baktım giysi, ayakkabı, çanta, kitap ve silginin de geldiğini gördüm. Onlarla birbir tanıştım ve kitapla konuştum.”* cümlelerinden anlaşılmaktadır.

Ceyda’nın, birinci öykü metninin gelişme bölümünde olayı başlatıcı bir sorun belirlemesine rağmen öyküsünün sonuç bölümünü ne türden bitirdiğinin belli olmadığı görülmektedir. İkinci öykü metninin de sonuç bölümünün ne türden bitirildiği belli olmadığı görülmektedir. Bu durum *“Çocuk yağmur damlalarını*

canlandırmış, çocuk kitapları ve ayakkabıyı insan şekline sokuyor. Çocuk kitapla tanışıyor.” cümlelerinden anlaşılmaktadır.

Defne'nin birinci öyküsünde oluşturduğu olayı sonuç bölümünde ucu açık bir sonla bitirdiği görülmektedir. Bu yargı “*Kulağım iyleşince günlüğümü hatırladım. Kitaplığımdan günlüğümü aldım. Günlüğümü ne zaman aldığımı neleri yaşadığımı yazdım. Hepte yazacağım...*” ifadeleri ile örneklendirilebilir. Öte yandan oluşturduğu ikinci öykü metninde sonucun ne türden bitirildiğinin belli olmadığı görülmektedir. “*Konuştuklarınızı duydum. Beni yağmura çıkartıcaksınız. Ben düşündüm ve çıkıcam deyip kadın bir kitabın elini öper. Damlacıklar aferinsize der.*” biçimindeki öyküleştirme bu yargıyı desteklemektedir.

Kerem'in, birinci öykü metnini mutlu sonla bitirdiği görülmektedir. “*Karnemi aldım hepsi beşti. Eve gittiğimde ilk babama söyledim. Babam çok sevindi. Bana hediye olarak bisiklet aldı. Yaz tatilinde bisikletimi sürmeyi öğrendim ve babamın bisikletide vardı babamla gezmeye gittik. O günden sonra çok güzel vakit geçirdim.*” biçimindeki öyküleştirme bu yargıyı desteklemektedir. Oluşturduğu ikinci öykü metninde ise gelişme bölümünde aktardığı ana karakter Burak'ın eşyalarla konuşması, onlarla oyun oynaması gibi olayları sonuç bölümünde bir hayal olarak belirtmesi öyküsünü şaşırtıcı bir sonla bitirdiğini göstermektedir. Bu durum “*Konuştular eğlendiler. Çok güzel oyun oynacakları sırada damlacıklar ve eşyalar yok oldu. Burakta uykudan uyandı. Bunun bir hayal olduğunu anladı.*” ifadelerinden anlaşılmaktadır.

Emine'nin birinci öykü metninin sonuç bölümünün ne türden bir sonla bitirildiğinin belli olmadığı görülmektedir. “*Ama tabi günlüğüme yazmadan yatmazdım. Sevgili günlük..... Sabah oldu. Bir baktım günlüğüme sadece Sevgili günlük..... yazıyordu. Demek uyuya kalmıştım.*” biçimindeki anlatım bu yargıyı desteklemektedir. Öte yandan oluşturduğu ikinci öykü metnini “*Bir anda düşündümki hayal gücüm çok yüksek. O günden sonra hep böyle hayaller kurdum.*” cümlelerinden sonuç bölümünü ucu açık bir sonla tamamladığı görülmektedir.

Ahmet'in birinci öykü metninin sonuç bölümünün ne türden bir sonla bitirildiğinin belli olmadığı görülmektedir. “*Odama gittim. Günlüğümü yazdım ve öyle.*” cümleleri bu yargıyı desteklemektedir. Ancak ikinci öykü metnini mutlu

sonla bitirdiği görülmektedir. “*Enes eşyalara okul çantası nerede diye sordu. Eşyalar da o gitti. Onun yerine kalem geldi dediler ve Enes’in annesi yemek hazır diye bağırınca Enes hayalden uyandı. Hayalinde bile çok eğlenmişti.*” biçimindeki anlatım bunu göstermektedir.

Zeynep’in birinci öykü metninin başlatıcı olaydan farklı bir şekilde bitmesinden dolayı şaşırtıcı bir sonla bittiği görülmektedir. Bu durum “*Aklına kuş ile ilgili bir öykü gelmiş. Yazdıktan sonra babasına okumuş babası çok beğenmiş ve ödüllendirmiş.*” biçimindeki ifadesinden anlaşılabilir. İkinci öykü metninde ise sonucun ne türden bir sonla bitirildiğinin belli olmadığı görülmektedir. “*Hey! Sakın korkma biz senle arkadaş olmak istiyoruz. Ne dersin diye Osman’a sormuş. Osman tabiki olur demiş. Peki sizin adınız ne diye sormuş. Adımız yok. Sadece kendi ismimiz var demiş. Osman fark etmez siz böylede güzelsiniz demiş. Buradada masal bitmiş.*” şeklindeki öyküleştirme bu yargıyı desteklemektedir.

Neslihan’ın birinci öykü metninin mutlu sonla bittiği görülmektedir. “*Sude bunları hemen defterine yazdı. Ödevi çok güzel olmuştu. O gün ödevini öğretmenine sunduğunda tam not aldı.*” biçimindeki anlatım bu yargıyı desteklemektedir. Öte yandan ikinci öykü metninin sonuç bölümünün ne türden bir sonla bitirildiğinin belli olmadığı görülmektedir. Bu durum “*Ali’ye annesi dediki. Ali hayale daldın dedi Ali odasına giderek uyudu.*” biçimindeki ifadelerden anlaşılabilir.

Öğrencilerin Yazdıkları Öykü Metinlerindeki Anlatıcı Tipine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu başlığı altında öğrencilerin yazdıkları öykülerdeki anlatıcı tipleri değerlendirilmiş ve aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 55

Öykü Metinlerindeki Anlatıcı Tipleri

Başlıklar	F
Hâkim Anlatıcı	-
Kahraman Anlatıcı	6
Gözlemci (Müşahit) Anlatıcı	9
Başlıklar	F
Hâkim Anlatıcı	-
Kahraman Anlatıcı	5
Gözlemci (Müşahit) Anlatıcı	10

Tablo 55’te görüldüğü gibi öğrencilerin oluşturduğu öykü metnininin 11’inde kahraman anlatıcı, 19’unda ise gözlemci anlatıcı yer almıştır. Bu bağlamda katılımcıların oluşturdukları öykü metnindeki anlatıcı tipine ait bulgular aşağıda ayrıntıları ile verilmiştir.

İlter birinci öyküsindeki kahramanlardan Feyza’nın karlı bir havada dışarıda kalan bir kuş için verdiği mücadeleyi anlatırken gözlemlerine yer vermekte ve bu durumun anlatımında gözlemci anlatıcı tipine yer verdiği görülmektedir. İkinci öyküsünde ise ana karakter Emre’nin yaşadıklarını ben diliyle yazdığı ve bu durumu kahraman anlatıcı tipiyle aktardığı görülmektedir. Bu durum “*Ben Emre. Bir gün yağmur yağarken ben evdeydim. Dışarıda oynayan çocukları görüyordum.*” ifadeleri ile örneklendirilebilir.

Ayşe’nin birinci öykü metninin anlatımında, olayların kahramanı olarak kendisini belirlediği ve öyküsünü kahraman anlatıcı tipiyle oluşturduğu görülmektedir. Bu durum “*Annem izin vermiyordu.*”, “*Bu konuyu dedemle görüştim.*”, “*Akşam mektup yazdım.*” cümlelerinden anlaşılmaktadır. İkinci öyküsünde ise belirlediği ana karakter Ali’nin yaşadıklarını gözlemlediği ve bu durumun anlatımını gözlemci anlatıcı tipiyle yaptığı tespit edilmektedir. Bu tespit, “*Sonra Ali içeri girmiş. Yağmuru seyrediyordu.*” cümlelerinden anlaşılmaktadır.

Bilge’nin, birinci öyküsünde ana karakter olan Betül’ün gün içinde yaşadıklarını anlatırken gözlemlerine yer verdiği ve gözlemci anlatıcı olarak öyküsünü oluşturduğu görülmektedir. İkinci öykü metninde ise ana karakter Kemal Beyi gözlemlediği ve gözlemci anlatıcı tipiyle öyküsünü oluşturduğu anlaşılmaktadır.

Nida’nın, birinci öyküsündeki Ela karakterinin evlerinin önüne gelen serçenin kulaklarını merak etmesi ve bunu araştırmasını gözlemci anlatıcı tipiyle okura aktardığı görülmektedir. Öte yandan ikinci öykü metninin anlatımında, kahraman olarak kendisini belirlediği ve oluşturduğu öyküyü kahraman anlatıcı tipiyle yazdığı görülmektedir. Bu durum “*Sandalyeye oturdum. Bir de baktım ki.*” cümlelerinden anlaşılmaktadır.

Ömer’in her iki öykü metnini de gözlemci anlatıcı tipiyle bitirdiği görülmektedir. Bu durumu birinci öyküsünde olayın kahramanının bir kuş için şiir yazma sürecini, ikinci öyküsünde ise kahramanın evde oyuncakları ve eşyaları ile

oynamasını gözlemlemesi şeklinde anlattığı tespit edilmiştir.

Burak'ın her iki öykü metnini de oluştururken kahramanları gözlemlediği ve bu durumu anlatırken de gözlemci anlatıcı tipini kullandığı görülmektedir. Bu durum ikinci öykü metindeki *“öbür çocukları görünce çok üzülmüş ve hayal kurmaya başlamış ve garip garip şeyler görmeye başlamış.”* cümlelerden anlaşılmaktadır.

Binnur'un birinci öyküsünde ana karakter olan Zeynep'i gözlemlediği ve bu durumu anlatırken de gözlemci anlatıcı tipini kullandığı görülmektedir. Öte yandan ikinci öykü metninde ise kahraman anlatıcı tipini kullandığı anlaşılmaktadır. *“Ben yağmurlu günleri çok severim. Camdan gelen yağmurun sesiyle uyurum.”* biçimindeki anlatım bu duruma örnek olarak verilebilir.

Kazım'ın her iki öykü metninin anlatımında, kahraman olarak kendisini belirlediği ve oluşturduğu öykülerini kahraman anlatıcı tipiyle yazdığı görülmektedir. Bu durum birinci öykü metninde *“Bir gün tatilde camdan bakarken bir kuş gördüm.”*, *“O anda dedem geldi ve: Gel otur dedi. Bende oturdum.”* ve ikinci öykü metninde ise *“Ben de camdan yoldan geçenleri izliyordum. Sonra içeri girdim.”* cümlelerinden anlaşılmaktadır.

Ceyda'nın oluşturduğu her iki öykü metninde de kahramanları gözlemlediği ve bu durumu anlatırken de gözlemci anlatıcı tipini kullanmayı tercih ettiği görülmektedir. İkinci öyküsünde *“Çocuk yağmur damlalarını canlandırıp insan şekline sokuyor. Çocuk düşünüyor.”* cümleleri örnek olarak verilebilir.

Defne'nin birinci öykü metninin anlatımında, kahraman olarak Zeynep karakterini belirlediği ancak ben dilini kullanarak öyküsünü oluşturduğu ve kahraman anlatıcı tipiyle yazdığı görülmektedir. Bu durum *“Benim adım Zeynep. Kumral saçlı siyah gözlü bir kızım. Kitap okumayı ve yazmayı severim.”* cümlelerinden anlaşılmaktadır. Öte yandan ikinci öyküsünü *“Deniz çıkmıyordu. Sadece pencereden onlara bakıyordu. Arkadaşları dalga geçince Deniz çaresiz üzgün, üzgün içeri girdi.”* cümlelerinden anlaşıldığı üzere gözlemci anlatıcı tipiyle yazdığı görülmektedir.

Kerem'in birinci öykü metninin anlatımında, ben dilini kullanarak öyküsünü oluşturduğu ve kahraman anlatıcı tipiyle yazdığı görülmektedir. Bu durum *“Ben camdan bakıyordum. Evimizin önünde bir ağaç vardı. Ağacın dalına bir bir kuş*

kondu bana bakıyordu.” cümlelerinden anlaşılmaktadır. Diğer yandan oluşturduğu ikinci öykü metninde ana karakter Burak’ın yaşadıklarını gözlemci anlatıcı tipiyle yazdığı görülmektedir. *“Burak sabah kalktı. Üstünü değiştirdi. Kahvaltı yaptı. Dişlerini fırçaladı. Arkadaşlarının sesini duydu. Pencereden baktı.”* şeklindeki anlatım bu yargıyı desteklemektedir.

Emine birinci öykü metninin anlatımında, kahraman olarak Leyla karakterini belirlemektedir. Ancak ben dilini kullanarak öyküsünü oluşturduğu ve kahraman anlatıcı tipiyle yazdığı görülmektedir. Bu durum *“Akşam oldu o şaşkınlık hâla bendeydi. Neyse ki bunu atlattım. Üstümü giyinip yatağıma yatacaktım.”* cümlelerinden anlaşılmaktadır. Ayrıca ikinci öykü metnini de ben dilini kullanarak kahraman anlatıcı tipiyle yazdığı görülmektedir. *“Beni gördüler. Hemen benim hakkımda konuşmaya başladılar. Pencereyi kapattım ve içeri girdim.”* şeklindeki anlatım bu yargıyı desteklemektedir.

Ahmet’in birinci öykü metninin anlatımında, ben dilini kullanarak öyküsünü oluşturduğu ve kahraman anlatıcı tipiyle yazdığı görülmektedir. Bu durum *“Bende pencerenin başında bekliyordum.”* cümlesinden anlaşılmaktadır. Ancak ikinci öykü metninde ise ana karakter Ömer’in yaşadıklarını gözlemci anlatıcı tipiyle yazdığı görülmektedir. *“O anda Enes geldi. Büyük kitap Enes’i dansa davet etti. Enes’te dans etti.”* cümleleri bu duruma kanıt olarak gösterilebilir.

Zeynep’in birinci öykü metninin anlatımında, kahraman olarak Elif karakterini belirlediği ve Elif’in yaşadıklarını gözlemci anlatıcı tipiyle aktardığı görülmektedir. Bu durum *“Pencerenin camını açıp alayımı düşünmüş. Ama almadan önce babasına sorması gerektiğini düşünmüş.”* cümlelerinden anlaşılmaktadır. İkinci öykü metninde de ana karakter olan Osman’ın yaşadıklarını gözlemci anlatıcı tipiyle yazdığı görülmektedir. *“Osman tam odasına gireceken oturma odasından sesler gelmeye başlamış. Hemen oturma odasının kapısını açmış. Osman açar açmaz çok şaşırılmış.”* ifadeleri bu yargıyı desteklemektedir.

Neslihan’ın birinci öykü metninin anlatımında, Sude’yi ana karakter olarak belirlediği ve Sude’nin yaşadıklarını gözlemci anlatıcı tipiyle aktardığı görülmektedir. Bu durum *“Bir kış günüydü. Sude okuldan yeni gelmişti. Fen öğretmeni ona bir ödev vermişti.”* cümlelerinden anlaşılmaktadır. Bununla birlikte ikinci öyküsünü de gözlemci anlatıcı tipiyle yazdığı tespit edilmiştir. *“Ali eve girdi.*

Ali dedi ki her şey canlı mı ki dedi.” cümleleri bu yargıyı desteklemektedir.

Dördüncü Bölüm

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin yazdıkları öyküleyici metinleri üst yapı unsurları bakımından incemeleyi amaçlayan bu araştırmada alanyazına katkı getireceği düşünülen önemli sonuçlara ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlar bulgulardaki alt amaçlardaki sıra gözetilerek takip eden paragraflarda açıklanmış ve alanyazındaki diğer araştırma sonuçlarıyla tartışılmıştır.

Öğrencilerin oluşturduğu öykü metninin tamamında ana karaktere yer verildiği bulunmuştur. Ayrıca bu karakterlerin fiziksel, ruhsal ve toplumsal tanımlarının yapıldığı da belirlenmiştir. Yine araştırmada katılımcıların yazdıkları metinlerde yardımcı karakterlere de yer verdikleri saptanmıştır. Bu yardımcı karakterlerin ana karakterlerde olduğu gibi fiziksel, ruhsal ve toplumsal tanımlarına yer verildiği görülmüştür. Katılımcıların yazdıkları metinlerde figüran karakterlere de yer verildiği ancak bu karakterlerin toplumsal tanımlarının yapılmadığı tespit edilmiştir. Çözümlenen öykülere bakıldığında katılımcıların figüran karakter tanıtımında yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum öğrencilerin öykü metni yazma süreci öncesinde uygun örneklerle karşılaşmadığı şeklinde değerlendirilebilir. Oluşturulan öykü metinlerinde katılımcılardan bazılarının ana karakter olarak kendilerini belirlemiş olduğu ve ben dilini kullanarak öykülerini yazdıkları saptanmıştır. Kimi katılımcıların ise yazdıkları metinlerde yer alan ve olaylara yön veren ana karaktere öyküde isim vermediği görülmüştür. Araştırmada katılımcıların yazdıkları metinlerde yardımcı ve figüran karakterlere isim verirken genel hitaplar kullandığı görülmüştür. Figüran ve yardımcı karakterlerin isimlerinin belirlenmesinde verilen resimlerde yer almamasına rağmen anne, kuzen, doktor, öğretmen gibi karakterlerin önemli ölçüde kullanıldığı tespit edilmiştir. Öyküdeki karakterlere isim vermede yaşanan bu sıkıntılı durumun, okuyucu tarafından öykünün olay örgüsündeki karakterlerin belirlenmesinde zorluklar ortaya çıkarabileceği ve öykünün de anlaşılmasını güçleştirebileceği düşünülmektedir. Yaylacık (2015), beşinci sınıf öğrencilerinin yazdıkları öyküleyici metinlerde ana karaktere yer verme düzeylerinin yeterli olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ancak Kılıç'ın (2014) yedinci

sınıf, Yasul'un (2014) dördüncü sınıf ve Kaynaş'ın (2014) beşinci sınıf öğrencileriyle yaptıkları çalışmalarda, öğrencilerin öykülerde ana karakter belirlemede yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmalarda karakter ögesinin sadece ana karakterle sınırlı tutulduğu, yardımcı ve figüran karakterlere yer verilmediği bulunmuştur. Karakterler açısından bakıldığında Temizkan ve Atasoy (2014) ders kitaplarındaki öykülerde ana karakterin önemli sayılabilecek bir oranda yer almadığı ve karakterlerin tanıtımında yetersiz olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmada öğrencilerin yazdıkları öykü metninin tamamına yakınında mekân ögesinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Öykülerdeki olayların büyük bir çoğunluğunda dış mekân ögesinin kullanıldığı görülmüştür. Araştırmada mekânla ilgili değerlendirilen diğer konular ise mekân-olay ve mekân-karakter arasındaki ilişki olmuştur. Bu bağlamda çözümlenen öykülerde mekân ögesinin olay ve karakterlerle bağlantısının kurulmadığı ve uyumsuzluk içerisinde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların yazdıkları öykülerde mekân tasvirlerinin de yetersiz olduğu saptanmıştır. Bir diğer anlatımla katılımcıların yazdıkları öykü metnlerinde mekân ögesi kullanımının eksik olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum öğrencilerin öykü üst yapı düzenlemesinde yetersiz olduğunu göstermektedir. Alanyazın incelendiğinde bu çalışmanın sonucu ile benzerlik gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Kılıç'ın (2012) yedinci sınıf öğrencileriyle, Kaynaş'ın (2014) beşinci sınıf öğrencileriyle ve Yasul'un (2014) dördüncü sınıf öğrencileriyle yaptığı çalışmalarda, öykülerde mekân ögesinin kullanımının yetersiz olduğunu ve mekân tasvirlerinin yapılmadığı belirlenmiştir. Öte yandan Yaylacık (2014), ortaokul beşinci sınıf öğrencileriyle yaptığı çalışmada görsel zekâsı iyi olan öğrencilerin öykülerinde mekân ögesini başarılı bir şekilde kullandığı sonucuna ulaşmıştır. Mekân açısından bakıldığında Temizkan ve Atasoy (2014), ders kitaplarındaki öykülerde mekân ögesinin kullanıldığını ancak tasvirinin yapılmadığını tespit etmiştir. Diğer yandan mekân-olay ve mekân-karakter arasında uyumsuzluk olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmada değerlendirilen öykü üst yapı öğelerinden bir diğeri de zamandır. Katılımcıların yazdıkları öykü metninin büyük çoğunluğunda zaman ögesine yer verildiği bulunmuştur. Zaman ögesinin belirtildiği bu öykülerin çok azında zamanın birden fazla yerde kullanıldığı, öte yandan büyük bir

çoğunluğunda ise tek bir yerde kullanıldığı belirlenmiştir. Yazılan öykü metinlerinin başlıklarında da güz, yaz gibi mevsim adları belirtilerek zaman ögesine yer verildiği saptanmıştır. Diğer yandan öykü metinlerinde öğrencilerin gece, gündüz gibi kavramları kullandığı sadece gün adı belirtilen öykü metinlerinin sınırlı olduğu görülmüştür. Öğrencilerin öykü metinlerinde dikkat çeken bir ayrıntı ise genel olarak zaman kavramını bir günle sınırlı tutulması olmuştur. Bu bağlamda olayları uzun bir zaman dilimine yayan öykü metinlerinin az sayıda olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öykü metinlerinde en çok bilinen geçmiş zaman kipinin kullanıldığı, az sayıda öyküde ise bileşik zaman, öğrenilen geçmiş zaman, geniş zaman ve şimdiki zaman kiplerinin kullanıldığı görülmüştür. Katılımcıların, yazdıkları öykü metinlerinde zamanla olay arasında bağlantı kurdukları ancak zaman-karakter bağlantısında eksiklikler olduğu belirlenmiştir. Alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde bu araştırma ile örtüşen ve örtüşmeyen sonuçlara ulaşılmıştır. Örneğin bu çalışmada olduğu gibi Yaylacık (2014), beşinci sınıf öğrencileriyle yaptığı çalışmada öykülerde zaman ögesi kullanımının istenilen düzeyde gerçekleştiğini saptamıştır. Diğer taraftan Kılıç'ın (2012) yedinci sınıf öğrencileriyle, Kaynaş'ın (2014) beşinci sınıf öğrencileriyle ve Yasul'un (2014) dördüncü sınıf öğrencileriyle yaptığı çalışmalarda ise bu araştırmadan farklı olarak öykülerde zaman ögesi kullanımının yetersiz olduğunu bulunmuştur. Zaman açısından bakıldığında Temizkan ve Atasoy (2014), ders kitaplarındaki öykülerde zaman ögesinin kullanılmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Katılımcıların oluşturdukları öykü metinlerinin yarıdan fazlasında giriş bölümüne tasvirle başlandığı saptanmıştır. Bu bağlamda büyük çoğunlukla mekân tasviri yapıldığı belirlenmiştir. Yine öykü metinlerinde olay örgüsüne doğrudan doğruya başlandığı da tespit edilmiştir. Az sayıda öyküye ise kahraman tasviriyle başlandığı belirlenmiştir. Bu çalışmadan farklı olarak Yaylacık (2014), Kılıç (2012), Kaynaş (2014) ve Yasul'un (2014) çalışmalarında da öğrencilerin başlatıcı olayı kullanma becerilerinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Olay örgüsü başlama şekli bakımından Temizkan ve Atasoy (2014), ders kitaplarındaki öykülerde nicelik olarak farklılıklar olduğunu tespit etmişlerdir.

Araştırmada öğrencilerin oluşturduğu öykü metinlerinde olay örgüsüne çoğunlukla olayın başından, çok az öykü metnine ise olayın ortasından başlandığı belirlenmiştir. Öte yandan hiçbir öykü metninde olay örgüsüne olayın sonundan

başlanmadığı bulunmuştur. Bu çalışmadan farklı olarak Yaylacık (2014), Kaynaş (2014), Kılıç (2012) ve Yasul'un (2014) araştırmalarında öğrencilerin olay örgüsünü kullanma becerilerinin yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır. Olay örgüsüne başlama şekli bakımından Temizkan ve Atasoy (2014), ders kitaplarındaki öykülerde olayın başından itibaren kurgulandığı, farklı şekilde kurgulanmış olay örgülerinin olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmada öğrencilerin yazdıkları öykü metninin tamamına yakınında gelişme bölümünde başlatıcı olaya yer verildiği, başlatıcı olaya yer verilen öykü metnlerinde ortaya konan probleme çözüm önerileri geliştirilerek çözüm için harekete geçildiği görülmüştür. Alanyazındaki çalışmalarda bu araştırma ile örtüşen ve örtüşmeyen sonuçlara ulaşılmıştır. Örneğin bu çalışmada olduğu gibi Yılmaz'ın (2008), ilköğretim altıncı sınıf öğrencileriyle yaptığı çalışmada, bu çalışmada olduğu gibi öykülerde başlatıcı olay ögesinin kullanımının istenilen düzeyde gerçekleştiğini saptamıştır. Bununla birlikte oluşturulan öykü metninin sonuç bölümünde olayların bir çözüme kavuşturulduğu belirlenmiştir. Çözüme kavuşturulan metnin yarısından fazlası mutlu bir sonla diğerlerinin ise açık uçlu ve şaşırtıcı bir sonla bitirildiği tespit edilmiştir. Yaylacık (2014), Kaynaş (2014), Kılıç'ın (2012) çalışmalarında ise öğrencilerin oluşturdukları öykü metninin sonuç bölümünde olayları çözüme kavuşturmada yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Oluşturulan metinlerde hangi türden bir sonla bitirildiği belli olmayan öyküler de bulunmaktadır. Temizkan ve Atasoy (2014), ders kitaplarındaki öykülerin olay örgüsünü sona erdirme biçimlerinde büyük bir çoğunluğunun mutlu sonla bitirildiğini bu durumda olay örgüsü sona erdirmede dengesizlik oluşturduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yaylacık (2014), Kaynaş (2014), Kılıç (2012) ve Yasul'un (2014) çalışmalarında, öğrencilerin ortaya konan probleme çözüm önerileri geliştirme ve çözüm için harekete geçmede yetersiz olduğu bulunmuştur.

Öykü üst yapı öğelerinin sonuncusu ise anlatıcı tipleridir. Öğrencilerin oluşturduğu öykü metninin hiçbirinde hâkim anlatıcı tipine rastlanılmadığı, metinlerde kahraman ve gözlemci tiplerinin kullanımının tercih edildiği görülmüştür. Bu bağlamda öğrencilerin oluşturdukları öykü metninde bilgi vermek yerine kendilerini ya da yaptıkları gözlemleri ifade etmeye çalıştıkları sonucuna ulaşılabilir. Bu çalışmadan farklı olarak alanyazındaki diğer

araştırmalarda öğrencilerin oluşturdukları öykü metinlerinde anlatıcı tipi incelenmemiştir. Ancak Gökçe ve Sis (2011), Gülten Dayıoğlu'nun Yaşanmış Hayvan Öyküleri 1-2 adlı kitaplarındaki öykülerin büyük bir çoğunluğunda hâkim ve kahraman anlatıcı tiplerini kullandığı, gözlemci anlatıcı tipine ise çok az yer verdiğini tespit etmişlerdir. Öte yandan ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin oluşturdukları öykü metinlerinde; karakterleri kullanabilme, mekân etkili şekilde betimleme, zamanı etkili bir şekilde aktarabilme, giriş bölümünü başlatma, olay örgüsüne hâkim olma, başlatıcı olaya ayrıntılı yer verme, olayı bitirme ve anlatıcı tipini kullanma düzeylerini istenilen düzeyde kullandıkları görölmüştür.

Sonuç olarak yazma ile ilgili belli bir düzeye ve bilgi birikimine sahip ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin öyküleyici metin yazma sürecinde metnin üst yapısını oluşturan unsurlardan figüran karakterlerin toplumsal tanıtımlarında, karakterlere isim vermede, mekân-karakter ve mekân-olay arasında bağlantı kurmada, mekân tasvirlerini yapmada, zaman karakter arasında bağlantı kurmada sorun yaşadıkları tespit edilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, uygulamaya ve araştırmacılara yönelik şu önerilerde bulunulmuştur:

- Öğrencilere öykü metinlerinin üst yapı unsurlarını kazandırmaya dönük öğretim etkinlikleri planlanabilir,
- Öğrencilerin figüran karakterlerin toplumsal tanıtımlarını yapma becerisi kazandıracak öğretim etkinlikleri uygulanabilir,
- Öğrencilerin yazma sürecinde karakterlere isim vermenin önemini açıklayacak Türkçe dil etkinliklerine yer verilebilir,
- Öğrencilerin mekân tasvirini yapma becerisini geliştirirebilecekleri Türkçe dil etkinlikleri planlanabilir,
- Öğrencilere öykü metinlerinin üst yapı unsurlarını kullanmalarını sağlayacak öğretim etkinlikleri planlanabilir,
- Öğrencilere öykü metinlerinin üst yapı unsurlarını kazandırmaya dönük eylem araştırmaları gerçekteştirilebilir.

Kaynakça

- Acarlar, İ. F. (1991), *2.5-4 yaşlar arasındaki türk çocuklarının dil yapılarının incelenmesi* (Bilim Uzmanlığı Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Adalı, O. (2009). *Anlamak ve anlatmak*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Akbayır, S. (2006). *Yazılı anlatım biçimlerinin yazma becerisi edinimindeki işlevleri* (Yüksek lisans tezi). On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Akbayır, S. (2007). *Cümle ve metin bilgisi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Aksan, D. (1995). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksan, D. (2004). *Dilbilim ve türkçe yazıları*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Aksan, D. (2007). *Türkçenin bağımsızlık savaşı (Son 75 Yılda Türkiye Türkçesi)*. İstanbul: Bilgi Yayınevi.
- Aktaş, Ş. (2008). Edebi metinleri çözümleme metodolojisi ve yapı-tema ilişkisi. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, *38. ICANAS Edebiyat Bilimi Sorunları ve Çözümleri 1*, 137-145.
- Akyol, H. (1999). Öykü haritası yöntemiyle metin öğretimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 142, dhgm.meb.gov.tr/yayimler/dergiler/milli_egitim_dergisi/medergi/15.htm adresinden 20 Aralık 2016 tarihinde alınmıştır.
- Akyol, H. (2000). Yazı öğretimi. *Milli Eğitim Dergisi* 146, 37-48.
- Akyol, H. (2006). *Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Akyol, H. (2010). *Yeni programa uygun Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Akyol, H. (2011). *Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Aktaş, Ş. ve Gündüz, O. (2004). *Yazılı ve sözlü anlatım kompozisyon sanatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

- Aktaş, Ş. ve Gündüz, O. (2013). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Altay, S. (2000). Türkçe eğitimi uygulamaları. *Milli Eğitim Dergisi*, 147. http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/milli_egitim_dergisi/147/altay.htm adresinden 08 Ocak 2017 tarihinde alınmıştır.
- Aşlıoğlu, B. (1993). *Okullarda Türkçe öğretimi* (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aşkın Balcı, H. (2006). Kısa bir öykünün anatomisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 7(2), 113-125.
- Aydın, İ. (2009). Anadili dersinin etkinlik alanları ve dilbilgisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 181, 20-52.
- Aydın, İ. ve Torusdağ G. (2014). Türkçe öğretimi çerçevesinde yazınsal bir metin çözümleme örneği olarak Refik Halit Karay'ın "Garip bir hediye'si". *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 3, 109-134.
- Aygün, A. (2014). *2004-2013 yılları arasında yayımlanan resimli öykü kitaplarında metin-resim ilişkisinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bacanlı, H. (2000). *Gelişim ve öğrenme*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Bacanlı, H. (2002). *Gelişim ve öğrenme*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Baş, B. (2003). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metin türleri üzerine bir inceleme. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13, 257-265.
- Baş, B. ve Örs, E. (2015). İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin görsel okuma becerileri üzerine bir inceleme. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11(1), 225-244.
- Baştuğ, M. ve Keskin, H. (2013). Öğrencilerin öykü edici metinlerdeki problemi belirleme becerilerinin incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 284-290.
- Birgüloğlu Şahbaz, B. (2013). *Doğu Anadolu Bölgesi'nden derlenen masalların 7-9 yaş çocuklarının dil gelişimi açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.

- Bozkurt, E. (2011). *İlköğretim 1. sınıf Türkçe ders programı görsel okuma-görsel sunu kazanımlarının ve ilkokuma yazma öğretiminde kullanılan görsellerin etkililiğinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Bulut, B. (1999). İlköğretim 1, 2, 3. sınıf Türkçe ders kitaplarının öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6, 144-153.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (17.baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Can, R. (2014). Ortaöğretim öğrencilerinin bağdaşıklık araçlarını işlevlerine göre yazılı anlatımlarda kullanma becerileri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 204-228.
- Canlı, S. (2015). Türkçe ders kitaplarına seçilecek metinlerin belirlenmesinde çocuğa görelilik ilkesi. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 98-123.
- Carter, C., Bishop, J., & Kravits, L. (Eds.). (2002). *Key to effective learning*. New Jersey: Printice Hall.
- Cavkaytar, S. (2009). *Dengeli okuma yazma yaklaşımının Türkçe öğretiminde uygulanması: İlköğretim 5. sınıfta bir eylem araştırması* (Doktora tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Ceran, D. (2015). Türkçe öğretmen adaylarının yazdıkları öykülerin metnin üst yapı unsurları açısından incelenmesi. *International Journal of Language Academy*, 3(4), 204-218.
- Chomsky, N. (2007). *Demokrasi ve eğitim*. İstanbul: Bgst Yayınları.
- Coşkun, E. (2002). *Lise 2. sınıf öğrencilerinin sessiz okuma hızları ve okuduğunu anlama düzeyleri üzerine bir araştırma* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Coşkun, E. (2005). *İlköğretim öğrencilerinin öyküleyici anlatımlarında bağdaşıklık, tutarlılık ve metin elementleri* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Coşkun, E. (2009). Yazma eğitimi. İçinde A. Kırkılıç, ve H. Akyol (Ed.), *İlköğretimde Türkçe öğretimi* (s. 49-91). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Coşkun, E. ve Tiryaki, E. (2011). Tartışmacı metin yapısı ve öğretimi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 63-73.
- Cüceloğlu, D. (1991). *İnsan ve davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çeçen, M. A. (2011). Yazma eğitimi açısından metin bilgisi. İçinde M. Özbay (Ed.). *Yazma eğitimi* (s. 127-144). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Çelik, T., Demirgüneş, S. ve Baştuğ, M. (2014). Metin oluşturma ve değerlendirme çalışmalarına yönelik “Okur Dostu” metin değerlendirme rubriği geliştirme çalışması. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(14), 65-83.
- Çoban, A. ve Karadüz, A. (2015). 7. sınıf öğrencilerinin öyküleyici metinlerinin bağdaşıklık ve tutarlılık ölçütlerine göre değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 67-96.
- Çoban, A. ve Tabak, G. (2011). İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki öykülerin öykü haritalama yöntemine göre incelenmesi. *Journal of European Education*, 1(1), 43-50.
- Dağabakan, F. ve Dağabakan, D. (2007). Dil ve çocukta dil gelişim kuramları. *Milli Eğitim Dergisi*, 174, 155-161.
- Dağabakan F. Ö. ve Dağabakan D. (2008). Dil ve çocukta dil gelişim kuramları. <http://www.anaokullu.com/aa-belge/okul-oncesi-makale-dil-gelisimi.pdf> adresinden 12 Şubat 2017 tarihinde alınmıştır.
- Demirel, Ö. (2000). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem A.

- Demirel, M. (2006). *İlk okuma yazma öğretimindeki değişiklikler üzerine bir araştırma* (Yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Dereli, E. (2003). *Okul öncesi eğitime devam eden 4-6 yaş arasındaki çocukların ifade edici dil düzeylerinin incelenmesi (Konya İli Örneği)* (Yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Dilidüzgün, Ş. (2008). *Türkçe öğretiminde metindilbilimsel bağlamda uygulamalı bir yaklaşım* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dilidüzgün, Ş. (2010). *Metindilbilim ve Türkçe öğretimi*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Dilidüzgün, Ş. (2011). İlköğretim Türkçe metin çalışmalarında metin türü farkındalığı. İçinde G. L. Uzun ve Ü. Bozkurt (Ed.), *Türkçenin eğitimi öğretiminde kuramsal ve uygulamalı araştırmalar* (s. 459-474). Essen: Die Blaue Eule.
- Duman, N. ve Çiftci Tekinaslan, İ. (2007). Öykü haritası yönteminin hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin okuduğunu anlama becerileri üzerine etkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 8(1), 33-55.
- Durukan, E. (2008). *Türkçe dersi öğretim programının (6-8.sınıflar) hedef ve kazanımları doğrultusunda 7.sınıf türkçe dersi öğrenci çalışma ve öğretmen kılavuz kitaplarının değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Eker, S. (2006). *Çağdaş Türk dili*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Elo, S., & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing* 62(1), 107-115. doi: 10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x
- Erden, A. (2002). *Kısa öykü ve dilbilimsel eleştiri*. İstanbul: Gendaş Yayıncılık.

- Erdost, I. (2012). *İlköğretim üçüncü sınıf Türkçe ders kitaplarının resim (illüstrasyon) ve içerik uyumuna ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ergin, M. (1998). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Erkman Akerson, F. (2010). *Dile genel bir bakış*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Ertuş, A. (2014). Ayla Kutlu'nun öykülerinde mekân. *Turkish Studies*, 9(3), 695-714.
- Gençer, Y. (2013). *Türkçe metinlerindeki bağlantı öğeleri ile okuyucuların okuduğunu anlama durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Gökçe, B. ve Sis, N. (2011). Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinin "öykü haritası" yöntemine göre incelenmesi ve genel bir değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 6(3), 1925-1949.
- Günay, V. D. (2007). *Metin bilgisi*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Günay, D. (2013). *Metin bilgisi*. İstanbul: Papatya Yayınları.
- Gündoğan, A. O. (2000). *Dil, düşünce ve varlık ilişkisi*. <http://www.aliosmangundogan.com/PDF/Makale/Ali-Osman-Gundogan-Dil-Dusunce-ve-Varlik-Iliskisi.pdf> adresinden 20 Mart 2017 tarihinde alınmıştır.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Gürel, Z., Temizyürek F. ve Şahbaz N. K. (2007). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Öncü Kitap.
- Güven, A. Z. (2014). 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin metinsellik ölçütlerine göre değerlendirilmesi. *Turkish Studies International Periodical for the Languages*, 9(8), 517-535.

- Güven, A. Z., Halat, S. ve Bal, M. (2014). Ortaokul 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin metinsellik ölçütleri açısından incelenmesi. *International Journal of Language Academy*, 2(3), 208-231.
- Hopurcuoğlu, A. (2010). *Okul öncesi eğitime devam eden Türk çocuklarının dil gelişimi açısından filimsi kullanımlarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Hsieh, H., & Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research*, 15, 1277-1288. doi: 10.1177/1049732305276687.
- Işıkdoğan, N. (2009). *Öykü haritası tekniğinin zihin engelli öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerini kazanmalarındaki etkililiği* (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Işıtan, S. ve Turan, F. (2014). Çocuklarda dil gelişiminin değerlendirilmesinde bir anlatı analizi yaklaşımı olarak öykü anlatımı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, 13(25), 105-124.
- İpşiroğlu, Z (2006). *Yaratıcı yazma: yaratıcı yazma çalışmalarında yazınsal metinlerin işlevi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- İskender, H. ve Yiğit, F. (2015). Küçük yapı düzeyindeki değişimlerin öğrencilerin metni anlamalarına ilişkin görüşleri üzerine etkisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(32), 450-476.
- İşeri, K. (2008), Yazma eğitimi. İçinde S. Çelenk ve A. Tazebay (Ed.), *Türkçe öğretimi ilke-yöntem-teknikler* (s. 128-158). Ankara: Maya Akademi.
- İşeri, K. (2011). Yazma eğitimi. İçinde H. Ülper (Ed.), *Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin metinsellik özellikleri* (s. 91-113). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kantemir, E. (1997). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Ankara: Engin Yayınevi.

- Karabulut, M. (2013). Öykü tekniği bakımından Ömer Seyfettin'in "Beyaz Lale" öyküsü. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 18, 117-129.
- Kardaş, C. ve Alp, D. (2013). *Çocuk edebiyatı ve medya*. Ankara: Eğiten Kitap Yayınları.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Aksoy, Ö. (2007). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kaya, B. (2016). *Üstbilişsel beceri odaklı yazma süreçlerinin dördüncü sınıf öğrencilerinin öykü yazma becerisine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kaynaş, E. (2014). *Beşinci sınıf öğrencilerinin öyküleyici metin yazma becerilerinin değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Keçik, İ. ve Uzun, L. (2001). *Türkçe sözlü ve yazılı anlatım*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Keçik, İ. ve Uzun, L. (2004). *Türkçe sözlü ve yazılı anlatım*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kekevi, İ. (2015). *Erenlerin bağından adlı mensur şiir metni üzerine metindilbilimsel inceleme* (Yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Keskinkılıç, K. ve Keskinkılıç, S. B. (2007). *Strateji yöntem ve teknikleriyle Türkçe ve ilkokuma yazma öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kıbrıs, İ. (2010). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Kılıç, B. (2012). *İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin yazdıkları öyküleyici metinler üzerine bir inceleme* (Yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kıran, A. ve Kıran, Z. (2003). *Yazınsal okuma süreçleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Kırkılıç, A. ve Akyol, H. (2007). *İlköğretim Türkçe öğretimi*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Kızılkuş, F. (2009). *İlköğretim 7. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki öykü türü öğretiminin 1981 ve 2005 Türkçe öğretim programları açısından değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Koşucu, Z. (1996). Okul öncesi anadili eğitimi. *Anadili Dergisi*, 1, 25-30.
- Kuruyer, H. G. (2010). *İkili kodlama kuramı destekli öykü haritası öğretiminin öykü analizine ve yazımına etkisi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Lüle Ahmet, E. (2011). 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin metinsellik ölçütlerine uygunlukları. *Dil Dergisi* 153, 7-23.
- Maltepe, S. (2006). Türkçe öğretiminde yazılı anlatım uygulamaları için bir seçenek: Yaratıcı yazma yaklaşımları. *Dil Dergisi*, 132, 56-66.
- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative research and case study applications in education*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Merriam, S. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2013). *Çocuk gelişimi ve eğitimi. Dil gelişimi*. Ankara: MEB Yayıncılık.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2009). *Türkçe dersi (1-5.sınıflar) öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- Nas, R. (2003). *Eğitim fakültesi öğrencileri ve sınıf öğretmenleri için Türkçe öğretimi*. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- Onan, B. ve A. M. Arısoy (2013). Türkçe öğretiminde epistemolojik bir yaklaşım. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 77-91.
- Özbay, M. (2002). İlköğretim okulları türkçe ders kitaplarındaki anlama sorunlarının öğrencilerin düşünme becerilerine katkısı. *Türk Dili Dergisi*, 609, 536-546.
- Özbay, M. (2006). *Türkçe özel öğretim yöntemleri 1*. Ankara: Öncü Kitap.

- Özbay, M. (2009). *Anlama teknikleri I: okuma eğitimi*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özbay, M. ve Çeçen, M. A. (2012). Türkçe ders kitaplarında (6-8. sınıflar) yer alan metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 1(1), 67-76.
- Özkara, Y. ve Şahin, İ. (2012). Öykü haritalarının öykü edici metinlerde öğrencilerin ana fikir bulma becerileri üzerine etkisi. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 33, 175-187.
- Pamir, L. (2012). *Aksiyonun ortaya çıkışında karakter ve olay örgüsü unsurlarının Çehov'un Ayı adlı oyunu üzerinden incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (Çev. M. Bütün, ve S. B. Demir). Ankara: Pegem Akademi.
- Ritchie, J., Lewis, J., & Elam, G. (2003). Designing and selecting samples. In J. Ritchie & J. Lewis (Eds.), *Qualitative research practice: A guide for social science students and researchers* (pp. 77-108). London: Sage.
- Selçuk, Z. (1996). *Eğitim psikolojisi*, Ankara: Pegem Yayınları.
- Semerci, Ç. (2004). İlköğretim Türkçe ve matematik ders kitaplarını genel değerlendirme ölçeği. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 28, 49-54.
- Senemoğlu, N. (2006) Okul öncesi eğitimde dilin önemi http://www.nuraysenemoglu.com/FileUpload/bs678778/File/okul_onesi_egitimde_dilin_onemi.pdf adresinden 17 Şubat 2017 tarihinde alınmıştır.
- Sever, S. (1998). Dil ve iletişim (Etkili yazılı ve sözlü anlatım). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 31, 51-66.
- Sever, S. (2000). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı.
- Sever, S. (2004). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Sever, S. (2007). Çocuk edebiyatı öğretimi nasıl olmalıdır? İçinde S. Sever (Ed.), *II. Ulusal çocuk ve gençlik edebiyatı sempozyumu bildirileri* (s. 41-56). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Sidekli, S. (2012). Yazma becerisinin geliştirmek için öykü piramidi. *Akademik Bakış Dergisi*, 31, 1-18.
- Smith, C. P. (2000). Content analysis and narrative analysis. In H. T. Reis & C. M. Judd (Eds.), *Handbook of research methods in social and personality psychology* (pp. 313-335). Cambridge: Cambridge University Press.
- Solmaz, F. (1997). *6 yaş grubu çocukların alıcı ve ifade edici dil gelişimine yaratıcı drama eğitiminin etkisi* (Yüksek lisans tezi) Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sözen, M. (2008). Anlatıcı kavramı, sinematografide anlatıcı tipolojisi ve örnek çözümler. *Selçuk İletişim Dergisi*, 5(2), 167-182.
- Şahin, M. (1995). Çocukta dil gelişimi. *Dil Dergisi*, 30, 64-70.
- Taşgüzel, S. (2004). İlköğretim Türkçe ders kitaplarında öğretici nitelikli metinlerdeki eşdizimsel örüntülemelerin görünümü. *Ankara Üniversitesi Dil Dergisi* 125, 72-87.
- Tazebay, A. ve Çelenk S. (2008). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Maya Akademi Yayıncılık.
- Tekin, M. (2001). *Roman sanatı I*. İstanbul: Ötüken Yayınevi.
- Temizkan, M. (2009). *Metin türlerine göre okuma eğitimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Temizkan, M. (2016). Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarındaki okuma etkinliklerinin metin yapısı açısından değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitim Dergisi*, 4(1), 31-52.
- Temizkan, M. ve Atasoy, A. (2014). Türkçe ders kitaplarında yer alan öykü türlerindeki metinlerin üst yapı açısından değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 3(3), 210-237.

- Temizkan, M. ve Yalçınkaya, M. (2013). İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf Türkçe öğretmenlerinin yaratıcı yazma etkinliklerini uygulama durumları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 70-91.
- Temur, T. (2002). *İlköğretim 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında bulunan metinler ile öğrenci kompozisyonlarının okunabilirlik düzeyleri açısından karşılaştırılması* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Temur, T. (2004). İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım beceri düzeyleri ile okul başarıları arasındaki ilişki. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Tokgöz, İ. (2006). *Okul öncesi çocuklarına yönelik kitapların dil gelişimi ve anlambilim açısından değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Tonyalı, E. (2010). *Yaratıcı yazma uygulamalarının ilköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin yazma becerilerine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Türk Dil Kurumu (2005). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (2009). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türkan, İ. (2011). *Mihâ'il Nu'ayme ve öykücülüğü* (Yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Uzuner, S. (2007). *Yenilenen program çerçevesinde birinci kademe Türkçe ders kitaplarında yer alan "öyküleyici metinler" in sınıf öğretmenleri açısından algılanma yeterliliklerinin tespiti ve Türkçe öğretiminin amaçlarına uygunluğunun belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Ülper, H. (2008). Öğrenci metinlerinde üstyapı düzenlenişine ilişkin sorunlar: "Giriş" ve "Sonuç" bölümleri üzerine bir inceleme. *Dil Dergisi*, 140, 7-18.

- Ülper, H. (2011). Öğrenci metinlerinin tutarlılık ölçütleri bağlamında değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 6, 849-863.
- Ünal, E. (2006). *Öykülerin Türkçe öğretimindeki işlevi ve 6., 7., 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki yerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Ünal Gürocak, S. (2007). *Anasınıfına devam eden 60-72 ay çocuklarının dil gelişimi ve ince motor gelişimi açısından değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Üstünova, K. (2005). Türkçede zaman kavramı ve işlenişi. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9, 187-201.
- Vaismoradi, M., Turunen, H., & Bondas, T. (2013). Content analysis and thematic analysis: Implications for conducting a qualitative descriptive study. *Nursing & Health Sciences*, 15(3), 398-405. doi: 10.1111/nhs.12048.
- Yakıcı, A., Yücel, M., Doğan, M. ve Yelok, S. (2005). *Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri*. Ankara: Bilge Yayınları.
- Yaman, H., Taflan, S. ve Çolak, S. (2009). İlköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitabında yer alan değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7, 107-120.
- Yasul, A. F. (2014). *İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin öyküleyici metin yazma becerilerinin değerlendirilmesi (Muş ili merkez ilçesi örneği)* (Yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Yaylacık, A. (2014). *Üstün yetenekli beşinci sınıf öğrencilerinin öyküleyici metin yazma becerileri* (Yüksek lisans tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, C. (2003). *Türkçe öğretiminde alternatif yöntemler*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Yıldız, C. (2008). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.

Yıldız, C., Okur, A., Arı, G. ve Yılmaz, Y. (2010). *Yeni öğretim programına göre kuramdan uygulamaya Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Yılmaz, S. K. (2008). *İlköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin öyküleyici metin yazma becerileri* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ekler

Ek-1: Araştırma İzni

T.C.
KÜTAHYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı :53490996/44/3957792
Konu :Songül KÜRECİ'nin Anket
Çalışması

13/04/2015

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) MEB. Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2012/13 nolu Genelgesi
b)Dumlupınar Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığının 30/03/2015
tarih ve 3015 sayılı yazısı.

Bakanlığımızın ilgi (a) Genelgesi doğrultusunda, Dumlupınar Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığının ilgi (b) yazısında Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Yüksek Lisans Öğrencisi Songül KÜRECİ'nin "4.Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Resmi ve İçerik Uyumunun Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi"konulu Yüksek Lisans Tezi anket çalışmasını Merkez Linyit İlkokulu 4. Sınıf öğrencilerine uygulamak istediği belirtilmektedir.

İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı başkanlığında toplanan değerlendirme komisyonu yapmış olduğu inceleme sonucunda söz konusu anket çalışmasının okullarda uygulanabilir olduğuna karar vermiş olup, eğitim-öğretimi aksatmadan, konunun dışına çıkmamaları, bütün sorumluluğun ilgililere ve okul müdürlüğüne ait olmak üzere yukarıda belirtilen anket çalışmasının tamamlandıktan sonra bir örneğinin müdürlüğümüze verilmek üzere yapılmasını; Olurlarınıza arz ederim.

Coşkun ESEN
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
13/04/2015

Yüksel KARA
Vali a.
Vali Yardımcısı

İl Millî Eğitim Müdürlüğü/KÜTAHYA
Elektronik Ağ: kutahya.meb.gov.tr
e-posta: biite43@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için:Turhan YAVUZ-Şef
Tel: (0 274) 223 62 41-140
Faks: (0 274) 223 62 54

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 1Şef-1543-31fc-9075-f7f8 koda ile teyit edilebilir.

Ek-2: Öğrenci Kişisel Bilgi Formu

Sevgili öğrenciler;

Elinizdeki bu form Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde yürütülmekte olan “4. Sınıf Öğrencilerinin Yazdıkları Öykülerin Metin Üst Yapı Unsurları Doğrultusunda Çözümlemesi” konulu Yüksek lisans tezine veri toplamak amacıyla oluşturulmuştur. Verdiğiniz bilgiler sadece bu amaçla kullanılacak ve gizli tutulacaktır. Aşağıda yer alan ve sizinle ilgili soruları eksiksiz ve doğru olarak yanıtlayınız. Katkınız için teşekkür ederim.

Songül KÜRECI

Yrd. Doç. Dr. Muhammet ÖZDEN

(Dumlupınar Üni.
Yüksek Lisans Öğrencisi)

(Tez Danışmanı)

Sınıfı:..... Okulu:.....

2. Cinsiyetiniz?

a) Kız b) Erkek

3. Sizinle beraber kaç kardeşiniz?

a) Kardeşim yok b) 2 kardeşiz c) 3 kardeşiz d) 4 ve daha fazla

4. Babanızın mesleği nedir?

a) İşçi b) Memur c) Çalışmıyor d) Serbest meslek.....

5. Annenizin mesleği nedir?

a) İşçi b) Memur c) Çalışmıyor d) Serbest Meslek.....

6. Babanız aşağıdaki okullardan hangisini bitirmiş?

a) İlkokul b) Ortaokul c) Lise d) Üniversite e) Hiç gitmemiş

7. Anneniz aşağıdaki okullardan hangisini bitirmiş?

a) İlkokul b) Ortaokul c) Lise d) Üniversite e) Hiç gitmemiş

8. Öykü okumaktan hoşlanır mısınız?

a) Evet b) Hayır

9. Öykü yazmaktan hoşlanır mısınız?

a) Evet b) Hayır

10. Ne kadar sıklıkla öykü yazarsınız?

a) Hiç yazmıyorum b) Bazen c) Sık sık

11. Evinizde kitaplık var mı?

a) Evet b) Hayır

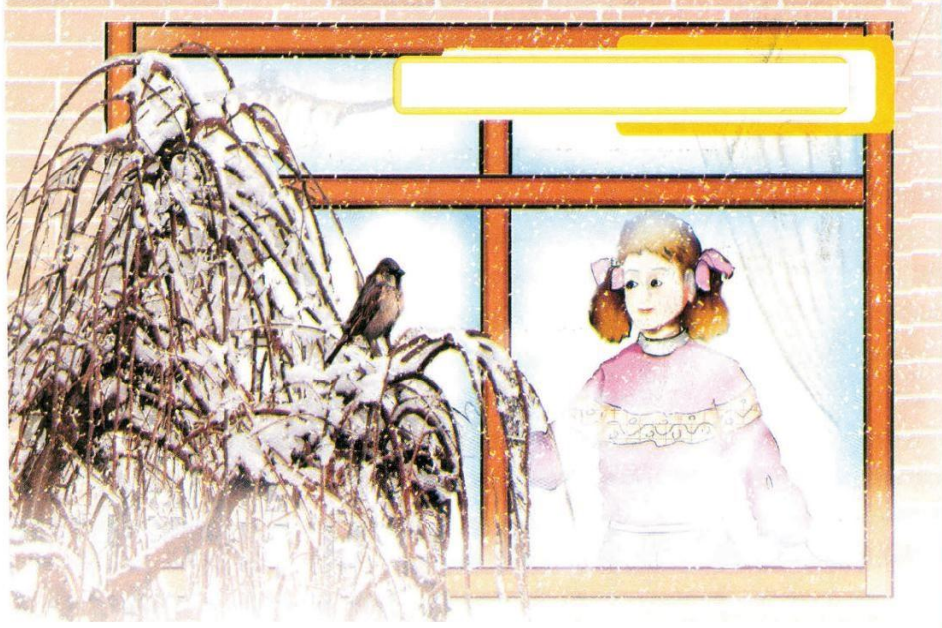
12. Evinize süreli yayın (gazete-dergi) alınıyor mu?

a) Evet b) Hayır

13. Evinizde kendinize ait bir odanız var mı?

a) Evet b) Hayır

Ek-3: Öykü Yazma Sürecinde Kullanılan Görseller

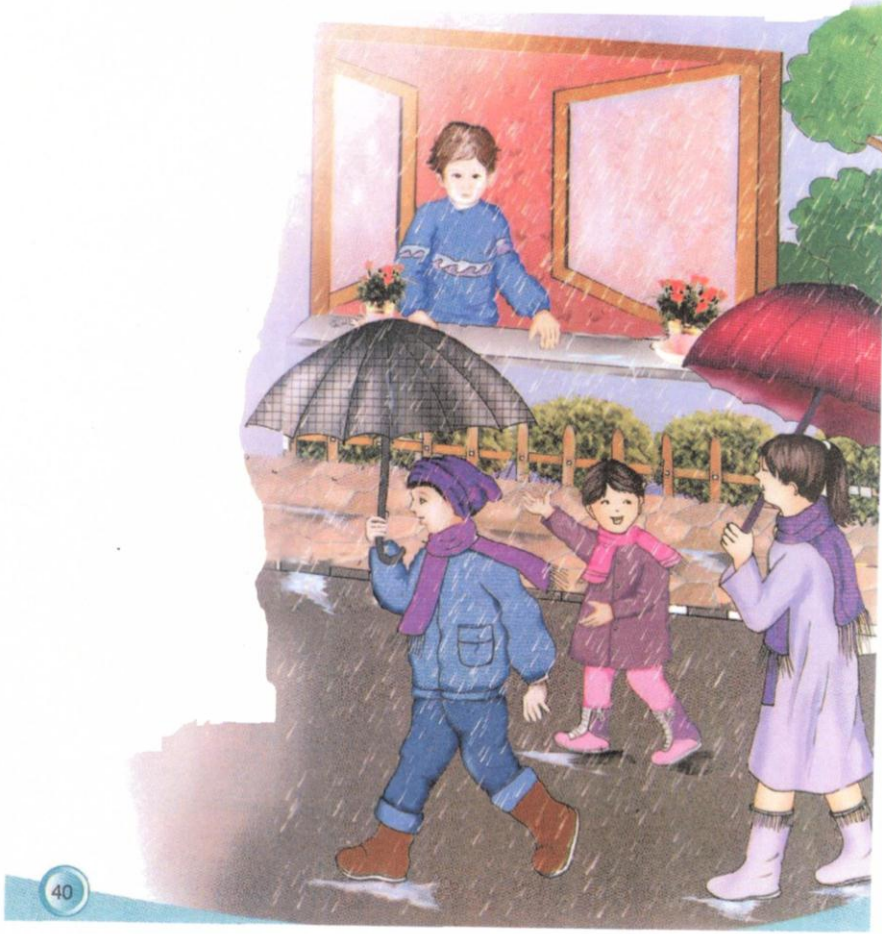

4B-1

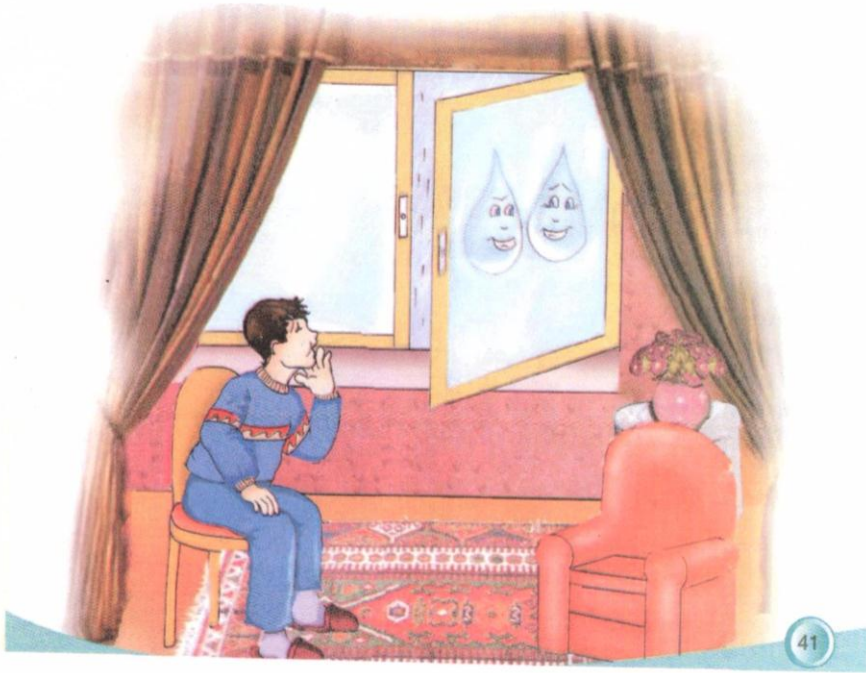
Esiravengiz Rüyam

Antik güz gelmişti. Okulların açılmasına az bir zaman kalmıştı. Bu gün de yağmurluydu. Arkadaşlarım şemsiyelerini alıp evlerine gidiyorlardı. Pencereyi açıp arkadaşlarına hal hatır sordum. Sonra içeriye girdim.

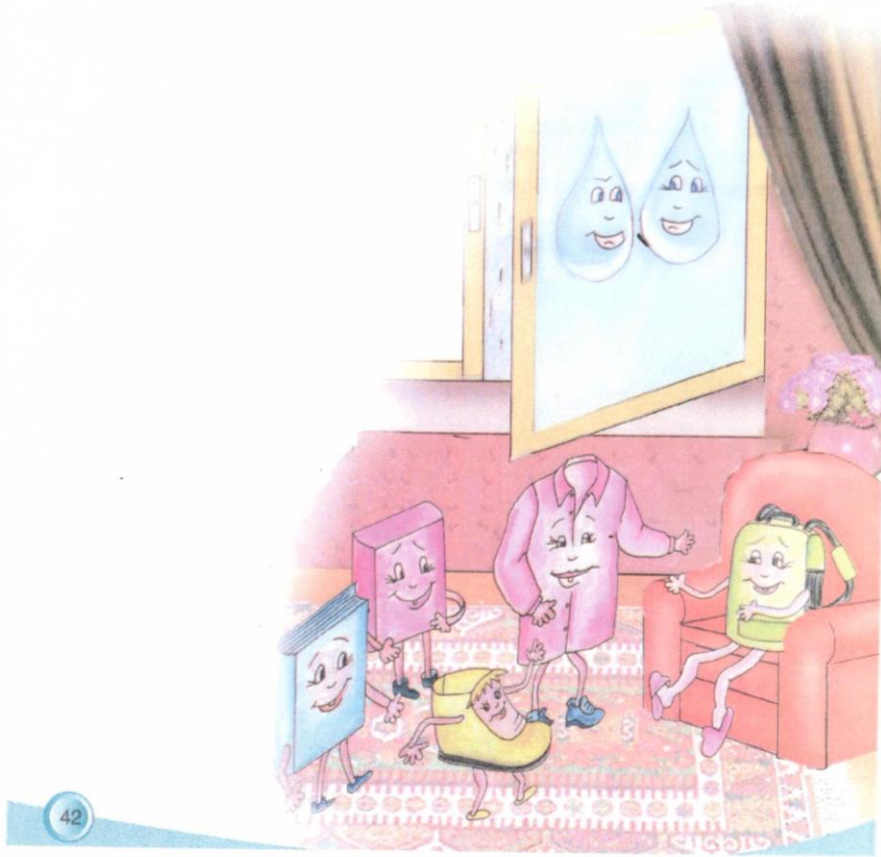

Sandalyeye oturdum. Bir de baktım ki camda iki su damlacığı konuşuyorlar. Çok şaşırđım. Hemen "Sizde nesiniz?" diye sordum. Onlarda :

- Biz iki arkadaşız. Güz gelince okullar açıldığı için okul eşyalarını ile konuşmaya geldik dediler. Güze çok şaşırđım. Ne yapacağımı bilemedim. Ağzım açık şaşkın şaşkın bakıyordum.

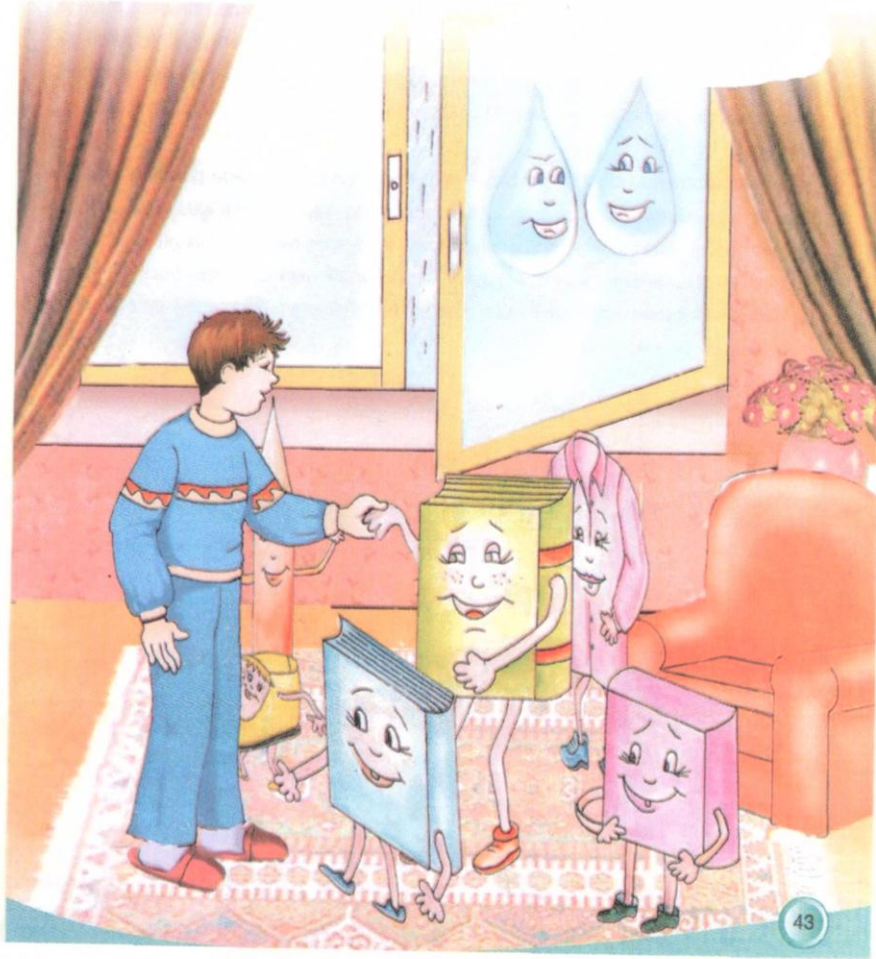

18
Sonra birden okul için aldığımız çantam, kitaplarım, kale-
mim, formam, ayakkabılarım canlanıyordu. Konuşmaya
başladılar. Gözüm açık bakıyordum. Hiç bu kadar
değişik bir şey görmemistim. Okulda neler yapacak-
larımdan bahsediyorlardı. Damlalarda çocukları
islatmak istemediklerini söylüyorlardı.

Onlarla arkadaş oldum. Oyunlar oynadık birlikte. Sonra annemin sesini duydum. Meğersem bu bir rüyaymış. Sandalyeye oturduğumdan itibaren uyumuşum. Bunun rüya olduğuna hâla inanmıyorum. Ama rüyam bana bir ders verdi. Eşyalarımı hiç kötü kullanmayacağım. Yanlış kullananları da uyaracağım.

Ve Son

Özgeçmiş

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Songül KÜRECI

Doğum Tarihi : 09/03/1980

Doğum Yeri : Kızılcahamam/ANKARA

Adres : Dumlupınar Mah. İrfaniye Sk. Çaykara St. B Blok D:4
Merkez/KÜTAHYA

e-Posta : skureci0601@hotmail.com

Öğrenim Durumu

1986-1991: Ankara İlkokulu

1991-1994: Ankara Ortaokulu

1994-1997: Ankara Lisesi

1997-2001: Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Eski Çağ
ve Dilleri Ana Bilim Dalı Hititoloji Bölümü

2001-2005: Karadeniz Teknik Üniversitesi Giresun Eğitim Fakültesi
İlköğretim Ana Bilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bölümü

2013-2016: Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf
Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans (Devam ediyor)

İş Deneyimi

2005-Devam ediliyor: MEB'e bağlı okullarda idarecilik ve sınıf
öğretmenliği